

41.64
5 ๗๒๗
ร.๒

ผลการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

S 336583

ผลการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2551

ศุภลักษณ์ ศรีดอกไม้. (2551). ผลการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัย
ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์,
อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความมีระเบียบวินัยของ
เด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้มุมประสบการณ์ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านวินัยใน
ตนเอง และด้านวินัยต่อส่วนรวม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปีกำลัง
ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) โดยการเลือกมา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 7 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน
34 คน ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วัน
ละ 30 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน
แบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยมี 2 ชุด คือ แบบวัดวินัยในตนเองกับ
แบบวัดวินัยต่อส่วนรวม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78 แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของ
เด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t - test แบบ Dependent

ผลการศึกษา พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เกิดความมี
ระเบียบวินัยโดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เมื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยรายด้านเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้มุม
ประสบการณ์ในห้องเรียน เกิดความมีวินัยในตนเอง และด้านวินัยต่อส่วนรวม หลังการทดลองสูง
กว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECTS OF EXPERIENCING IN CLASSROOM CORNER ON
YOUNG CHILDREN'S DISCIPLINE

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2008

Supluk Sridokmai. (2008). *The Effects of Experiencing in Classroom Corner on Young Children's Discipline*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education).

Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee: Dr.Suchinda Kajorungsilp, Dr.Suwaporn Semheng.

This study was a experimental research. The research aimed to compare the preschool Children's Discipline between before and after applying the Experiencing in classroom corner for the sample group. The discipline data were investigated for both whole aspects score and each aspect of the score. Each aspect of discipline were classified as self discipline and public concern discipline.

The 34 subjects were 4-5 years old boys and girls in kindergarten 1, semester 2, academic year 2007 at Chonburi Anuband School, Amphur Muang, Chonburi Province, under Office of Chonburi Educational Area 1. One out of 7 class was selected through purposive technique. The samples were given experiencing in classroom corner for 8 weeks, 3 days a week, for 30 minutes a day.

The research instruments included Experiencing in Classroom Corner Activity Lesson Plan , Discipline Test which combine of Self Discipline Test and Public Concern Discipline Test had the reliability of .78 , and Social Behavior Observation Checklist which had the reliability of .82. Data were collected and analyzed by using the dependent t-test.

The research findings were as follows

1. The preschool children for this study gained higher score for the whole aspects of discipline after applying the experiencing in classroom corner with statistically significant at .01 than before the activities.
2. The preschool children for this study gained higher score for the each aspects of discipline after applying the experiencing in classroom corner with statistically significant at .01 than before the activities.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

ของ

ศุภลักษณ์ ศรีดอกไม้

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1๗๓๓ C

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

วันที่..... 16เดือน..... พฤษภาคม..... พ.ศ. 2551.....

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

.....

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง)

.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง)

.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วนาท รักสกุลไทย)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความเมตตาอย่างสูงของ อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และอาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง ได้ให้การดูแลและให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดียิ่ง และได้รับความอนุเคราะห์จากคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ และดร.วรรณาท รักสกุลไทย จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญา ลุมพิกานนท์ อาจารย์จักษณา กวินกมลโรจน์ อาจารย์ทิพย์มณี เลขาชา อาจารย์วัลย์ สาโคด ศึกษาานิเทศก์นายกมล ขวัญดี ที่ให้คำปรึกษาในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบการณ์ในห้องเรียน การสร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรม ความมีระเบียบวินัย แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลชลบุรี นายธวัช บุทธรักษา คณะครูทุกท่านและนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลชลบุรีทุกคนที่เป็นกำลังใจช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณปู่ คุณย่า คุณพ่อ คุณแม่ คุณอาของผู้วิจัย นางสาวจรัสรัตน์ ศรีดอกไม้ ที่ให้การส่งเสริมในเรื่องการศึกษา และให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา จนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณอา ที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่น ให้โอกาสทางการศึกษา ให้กำลังใจและพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยทำให้ได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง

ศุภลักษณ์ ศรีดอกไม้

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ระยะเวลาในการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย	8
พัฒนาการเด็กปฐมวัย	8
ลักษณะและองค์ประกอบของพัฒนาการเด็กปฐมวัย	8
พัฒนาการด้านต่างๆ ในเด็กอายุ 3-6 ปี	9
ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม	10
ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคม	12
ความมีระเบียบวินัย	15
ความหมายของระเบียบวินัย	15
ความสำคัญของระเบียบวินัย	15
ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย	16
ประเภทของระเบียบวินัย	19
หลักการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย	24
งานวิจัยในต่างประเทศ	24
งานวิจัยในประเทศ	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมประสบการณ์	27
ความหมายมุมประสบการณ์	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ความสำคัญของมุมประสบการณ์.....	27
ประเภทของมุมประสบการณ์.....	28
ลักษณะของมุมประสบการณ์.....	32
หลักการและแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน.....	34
หลักการจัดมุมประสบการณ์.....	38
แนวคิดการจัดการเรียนรู้.....	39
คุณค่าทางการศึกษา.....	41
บทบาทครูปทุมวัย.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมประสบการณ์.....	43
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	43
งานวิจัยในประเทศ.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการ.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	60
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	63
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	63
สมมติฐานในการวิจัย.....	63
ขอบเขตของการวิจัย.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
วิธีการดำเนินการวิจัย	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
สรุปผลการวิจัย	65
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	67
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	78
ภาคผนวก ก	79
ภาคผนวก ข	105
ภาคผนวก ค	118
ภาคผนวก ง	123
ภาคผนวก จ	130
ภาคผนวก ฉ	135
ประวัติย่อผู้วิจัย	137

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	50
2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังทดลอง ใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน รายด้านและโดยรวม.....	57
3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน รายด้านและโดยรวม	58

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 แนวคิดการจัดพื้นที่ในห้องเรียน	36
3 การจัดบรรยากาศในห้องเรียนแบบ 3 R's	37
4 ตัวอย่างกฎกติกาในห้องเรียน	38
5 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ด้านความมีวินัยในตนเอง และต่อส่วนรวม ของเด็กปฐมวัยที่ใช้ มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 - 8	59
6 แผนภูมิแสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยโดยรวม ของเด็กปฐมวัย ที่ใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 - 8	59
7 มุมประสบการณ์ในห้องเรียน	60
8 รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย	88

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระบรมราโชวาทพระราชทานว่า (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542)

“...เด็กต้องเรียนรู้ อบรมความดี ผูกหัดวินัย ให้มีความพร้อมแต่เยาว์วัย จึงจะมีความสุข ความเจริญได้ทั้งในวันนี้ และวันข้างหน้า...”

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสำคัญเกี่ยวกับความมีวินัยควรเริ่มฝึกตั้งแต่เด็ก ซึ่งในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท ในสังคมไทยเป็นอย่างมากเป็นผลให้ทุกคนในยุคปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เป็นวัตถุมากกว่าจิตใจ ขาดวิถีชีวิตที่มุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติดี เด็กและเยาวชนจึงมีปัญหาในการปรับตัวและเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (สุรพล วังสินธ์. 2531 : 42)

ดังนั้น การฝึกระเบียบวินัยควรเริ่มตั้งแต่ยังเด็ก ในช่วงอายุ 3 - 6 ปี เป็นช่วงที่เด็กปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ๆ ซึ่งแตกต่างไปจากสังคมเดิม ดังที่เพียเจต์ (Piaget) กล่าวว่า เป็นวัยแห่งการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว อยากรู้อยากเห็น ชอบทำตาม และเลียนแบบผู้อื่น ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต้องพิจารณาระเบียบวินัยตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นวัยที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้มีการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ เพื่อการวางรากฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ฟรอยด์ (Freud) กล่าวว่า ประสบการณ์ในวัยเด็กจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของคนเราเมื่อโตขึ้นหากเด็กไม่ประสบความสำเร็จในขั้นใดขั้นหนึ่งแล้วอาจทำให้พัฒนาการในขั้นต่อไปเกิดการชะงัก และมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้นไปตลอดชีวิต (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540 : 13; อ้างอิงจาก Freud. n.d.) ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน การมีระเบียบวินัยที่ดี เปรียบได้กับการสร้างเกราะป้องกันอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลไม่ให้เกิดความผิดทางสังคม และสร้างความมั่นใจให้กับเด็กประพฤติดี ที่สำคัญเด็กสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (กุลยา ดันติผลาชีวะ. 2542 : 60) ผู้ที่มีระเบียบวินัยจะเป็นผู้ที่รู้จักบังคับใจตนเอง ปฏิบัติตามระเบียบที่ตนมีหน้าที่และแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ การที่เด็กมีวินัยในตนเองจะส่งผลให้เกิดวินัยทางสังคมได้ (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. 2531 : 37) โรงเรียนอนุบาลจึงเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการช่วยวางรากฐานทางสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย ความมีระเบียบวินัยสามารถปลูกฝังด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การปฏิบัติตามหน้าที่ การเล่น หรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อน ซึ่งมีกฎระเบียบเฉพาะและอาจตกลงเป็นครั้งคราวไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527 : 53) ดังนั้น ในการฝึกระเบียบวินัยให้แก่เด็กจะช่วยให้เด็กมีระเบียบวินัย ตลอดจนรู้จักใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (ดวงแข ณ สงขลา. 2535 : 26)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังปรากฏในมาตราที่ 24 วรรค 4 - 5 ในการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ดังเช่น การจัดประสบการณ์แบบไฮสโคป (High / Scope) เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์อย่างเสรีกับเพื่อนและผู้ใหญ่ โดยการจัดในรูปกิจกรรมเสรีมีมุมประสบการณ์ต่างๆ การจัดประสบการณ์แบบภาษาธรรมชาติ (Whole language) ครูจัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้อ่าน เขียน พูด และฟัง จากภาษาที่พบเห็น เช่น ในมุมบ้าน ครูอาจมีสมุดโน้ตและดินสอวางไว้ข้างโทรศัพท์ เป็นต้น การจัดประสบการณ์แบบวอลดอร์ฟ (Waldorf) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ใช้ประกอบการเล่นของเด็ก โดยเป็นวัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของมอนเตสซอรี (Montessori) เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระจากสิ่งแวดล้อมที่จัดไว้ให้ อย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งนักการศึกษาเชดโลสกี ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก โดยการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน (นงนุช ธรรมบวร. 2546 : 48 - 50) วินัยสำคัญที่เด็กต้องฝึกฝนพร้อมกับการเรียนรู้ เช่น ในมุมบล็อก การรู้จักรอ การใช้คำพูดเพื่อขอความร่วมมือ และการเก็บชิ้นบล็อก ของเล่นประกอบต่างๆ กลับเข้าที่เดิมเมื่อเล่นเสร็จแล้ว (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2550ก : 52) ปัญหาที่พบบ่อยๆ ในห้องเรียน คือ เล่นแล้วไม่เก็บของเข้าที่เขวียงป้าของเล่น เป็นต้น

ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เช่น การจัดมุมประสบการณ์ที่มีความหลากหลายเป็นการกระตุ้นความสนใจของเด็ก โดยที่ต้องสอนกฎระเบียบในการเล่นควบคู่ไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเฟรเบล กล่าวว่า การกระตุ้นความสนใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนเด็กที่นอกจากความพร้อมของเด็กแล้ว การกระตุ้นจากครูจะสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กมากขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545 : 50; อ้างอิงจาก Brewer. 1992 : 5) บลูม (Bloom) กล่าวว่า การศึกษาในช่วงนี้สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่เด็กพัฒนาความสามารถที่จะเรียนรู้มากที่สุดนั่นคือ ในช่วงนี้ถ้าบ้านและโรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่สร้างเสริมการเรียนรู้เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้ บลูมยังเชื่ออีกว่า สภาพแวดล้อมในวัยเด็กตอนต้นเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตมาก (พัชรี ไชยะสนิท. 2535 : 46) ในการพัฒนาระเบียบวินัยในตนเอง เด็กต้องมีโอกาสได้เคลื่อนไหว พูดคุย ลงมือปฏิบัติ จัดสิ่งใหม่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ และได้เล่น การจัดให้เด็กได้มีโอกาสสำรวจสภาพแวดล้อม จัดโดยใช้แนวคิดของศูนย์การเรียนรู้หรือมุมประสบการณ์เป็นการจัดเนื้อที่ภายในห้องเรียนให้เหมาะกับการเรียนรู้ (นิวเฮาเซอร์; แครอล ; และ วิลมส์, ลิซ. 2542 : 70) ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็นมุมต่างๆ ให้เด็กได้เล่น จะช่วยให้เด็กมีโอกาสปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ เด็กจะเกิดการเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ มุมที่นิยมจัดให้เด็กเล่น เช่น มุมวิทยาศาสตร์ มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมบล็อก เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2539 : 43) นอกจากนี้การเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กสนใจช่วยตนเอง และมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การฝึกให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองตามความสามารถ ด้วยการทำกิจกรรม

ง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น เข้าแถวเพื่อรอทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติพร้อมกัน เก็บของเข้าที่ ดูแลรักษาสິงของเครื่องใช้ของตนเอง ยอมรับข้อดกลงและทำตามข้อดกลง การมอบหมายงานหรือกิจกรรมในห้องเรียนเล็ก ๆ น้อย ๆ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตน รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง มีระเบียบวินัยนำไปสู่การรับผิดชอบต่อนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2537 : 57-58)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนโดยการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายคำนึงถึงความเหมาะสมของเด็ก และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กให้มีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยมากขึ้น เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองและความมีวินัยต่อส่วนรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กในระดับนี้ได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียน ชาย - หญิงอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 7 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 245 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เป็นเด็กนักเรียน ชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 เลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 34 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1

2. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาในห้องเรียน และสามารถปฏิบัติตามได้ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวัดวินัยในตนเองและวินัยต่อส่วนรวม คือ

2.1 วินัยในตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการควบคุมอารมณ์พฤติกรรมของตนเอง อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมด้านต่างๆ ดังนี้

2.1.1 การรู้จักอดทน รอคอย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการรู้จักอดทน รอคอย การปฏิบัติให้สำเร็จ และรอคอยการเข้าไปเล่นในมุมประสบการณ์

2.1.2 การตั้งใจทำงาน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ในการที่ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

2.1.3 การตรงต่อเวลา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการฟังสัญญาณเครื่องเคาะจังหวะ เมื่อถึงเวลาที่กำหนดตามข้อตกลงที่ตั้งไว้

2.1.4 การรู้จักเก็บของเข้าที่ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกหลังจากเมื่อเลิกเล่นแล้วสามารถเก็บของเข้าที่อย่างถูกต้อง

2.1.5 การรู้จักเข้าแถว หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการเรียงลำดับก่อน - หลัง

2.2 วินัยต่อส่วนรวม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการเข้าใจและปฏิบัติตามกฎ กติกาในการอยู่ร่วมกันในส่วนรวม ดังนี้

2.2.1 การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลงร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการเข้าใจ และ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม การช่วยกันเก็บของเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ

2.2.2 การรักษาของส่วนรวม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการดูแลรักษา สิ่งของและอุปกรณ์ต่างๆ ในห้องเรียน อยู่ในสภาพที่ดี

2.2.3 การปฏิบัติตนตามบทบาทที่ตนเองได้รับ หมายถึง พฤติกรรมของตนเองที่ต้องแสดงตามบทบาทในสังคม เช่น เมื่ออยู่ที่โรงเรียน มีบทบาทเป็นนักเรียน เมื่ออยู่ที่บ้าน มีบทบาทเป็นลูก เป็นต้น

3. มุมประสบการณ์ในห้องเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีมุมประสบการณ์ต่างๆ ที่เสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสังคมในเรื่องความมีระเบียบวินัยให้แก่เด็ก ประกอบด้วย

3.1 มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ หมายถึง มุมที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นมุมที่เด็กได้เลียนแบบบุคคลในสังคม โดยที่ครูจัดทำสัญลักษณ์ติดไว้ที่มุม เพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในการเก็บของเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ

3.2 มุมหนังสือ หมายถึง มุมที่จัดรวบรวมหนังสือและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยเฉพาะหนังสือนิทาน ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย โดยที่ครูจัดเตรียมชั้นหนังสือจัดทำสัญลักษณ์ติดไว้เพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในการเก็บของเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ และเด็กมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมเมื่อพบเห็นหนังสือชำรุด ช่วยกันซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดี

3.3 มุมศิลปะ หมายถึง มุมที่ถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เป็นผลงานการวาด การปั้น การฉีก-ปะ ฯลฯ โดยที่ครูจัดเตรียมสื่อวัสดุต่างๆ เพื่อเป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในการเก็บของเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ และรู้จักการอดทน รอคอย เมื่อมีผู้อื่นใช้อยู่

3.4 มุมบล็อก หมายถึง มุมที่จัดเก็บแท่งไม้ขนาดต่างๆ ในชั้นวางบล็อก โดยที่ครูจัดทำสัญลักษณ์แยกประเภทติดที่ภาชนะเก็บบล็อกตามรูปร่างและขนาดของแท่งไม้ เพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในการเก็บของเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ และรู้จักการอดทนรอคอย เมื่อยังไม่ถึงโอกาสของตนในการเรียนรู้

3.5 มุมดนตรี หมายถึง มุมที่รวบรวมเก็บอุปกรณ์ดนตรีต่างๆ สำหรับเด็กโดยครูจัดอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น หรือผลิตขึ้นเอง ติดสัญลักษณ์เพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในการหยิบจับรักษาของส่วนรวม และเก็บอย่างเป็นระเบียบ

3.6 มุมธรรมชาติ หรือมุมวิทยาศาสตร์ หมายถึง มุมที่เด็กสามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทดลองตามความเหมาะสมกับวัย โดยที่ครูจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เด็กแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการสังเกต และทดลอง เช่น การเพาะเมล็ดพืช

3.7 มุมเล่นน้ำ - ทRAY หมายถึง มุมที่ประกอบด้วยอุปกรณ์ที่เล่นน้ำ - ทRAY เช่น แก้วน้ำ ขวดน้ำ ที่ทำจากพลาสติก โดยที่เด็กและครูสร้างข้อตกลงในการเล่น เด็กเล่นได้อย่างอิสระภายในกฎเกณฑ์พื้นที่ที่ตกลงไว้

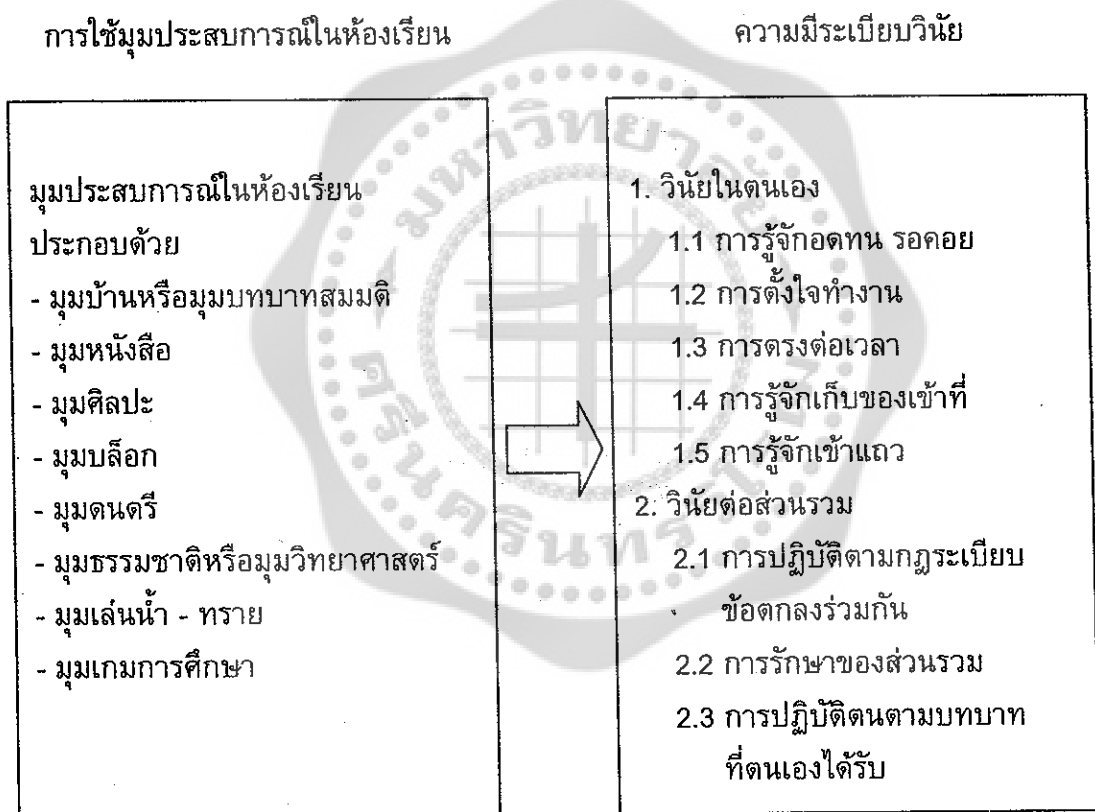
3.8 มุมเกมการศึกษา หมายถึง มุมเสริมทักษะที่มีสื่อต่างๆ เช่น เกมจับคู่ ภาพตัดต่อ ฯลฯ โดยครูจัดทำกล่องแยกประเภทขนาดเกมการศึกษา และติดภาพสัญลักษณ์ เพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในการเก็บของเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โดยใช้ระยะเวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที เวลา 9.00 – 10.30 น.

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ซึ่งประกอบด้วยวินัยในตนเองและวินัยต่อส่วนรวม ผู้วิจัยจึงนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยครั้งนี้ ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนมีระเบียบวินัยสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย
 - 1.1 พัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 1.2 ลักษณะและองค์ประกอบของพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 1.3 พัฒนาการด้านต่างๆ ในเด็กอายุ 3-6 ปี
 - 1.4 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม
 - 1.5 ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.6 ความมีระเบียบวินัย
 - 1.6.1 ความหมายของระเบียบวินัย
 - 1.6.2 ความสำคัญของระเบียบวินัย
 - 1.6.3 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย
 - 1.6.4 ประเภทของระเบียบวินัย
 - 1.6.5 การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมประสบการณ์
 - 2.1 ความหมายของมุมประสบการณ์
 - 2.2 ความสำคัญของมุมประสบการณ์
 - 2.3 ประเภทของมุมประสบการณ์
 - 2.4 ลักษณะของมุมประสบการณ์
 - 2.5 หลักการและแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน
 - 2.6 หลักการจัดมุมประสบการณ์
 - 2.7 แนวคิดการจัดการเรียนรู้
 - 2.8 คุณค่าทางการศึกษา
 - 2.9 บทบาทครูปฐมวัย
 - 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมประสบการณ์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

เนื่องจากเด็กจะมีความมีระเบียบวินัยได้นั้น เกิดขึ้นได้จากการฝึกและอบรมตั้งแต่เด็กซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูและผู้ปกครองต้องทำความเข้าใจอย่างละเอียด ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย ดังต่อไปนี้

1.1 พัฒนาการเด็กปฐมวัย

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2550ข : 2-3) กล่าวว่า พัฒนาการเด็กเป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับบุคคลที่อยู่แวดล้อมเด็กต้องมีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการเด็กเพื่อนำไปสู่การจัดสิ่งแวดล้อม ประสพการณ์ตลอดจนกิจกรรมต่างๆที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามศักยภาพและเป็นฐานพัฒนาการของเด็กในขั้นต่อไป ผู้ใหญ่ต้องรู้จักธรรมชาติและความต้องการของเด็ก เข้าใจพฤติกรรมต่างๆที่เด็กแสดงออกมา การมีความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กจะช่วยให้เข้าใจถึงที่มาหรือต้นเหตุของปัญหา และสามารถช่วยแก้ปัญหาให้เด็กได้ การเข้าใจถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน พัฒนาการของเด็กแต่ละวัย ความสามารถ ความสนใจตามความแตกต่างของวัย ช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคนเพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามของเด็กในทุกๆด้านด้วยทุกวิธี

1.2 ลักษณะของพัฒนาการ

1.2.1 พัฒนาการเป็นไปตามแบบแผนของพัฒนาการ เช่น เด็กส่วนมากสามารถ ยืนก่อนที่จะเดิน หรือคว่ำได้ก่อนที่จะคลาน เด็กสามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้ก่อนใช้กล้ามเนื้อเล็ก เด็กสามารถเขียนรูปร่างกลมได้ก่อนเขียนรูปสี่เหลี่ยม

1.2.2 พัฒนาการทุกด้านเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกัน สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ในวิถีชีวิตทุกวันของเด็กจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการในระยะต่อไปด้วย

1.2.3 พัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกัน ความแตกต่างขึ้นอยู่กับความพร้อมภายในตัวของเด็กแต่ละคน

1.2.4 พัฒนาการส่วนต่างๆ ของร่างกายแตกต่างกัน สมอองและร่างกายจะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ขนาดของสมอองจะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง 3 ปีแรกหลังเกิด และจะเจริญถึงขีดสุดเมื่ออายุ 6-8 ขวบ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการจะมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในเด็กปฐมวัย การใช้เหตุผลยังพัฒนาค่อนข้างช้าโดยเฉพาะในเรื่องของนามธรรม เด็กๆ จะเข้าใจและจำสิ่งที่ป็นรูปธรรมได้เร็วกว่านามธรรม

1.2.5 พัฒนาการในแต่ละด้านจะมีความสัมพันธ์กัน พัฒนาการทางด้านร่างกายสติปัญญา จิตใจ อารมณ์และคุณธรรมล้วนมีความสัมพันธ์กัน และต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาไปพร้อมๆ กันทุกด้าน

องค์ประกอบสำคัญที่มีต่อพัฒนาการเด็ก

พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเท่า ๆ กันที่มีผลต่อพัฒนาการเด็ก สำหรับลักษณะทางพันธุกรรม พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดแก่เด็กก็ไม่สามารถควบคุมหรือคัดเลือกลักษณะถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ที่ตนต้องการให้ถ่ายทอดมายังลูกของตนได้ ส่วนสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อพัฒนาการเด็กพอ ๆ กับพันธุกรรมนั้น เป็นองค์ประกอบที่สามารถปรับเปลี่ยนควบคุม หรือกำหนดให้มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละคนให้มีการพัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมกับวัยของเด็กที่จะเจริญเติบโตอย่างองอาจ

1.3 พัฒนาการด้านต่าง ๆ ในเด็กอายุ 3-6 ปี

1.3.1 พัฒนาการเด็กทางด้านร่างกาย

อายุ 3-4 ปี ขึ้นและลงบันไดสลับเท้าได้ กระโดดขาเดียวได้ โยนลูกบอล ระยะไกล 1 เมตรได้ รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสอง แกว่งแขนขาและเคลื่อนไหวไปตามจังหวะเพลง

อายุ 4-5 ปี กระโดดข้ามได้ รับลูกบอลด้วยมือทั้งสอง เตะลูกบอลโดยไม่เซ กระโดดขาเดียว เดินต่อเท้าบนขอนไม้หรือกระดานแผ่นเดียวได้ ใช้เชือกร้อยสิ่งของได้

อายุ 5-6 ปี เมื่อวิ่งอย่างรวดเร็วสามารถหยุดได้ทันที รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นได้ด้วยมือทั้งสอง กระโดดขาเดียวตรงไปข้างหน้า เดินต่อเท้าถอยหลังบนขอนไม้หรือกระดานแผ่นเดียว

1.3.2 พัฒนาการทางด้านอารมณ์ – จิตใจ

อายุ 3-4 ปี หงุดหงิดร้องไห้ง่ายพอใจคนที่ตามใจ ชอบรับคำชม

อายุ 4-5 ปี ชอบท้าทายผู้ใหญ่ มั่นใจตนเองมากขึ้น แสดงความพอใจในความสามารถของตนเอง แสดงความรักน้องหรือเด็กที่เล็กกว่า

อายุ 5-6 ปี ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง อายง่าย รักครู

1.3.3 พัฒนาการทางด้านสังคม

อายุ 3-4 ปี ชอบเล่นแบบคู่ขนาน ไม่ชอบเล่นกับผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง สนใจช่วยทำงานบ้าน

อายุ 4-5 ปี สนใจผู้อื่น เล่นร่วมกันเป็นกลุ่ม ชอบเล่นบทบาทสมมติ สนใจกิจกรรมของผู้ใหญ่ ชอบเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่ สนใจทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ รู้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองหรือของผู้อื่น เริ่มมีพฤติกรรมก้าวร้าว

อายุ 5-6 ปี มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้น ชอบทำให้ผู้อื่นพอใจ ชอบแสดงออก ชอบทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้ครูชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้รับความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักรอคอยแบ่งของให้ผู้อื่น เล่นโดยมีข้อตกลงหรือกติกา แสดงความรู้สึกของตนเองได้เหมาะสมกับเหตุการณ์

1.3.4 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

อายุ 3-4 ปี สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ บอกได้ว่าใครเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย บอกชื่อภาพของสิ่งที่คุ้นเคยได้ ชี้สีตามคำบอกได้ จับคู่รูปร่างกลมสามเหลี่ยมได้ ปฏิบัติตามคำสั่ง ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างบน ข้างล่างได้ ท่องคำคล้องจองหรือเพลงสั้นๆได้ แสดงท่าทางเลียนแบบ สมมติขึ้นเนื่องจากอยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว ชอบถาม “ทำไม” ตลอดเวลา ยังคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ได้

อายุ 4-5 ปี เปรียบเทียบได้ วาดรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ ต่อภาพตัดต่อจำนวน 3-8 ชิ้นได้ ตอบคำถามเกี่ยวกับภาพได้ ทำท่าทางตามความนึกคิดของตนเองขณะฟังเรื่องราวต่างๆ เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม ชอบถาม “ทำไม” เนื่องจากเริ่มเรียนรู้ได้แล้ว เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลได้

อายุ 5-6 ปี ต่อภาพตัดต่อจำนวน 7-15 ชิ้นได้ เล่นหรือทำสิ่งที่ตนเองสนใจได้นานขึ้น ไม่หิบบอกของของผู้อื่นมาเป็นของตน อธิบายภาพและเล่าเรื่องจากภาพได้ ตั้งคำถามถามผู้อื่นว่า “อย่างไร” บอกประโยชน์ของสิ่งต่างๆทางธรรมชาติ รู้จักแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ อธิบายลักษณะและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆเมื่อเกิดการแปลงรูปได้ ตอบคำถามโดยอาศัยประสบการณ์ สามารถจัดหมวดหมู่สิ่งของหรือภาพตามลักษณะ สี รูปร่าง ขนาด จำนวน น้ำหนัก ประเภทและประโยชน์ นับปากเปล่า 1-30 รู้ค่าจำนวน 1-10

สรุปได้ว่า พัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะของขั้น พัฒนาการ โดยมีพันธกรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการพัฒนาและส่งเสริม พัฒนาการทั้งสี่ด้าน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา มีความสัมพันธ์กันเพื่อการพัฒนาไปพร้อมกันทุกด้านของเด็กปฐมวัย

1.4 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

เซอร์ลอค (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 12; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978 : 228) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่า หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อจะเข้าสังคมได้ และการที่เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญดังนี้ ประการแรก ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กจะเข้าสังคมได้ดีต้องปฏิบัติตามแผนที่สังคมยอมรับ ประการที่สอง บทบาทในสังคม เด็กต้องปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับบทบาทที่สังคมยึดถือปฏิบัติ และประการสุดท้าย ทักษะติดต่อสังคม เป็นความรู้สึกที่ดีของเด็กที่มีต่อบุคคลและกิจกรรมในสังคมรู้สึกว่าเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือต่างๆ ในสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 200) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่า หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ พฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยมและเจตคติ ส่วนที่เป็นลักษณะและส่วนสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 10) ได้ให้ความหมายของ พัฒนาการทางสังคมว่า หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ที่สังคมนั้นๆ ยอมรับและสามารถ ปฏิบัติตนตามบทบาทได้อย่างถูกต้อง โดยที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมของมนุษย์ในการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ของตน โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ บุคคลอื่นๆ ในสังคม เป็นไปตามที่สังคมยอมรับ

ทฤษฎีและพัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางสังคมดำเนินไปอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้น ดังมีนักทฤษฎีกล่าวถึง พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

อีริกสัน (Erikson) กล่าวว่า เด็กเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสิ่งแปลก ใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับแต่ละช่วงของ อายุของเด็ก และการประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่างๆ ตามวัย ถ้าหากได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม (ทิสนา แชมมณี; และคนอื่นๆ. 2536 : 67) ซึ่งอีริกสัน ได้แบ่งพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็น 3 ระยะ คือ

1. ขั้นความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (Basic Trust & Basic Mistrust) อยู่ในวัยแรกเกิดถึง 1 ปี ถ้าเด็กมีประสบการณ์ที่ดีและได้รับความรักความอบอุ่นอย่างสม่ำเสมอ เด็กจะรู้สึกว่าการนี้ที่น่าอยู่ และเกิดความรู้สึกไว้วางใจผู้อื่น แต่ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ตรงกันข้ามก็จะเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจผู้อื่นและอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่มีเหตุผล เพิกเฉย หรือท้อแท้สิ้นหวังในช่วงหลังของชีวิต
2. ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง - ความละอายสงสัย (Autonomy & Shame and Doubt) อยู่ในวัย 1 - 3 ปี เด็กวัยนี้สามารถควบคุมกล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหวได้ดีและเริ่มควบคุมขับถ่าย ได้จึงต้องการที่ขับถ่ายตามความต้องการของตน ซึ่งถ้าเด็กประสบความสำเร็จในการควบคุมกล้ามเนื้อต่างๆ ก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นตัวของตัวเอง แต่ถ้าหากไม่ประสบความสำเร็จก็จะเกิดความรู้สึกละอายและสงสัยในตัวเอง
3. ขั้นความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (Initiative & Guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3 - 6 ปี การให้เด็กได้เรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ตามความคิดความต้องการของตน จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จ ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กก็เป็นผลมาจากการให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่สนุกสนานง่าย ๆ การที่เด็กมีร่างกายและจิตใจที่ดีจะส่งผลให้เขาเป็นคนมีความคิดริเริ่ม แต่ถ้าเด็กประสบความล้มเหลว ไม่สมหวังก็จะเกิดความรู้สึกผิดและวิตกกังวล

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าเด็กปฐมวัย เป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากเห็น และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยที่สนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่ รอบตัวตลอดเวลา ในสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จะนำพาไปสู่เด็กเกิดความภาคภูมิใจใน ตนเอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาเด็กได้ตามขั้นพัฒนาการอย่างเหมาะสม

1.5 ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคม

ความหมายของพฤติกรรมทางสังคม

จากการศึกษาพบว่าได้นักการศึกษาให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้ อิงลิช (อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์. 2533 : 14; อ้างอิงจาก English. 1958 : 506) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลอื่น หรือพฤติกรรมที่แสดงออกโดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมที่มีการจัดรูปแบบแล้ว เช่น ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น

กู๊ด (Good. 1973 : 44) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง การแสดงออกที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม

เพจ (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 14 ; อ้างอิงจาก Page. 1977 : 314) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น โดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้อง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 200) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลในสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวและสมาชิกอื่นๆ ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลทั้งที่เป็นลักษณะเฉพาะและลักษณะที่สัมพันธ์กับผู้อื่น จะเป็นลักษณะใดขึ้นอยู่กับค่านิยมและเจตคติของสังคมนั้น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลแต่ละคนในสังคม ซึ่งผลที่ได้เกิดจากการได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคล และทั้งที่พยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นภายใต้การควบคุมขององค์กรทางสังคมพัฒนาความสามารถในการเข้าสังคม เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคม และโครงสร้างทางสังคมในกลุ่มเพื่อน มีการเล่นร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อีกทั้งการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นในสังคมได้

นอกจากนี้ ซีเฟลท์ (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 14 - 15; อ้างอิงจาก Seefeldt. 1980 : 7 - 11) ได้อธิบายลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมเด็กวัย 3 ปี เป็นวัยแห่งการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจะเห็นว่าตนเองสำคัญที่สุด มีความสุขที่จะเล่นอยู่คนเดียว แต่ก็ชอบที่จะนั่งเล่นข้างๆ ผู้อื่นไม่เล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นกับผู้อื่น ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่แบ่งปัน วัยนี้ยังไม่มีเพื่อนที่ชอบเป็นพิเศษ และจะเล่นกับเด็กที่อยู่ใกล้ๆ บ้านเท่านั้น

2. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 ปี เด็กวัยนี้เริ่มสนใจผู้อื่นมากขึ้น เด็กจะเริ่มเล่นกับผู้อื่นบ้างในบางสถานการณ์ ชอบเล่นบทบาทสมมติและเลียนแบบในชีวิตครอบครัว ซึ่งพบเห็นในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปเด็กยังมีลักษณะที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวทางร่างกาย เอะอะเกรไม่ระมัดระวัง และยังมีลักษณะของการเป็นนาย ขณะเดียวกันเด็กจะเริ่มเป็นผู้ช่วยที่ดีมีหน้าที่แสดงความเป็นมิตร เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนการรอคอยและการแบ่งปัน

นอกจากนี้ ประมวล ดิกคินสัน (2527 : 107) กล่าวถึงแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมสำหรับเด็ก ไว้ดังนี้

1. การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องกันจัดกิจกรรมที่ต้องใช้พลังและผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การที่เด็กรู้ตารางกิจกรรมประจำวัน และสิ่งที่ครูคาดหวังให้เด็กทำจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและมีความรู้สึกมั่นใจ
2. การเสริมแรง ทำทันทีเมื่อเด็กมีพฤติกรรมเหมาะสม จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ในการเสริมแรงพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กปฐมวัย ควรพูดให้ชัดเจนว่าเด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ดีอย่างไร คำชมเชยจากครูมีคุณค่าต่อเด็กส่วนใหญ่ เพราะเป็นตัวอย่างที่ดี เด็กมักจะเอาอย่างในบางครั้ง อาจใช้ท่าทางแทนการเสริมแรงด้วยวาจาตามความเหมาะสม
3. การให้รางวัล เป็นการเสริมแรงจากภายนอกกระตุ้นให้เด็กช่วยกันทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาด้านสังคม เพื่อมุ่งให้เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นการเสริมแรงจากภายในตัวเด็กเอง
4. ส่งเสริมความรับผิดชอบ คือ การให้เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตัวเอง และรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ
5. ส่งเสริมให้เด็กรู้และสนใจความรู้สึกของผู้อื่น โดยครูชมเชยให้เด็กสนใจการกระทำที่แสดงถึงการมีน้ำใจ

จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ครูควรจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรเป็นแบบอย่างที่ดี คอยชี้แนะ และให้กำลังใจด้วยความอบอุ่น รักและเข้าใจเด็ก เพื่อที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เด็กปฐมวัยนั้น สุมณ อมรวิวัฒน์ และองค์การ อินทรมพรรย (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2538 : 210) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้มีในจิตใจของเด็กไทย ดังนี้ คือมีกิริยามารยาทเรียบร้อยตามธรรมเนียมไทย สำนวณและควบคุมตนเองได้ มีสัมมาคารวะ มั่นใจในตนเอง มีระเบียบวินัย กล้าแสดงออก แก้ไขปัญหาได้ มีเหตุผล ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มองโลกในแง่ดี มีสุนทรียภาพ รับผิดชอบ เป็นประชาธิปไตย ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เมตตาและเอื้อเฟื้อในทำนองเดียวกัน ผุสดี กุญอินทร์ และคนอื่นๆ (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2535 : 43) เห็นว่าควรเน้นลักษณะนิสัยต่อไปนี้เป็นพิเศษ ได้แก่การช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ รู้จักใช้วาจาที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่น ตัดสินใจด้วยตนเอง รู้จักแก้ปัญหาและกล้าแสดงออก ทำงานเป็นกลุ่มและปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และมีระเบียบวินัย

สรุปได้ว่า ลักษณะหรือพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ควรปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่วัยเล็ก เพื่อปูพื้นฐานที่ดีให้กับเด็กในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้วิจัยสนใจและให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเรื่องที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ความมีระเบียบวินัย มีรายละเอียด ดังนี้

1.6 ความมีระเบียบวินัย

1.6.1 ความหมายของระเบียบวินัย

โครว์ และโครว์ (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 18; อ้างอิงจาก Crow; & Crow. 1962 : 106) ได้ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง การช่วยให้เด็ก ได้พัฒนาเกี่ยวกับความมีวินัยของตน คือไม่ได้มุ่งเพียงแต่ทำให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่างๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีการพัฒนาในการควบคุมตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 186) ได้ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเพื่อความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2539 : 759) ได้ให้ความหมายว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไขกฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนด ด้วยความเต็มใจและจริงใจ โดยไม่มีการลงโทษหรือควบคุม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 935) ได้ให้ความหมายว่า ระเบียบ หมายถึง แบบแผน วัฏเป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับข้อปฏิบัติ

สรุปได้ว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติตามแบบแผนข้อบังคับต่างๆ ในสังคมที่กำหนดไว้อย่างมีระเบียบ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่บรรลุนิติภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนให้ปฏิบัติอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆ ได้

1.6.2 ความสำคัญของระเบียบวินัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2539 : 759) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระเบียบวินัยว่า การมีระเบียบวินัย เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญทางบุคลิกภาพของเด็ก ทั้งนี้เพราะผู้มีวินัยในตนเองจะเป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะสนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้ที่มีการมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และเมื่อโตก็ตามที่เด็กได้พัฒนาลักษณะดังกล่าวแล้ว เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับ ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้ใหญ่

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 5 - 6) ได้อธิบายความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัยในตนเองย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล่าวที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ๆ อันจะเป็นกำลังคนที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน เช่น การช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพ ไม่ล่วงเกินสิทธิของบุคคลอื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน มีการดำเนินงานของภาคธุรกิจอย่างรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลาและวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์จึงเป็นสิ่งจำเป็น ต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

4. ด้านการเมือง การที่ประชาชนในสังคมมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะของประชาชน จะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศเป็นไปได้อย่างง่ายดาย

1.6.3 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

ทฤษฎีสำคัญเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของวินัยแห่งตนมี 3 ทฤษฎีที่ กล่าวถึงคือ ทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mowrer) ว่าด้วยจุดกำเนิดของการควบคุมตนทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจท์ (Piaget) และโคลเบอร์ก (Kohlberg)

ทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตนของเมาเรอร์ (Mowrer)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 6 - 9) ได้สรุปทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mowrer) ไว้ว่า การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลแต่ละคนนั้น จะต้องมียุ่พื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา จุดเริ่มต้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดาหรือผู้เลี้ยงดู โดยการเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น

การเรียนรู้ของทารกและเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิวก็ได้ดื่มนม ร้อนก็ได้อาบน้ำ ยุ่กตักก็มีผู้มาบดให้ เมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็จะรู้สึกสบาย พอใจ และมีความสุข ความสุขนี้จะรุนแรงมากและติดตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้นขั้นต่อมาคือ ในขณะที่ทารก ได้รับการบำบัดความต้องการจนรู้สึกพอใจและมีความสุข การรับรู้ของเด็กขั้นต่อมาคือ ความสุข ความพอใจของเด็กที่เกิดจากได้รับบำบัด ความต้องการต่างๆ การปรากฏตัวของมารดาทำให้เกิดความสุขความพอใจ การรักและพอใจมารดานั้นจะต้องเกิดด้วยการเรียนรู้เช่นนี้ ถ้าหากความสุขความพอใจ การรักและพอใจมารดานั้นได้รับการบำบัดในทางตรงข้าม เช่น เมื่อหิวไม่ได้กิน หรือกินเมื่อไม่หิว เด็กจะไม่เกิดความสุขความพอใจ เด็กก็จะไม่มีรากฐานในการที่จะเรียนรู้ที่จะรักและพอใจมารดาของตน เมื่อการเรียนรู้ขั้นแรกเกิดขึ้นแล้ว จึงเป็นรากฐานของการเรียนรู้ขั้นที่สองต่อไป กล่าวคือ มารดายอมควบคุมมากับการอบรมสั่งสอนเด็กด้วยคำพูดหรือการกระทำต่างๆ ต่อมาเด็กจึงจะมีความสุข เลียนแบบมารดาทางคำพูด การกระทำหรือทำตามที่มารดาสั่งสอน ความสุข

ความพอใจที่เกิดขึ้นมีลักษณะ เป็นการให้รางวัลและชมเชยตนเองโดยบุคคล ไม่ต้องหวังผลจากภายนอก เด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูคนทั้งทางที่ดีและไม่ดีขึ้น อยู่กับลักษณะของผู้ที่ตนรัก พอใจ เช่น ถ้าเด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่เสมอ เมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็มีความสุข ความพอใจ เพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรัก ลักษณะที่แสดงถึงการมีวุฒิภาวะทางจิตของบุคคลนั้นจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8 - 10 ขวบและจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ฉะนั้นผู้ที่จะมีบรรลุมารูทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนให้ปฏิบัติอย่างมีเหตุมีผล ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ เช่น ในการตอบโต้เมื่อเด็กเกิดความคับข้องใจหรือเมื่อเกิดความกลัวในการมีความรักและในการมีอารมณ์ขัน ผู้ที่ขาดวินัยในตนเองเพราะไม่ผ่านการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาแล้ว จะกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งใจในการกระทำและอาจกลายเป็นผู้ที่ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอ ในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรรมเรื้อรังหมดโอกาสที่จะแก้ไข

การเกิดวินัยในตนเองนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในบุคคลซึ่งจะพัฒนาเป็นลักษณะเด่นชัดและนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคลทั่วไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์

เพียเจท์ (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 21; อ้างอิงจาก Piaget. 1977) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์แสวงหามาจากกฎต่างๆ และกำหนดเป็นแนวทางของสังคม หรือพฤติกรรมระหว่างบุคคล กล่าวโดยสรุป จริยธรรม หมายถึง ความเข้าใจในแนวทางของการประพฤติดี ประพฤติชอบทั้งทางกาย วาจาและใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป้าหมายสูงสุดของจริยธรรมคือการแสดงออกในรูปของพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลของการกระทำในปัจจุบันและเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญา ซึ่ง เพียเจท์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม (นราพร ทับถม. 2538 : 8 - 9; อ้างอิงจาก Piaget. 1962 : 16 - 19) ดังต่อไปนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (แรกเกิด - 2 ปี) เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อม และระเบียบกฎเกณฑ์ได้ การประพฤติปฏิบัติจะกระทำเพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย
2. ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง (อายุ 2 - 8 ปี) เด็กสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8 ปีขึ้นไป) เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา ซึ่งสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจ จะประเมินความถูกต้องโดยดูจากเจตนาผู้กระทำและตั้งเกณฑ์ของตนเองได้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

การพัฒนาจริยธรรมของคนจะมีการเปลี่ยนแปลงตามวัยที่สืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับ โคลเบอร์ก (Kohlberg) เชื่อว่า พัฒนาการของจริยธรรมเป็นไปตามลำดับขั้นจากขั้นที่หนึ่งผ่านไปตามลำดับจนถึงขั้นที่หกจะข้ามขั้นไม่ได้ (กุลยา ดันติผลาชีวะ. 2547 : 213; อ้างอิงจาก Morrison. 1998 : 259)

โคลเบอร์ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547 : 213; อ้างอิงจาก Morrison. 1976) กล่าวว่า ได้พัฒนาระดับของจริยธรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรม กำหนดเป็นทฤษฎี (Kohlberg's theory) ไว้เป็น 3 ระดับ จำแนกตามอายุดังนี้

1. ระดับก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level) เป็นของคนอายุ 2 - 10 ปี เป็นพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นต่ำสุด มีลักษณะการแสดงออกเชิงจริยธรรมและเหตุผลขึ้นอยู่กับรางวัลและการลงโทษ มี 2 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นยึดคำสั่งและการลงโทษ พบได้ในเด็กอายุ 2 - 7 ปี เด็กช่วงนี้จะแสดงจริยธรรมเพราะกลัวการลงโทษ เหตุเพราะผู้ใหญ่สั่ง เช่น กลัวถูกตี

ขั้นที่ 2 ขั้นยึดของรางวัล เด็กอายุ 7 - 10 ปี จะกระทำดี มีคุณธรรม ที่เน้นรางวัลและความสนใจของตนเอง เด็กจะเชื่อคำสั่งหรือไม่จะอยู่ที่ตัวเด็กเอง และเด็กจะรู้สึกว่าการทำดีเป็นการทำดีจากการได้รางวัล

2. ระดับกฎเกณฑ์ (Conventionally Level) เป็นจริยธรรมเชิงเหตุผลขั้นที่ 2 หรือขั้นกลาง ในขั้นนี้เด็กจะคิดถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมกำลังระหว่างความรู้สึกของตนกับมาตรฐานจริยธรรมภายนอกแต่จะใช้ภายนอกเป็นเกณฑ์มากกว่ามี 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 3 ขั้นยึดตามแบบผู้อื่น เป็นช่วงเหตุผลจริยธรรมของวัยรุ่น อายุ 10 - 13 ปี เป็นช่วงจริยธรรมที่เด็กต้องการความมั่นใจการดูแลและศรัทธา ยึดการปฏิบัติด้วยเหตุผลทางจริยธรรมตามมาตรฐานของพ่อแม่ เพื่อเป็นคนดีในสายตาพ่อแม่

ขั้นที่ 4 ยึดกฎระเบียบสังคม คนช่วงวัย 13 - 16 ปี เป็นช่วงวัยที่มีเหตุผลและเรียนรู้สังคมอย่างชัดเจน เด็กจะใช้เหตุผล จริยธรรมตามระเบียบหรือกฎของสังคม และกฎหมาย

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post - conventional level) เป็นเหตุผลจริยธรรม ที่ย่างเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ เป็นจริยธรรมระดับสูงสุดที่เกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคลเอง เป็นการรู้จักตนเองและตัดสินใจด้วยตนเองมี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 ยึดมั่นคำสัญญา เป็นขั้นที่คนมีจริยธรรมโดยเข้าใจถึงคุณค่าของคน และกฎหมายว่ามีความสัมพันธ์กัน คนรู้ว่ากฎหมายสำคัญแต่กฎหมายเปลี่ยนได้ แต่คำนิยามแห่งตนมีความสำคัญมากกว่ากฎหมาย

ขั้นที่ 6 ยึดจริยธรรมสากล เป็นวัยผู้ใหญ่เป็นขั้นของจริยธรรมสูงสุด เป็นการปฏิบัติที่ใช้มาตรฐานของสิทธิมนุษยชน คำนึงถึงจิตสำนึกที่ดีมากกว่ากฎหมาย

1.6.4 ประเภทของระเบียบวินัย

สุรางค์ จันทน์เอม (2518 : 34) ได้แบ่งประเภทของวินัยไว้ 2 ประเภท คือ

1. วินัยในตนเอง (Self - Discipline) หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ปฏิบัติเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ถ้านักเรียนมีวินัยในตนเองแล้วก็จะลดปัญหาในด้านการปกครองนักเรียนได้อย่างมาก

1.1 ความหมายและคุณลักษณะของควมมีวินัยในตนเอง

บุคคลจะมีวินัยในตนเองได้นั้น นักทฤษฎีจิตวิทยาเชื่อว่า จะต้องมี่ปัฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา เป็นลักษณะที่มีความสำคัญต่อการแสดงออกทางจริยธรรม และคุณธรรมของบุคคลมาก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2536 : 6 - 9) เป็นพฤติกรรมที่จะต้องส่งเสริม และกระตุ้นให้เกิดขึ้นในสังคมไทย มีผู้กล่าวถึงควมมีวินัยไว้ดังนี้

อำพร กาทอง (2529 : 7) ให้ความหมายควมมีวินัยในตนเองว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นมาเอง แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นผลทำให้เกิดควมยุ่งยากแก่ตนในอนาคต และจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดควมเจริญแก่ตนเองและผู้อื่น โดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

กุ๊ต (ละมัย กาญจนะประโชติ. 2534 : 8; อ้างอิงจาก Good. 1973 : 525) ได้กล่าวถึง วินัยในตนเองว่า หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก หากหมายถึง บังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนต์ (ละมัย กาญจนะประโชติ. 2534 : 8; อ้างอิงจาก Vincent. 1961 : 42 - 43) ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลไม่ทำการใดๆ อันจะเป็นผลให้เกิดควมยุ่งยากแก่ตนในอนาคตหรือการไม่เข้าไปยุ่งกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลกระทำสิ่งที่ตนไม่ยอมทำ แต่การกระทำนั้น ช่วยให้ความต้องการและสิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนองหรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

ขวัญใจ บุญฤทธิ์ (2535 : 12) กล่าวเสริมว่า วินัยในตนเองเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการด้วย เกิดจากการสำนึกขึ้นมาเองอันจะก่อให้เกิดควมเจริญแก่ตนเองและต่อสังคม

สายพิน ประจวบวรณ (2538 : 7) ได้กล่าวถึง วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ทั้งทางด้านการแสดงออกและควมรู้สึกต่างๆ โดยตระหนักถึงคุณค่าในการปฏิบัติซึ่งมิได้เกิดจากข้อบังคับจากอำนาจภายนอกใดๆ

จากความหมายและแนวคิดของนักการศึกษา ที่กล่าวถึงข้างต้น สรุปได้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองในการแสดงออกมาเกิดจากการเรียนรู้และสำนึกตระหนักถึงคุณค่าของตน ซึ่งมีได้เกิดจากการถูกบังคับจากอำนาจภายนอก

1.2 คุณลักษณะของควมมีวินัยในตนเอง

วิวัฒน์ มูลสถาน (2523 : 33) ได้สรุปว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองควรมีลักษณะและพฤติกรรมประกอบไปด้วย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจจริง มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีเหตุผล เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม มีความอดทน มีความเชื่อมั่นอำนาจภายในตน และมีลักษณะมุ่งอนาคต

วไลพร จันทรศิริ (2530 : 12 - 14) ได้สรุปคุณลักษณะความมีวินัยในตนเอง สอดคล้องกับ ลัตตาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 5) และสุภาพร จันทรศิริโยธิน (2526 : 6) ไว้ดังนี้ คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตมีความรับผิดชอบ เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม มีลักษณะมุ่งอนาคต มีความเป็นผู้นำ มีความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร รู้จักเสียสละ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นๆ และยอมรับการกระทำของตน

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 9) ได้สรุปลักษณะความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ในด้านต่อไปนี้ การตั้งใจทำงาน การเคารพสิทธิของผู้อื่น การตรงต่อเวลา และการปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียน

กล่าวโดยสรุป ผู้ที่มีคุณลักษณะความมีวินัยในตนเองจึงมีพฤติกรรมที่แสดงออกที่สำคัญๆ ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง มีความแน่ใจ หรือมั่นใจในความสามารถของตนเองว่า จะกระทำการสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล และเชื่อว่าการที่ประสบผลสำเร็จได้ตามที่บุคคลนั้นตั้งใจไว้เป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเอง
2. ความเป็นผู้นำ หมายถึง สามารถนำ ชักจูง แก้ปัญหา และดำเนินกิจกรรมของกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่กำหนดและรับผิดชอบต่อกลุ่มได้
3. มีความรับผิดชอบ หมายถึง มีความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้กระทำแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย
4. มีความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ หมายถึง ทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ตรงเวลา หรือให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดให้ ตลอดจนรู้ว่าอะไรจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาส
5. เคารพในสิทธิของผู้อื่น หมายถึง ไม่ประพฤติปฏิบัติก้าวก่ายหรือล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น
6. มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม หมายถึง ประพฤติปฏิบัติโดยไม่ขัดกับกฎข้อบังคับของสังคมทั่วไป รวมทั้งปฏิบัติตามระเบียบที่สังคมกำหนดไว้ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
7. มีลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง สามารถถอดใจรอผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่ดีกว่าในปัจจุบันได้
8. มีความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง มีลักษณะของพฤติกรรมหรือความรู้สึกรับรู้ของบุคคลที่คิดและกระทำดังนี้คือ ไม่หลอกลวงตนเองและผู้อื่น ไม่ทุจริต ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และละอายเกรงกลัวต่อบาป
9. มีความอดทนขยันหมั่นเพียร หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จด้วยความมานะอดทนมีจิตใจเข้มแข็งไม่ยอมแพ้อุปสรรคที่เกิดขึ้นมีความพยายามอย่างสม่ำเสมอ มุ่งปฏิบัติหน้าที่การงานจนสำเร็จ

10. รู้จักเสียสละและมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง การยอมเสียสละสิทธิและยอมลำบากเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่นโดยการช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือประสบภัยพิบัติให้ได้รับความสะดวก และมีความสุขสบายใจมากขึ้น (สายพิน ประสูตรรณ์. 2538 : 8 - 9)

จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของความมีวินัยในตนเองในเด็กปฐมวัย จะมีลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับระเบียบกฎเกณฑ์ในสังคม โดยเริ่มจากการสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง

2. วินัยส่วนรวม

2.1 ความหมายวินัยส่วนรวมหรือวินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) หมายถึง วินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอกเพื่อบังคับให้ส่วนรวมปฏิบัติตาม ให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น วินัยส่วนรวมนี้จะต้องตั้งกฎเกณฑ์เป็นแนวทางกลางๆ ให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้เช่น วินัยในการแต่งกายและวินัยในเรื่องความเคารพ

จรรยาวัธ เทียนก้อน (2530 : 8) ได้กล่าวว่า วินัยทางสังคมคือ การประพฤติตนเองให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยที่ตนเองมองเห็นความสำคัญ ของระเบียบกฎเกณฑ์นั้นการปฏิบัติ ตามระเบียบกฎเกณฑ์จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและส่วนรวม แบ่งวินัยทางสังคมเป็น 2 ลักษณะคือ

1. วินัยในห้องเรียน หมายถึง การกระทำตนให้อยู่ในระเบียบวินัยและกฎข้อบังคับของโรงเรียนและห้องเรียน เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติเป็นไปในแนวเดียวกัน การปฏิบัตินี้จะก่อให้เกิดความเรียบร้อย และความสงบสุข

2. วินัยนอกห้องเรียน หมายถึง การกระทำตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของสังคมโดยการจำลองสภาพความเป็นจริง ที่เกิดขึ้นในสังคม และจำลองสภาพนั้นมาเพื่อให้นักเรียนได้ตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหา ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

เบญจวรรณ ศรีมารุต (2541 : 10) ได้ให้ความหมาย วินัยต่อสังคมหมายถึง การที่นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม ได้แก่ การรู้จักเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จแล้ว การขออนุญาตก่อนออกนอกห้องเรียนหรือปฏิบัติตามบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมาย เมื่อทำงานกับผู้อื่น

นอกจากนี้ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 248 - 251) ได้กล่าวถึงวินัยที่ใช้กันอยู่ในโรงเรียนว่าหมายถึง การรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบในข้อบังคับต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติคือนักเรียน และได้จัดแบ่งวินัยไว้ 3 ประเภทคือ

1. วินัยเจียมขนาดแบบทหาร คือ การใช้ความกลัวเป็นเครื่องมีนักเรียนทำดี เพราะกลัวถูกลงโทษ วินัยชนิดนี้ตรงกับสุภาษิตที่ว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" ซึ่งเมื่อนักเรียนทำดีจนเป็นนิสัยแล้ว ต่อไปภายหน้าจะติดนิสัยไม่ทำชั่ว แต่ก็มีผู้ไม่เห็นด้วยโดยอ้างว่าเป็นการผิดหลักประชาธิปไตย

2. วินัยแบบดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน แนวคิดนี้ถือว่าเมื่อนักเรียนได้ทำสิ่งที่ตนสนใจแล้ว ปัญหาเรื่องวินัยก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่โรงเรียนจะใช้เพื่อแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียน

3. วินัยที่เกิดจากการรู้จักความรับผิดชอบและเกียรติของตน มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความประพฤติดีโดยพยายาม สร้างให้นักเรียนนับถือในเกียรติของตน และรู้จักรับผิดชอบต่อการรักษาเกียรตินั้น

จากการแบ่งประเภทของวินัยดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถเข้าใจความหมายของวินัยชัดเจนขึ้น สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปลูกฝังและส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ทั้งการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

1.6.5. หลักการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยให้แก่เด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง เช่น สนับสนุน ความเป็นผู้นำ และวิธีการของประชาธิปไตย เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียน เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 23; อ้างอิงจาก Walsh. 1980 : 43) การให้แสดงบทบาทสมมติ การใช้กลุ่มเพื่อให้เกิดความคล้อยตามและการให้เลียนแบบจากตัวแบบ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 33 - 37) ซึ่งการฝึกระเบียบวินัยสามารถสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ ได้

2. การอบรมสั่งสอน เพื่อฝึกระเบียบวินัยให้เด็กนั้นควรใช้วิธีสอน ดักเตือนและแก้ไข ซึ่งเป็นวิธีที่จำเป็นเพราะเด็กๆ ต้องได้รับการชี้แนะว่าต้องทำอะไร และต้องได้รับความช่วยเหลือโดยเตือน และได้ย้ำสิ่งที่สอนไปแล้วรวมทั้งแก้ไขเมื่อทำไม่ถูกต้อง (โสภภาพรณ รัตนัย. 2526 : 89) ขั้นตอนการสอนควรทำดังนี้

2.1 เริ่มสอนกฎและระเบียบเฉพาะเรื่องที่สำคัญทีละน้อยๆ แล้วค่อยๆ สอนเพิ่มภายหลัง ส่วนวิธีสอนนั้นควรพูดในสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กมองเห็นได้ชัดในขณะนี้ ไม่ควรพูดถึงอนาคตที่ไกลเกินไป ไม่ควรพูดห้ามล่วงหน้าทั้งๆ ที่เด็กยังไม่ได้ทำ และไม่ควรใช้คำว่า “อย่า” อย่างฟุ่มเฟือยเกินไป แต่ควรพูดว่า “ช่วยเก็บของเล่นด้วยเมื่อเล่นเสร็จ”

2.2 ควรสอนเด็กเมื่อเด็กอารมณ์ดี ไม่โกรธ หรือไม่เหนื่อยเกินไป ในทำนองเดียวกัน ขณะสอนผู้สอนต้องอารมณ์ดีด้วย ถ้าสอนด้วยความโมโหจะไม่เป็นผลดีต่อตัวเด็ก

2.3 ควรชมเชยและให้กำลังใจเด็ก ซึ่งจะมีผลดีกว่าการอยู่เฉยๆ เมื่อเด็กทำดี หรือเมื่อเด็กไม่ทำ หรือทำผิด ควรชมเชยเฉพาะสิ่งที่เด็กทำได้ ไม่ควรพูดชมเกินความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นเด็กจะรู้สึกว่าผู้ใหญ่ไม่จริงใจ หากให้รางวัลเด็กไม่ควรให้เด็กพร่ำเพรื่อ มิฉะนั้นเด็กจะทำงานเพื่อรางวัล

2.4 ในระยะแรกควรเตือนให้เด็กปฏิบัติบ้าง ในกรณีที่เด็กอาจจะลืมปฏิบัติ ควรแก้ไขในทันทีหรือในเวลาใกล้ๆ กัน มิฉะนั้นเด็กจะลืม และต้องมีการอบรมสั่งสอนในทุกโอกาส (ชม ภูมิภาค. 2525 : 136 - 137) ซึ่งและต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไปอย่างไรก็ตาม การควบคุมตนเองของเด็กปฐมวัยให้ได้ตลอดไปนั้นเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นไปได้ถ้ามีคนคอยให้กำลังใจ การเรียนจะเป็นไปอย่างง่ายดาย ถ้าได้รับการเสริมแรงจากการเรียนรู้ นั่นคือ มันใจว่าจะทำได้ เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและได้รับความรักจากทุกคน (ทักษิณา สวานานนท์. 2519 : 41 - 42)

3. การฝึกระเบียบวินัยต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอ มีความอดทน และความพยายาม ไม่ใจร้อน และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เด็กแต่ละคนความสามารถแตกต่างกัน ให้เด็กมีความเข้าใจระเบียบวินัยแต่ละเรื่องที่ทำให้ปฏิบัติ โดยอธิบายให้เข้าใจเหตุผล ชี้ให้เห็นผลดีของการปฏิบัติและผลเสียที่เกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติ เมื่อเด็กมีความเข้าใจเด็กจะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองไม่ว่าอยู่ต่อหน้าหรือลับหลังผู้ใหญ่ ก็จะประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยดี (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 25; อ้างอิงจาก สุขุทัยธรรมมาธิราช. 2527 : 482 - 483) และการฝึกวินัยต้องฝึกตั้งแต่วัยเข้ามาในโรงเรียน (ชม ภูมิภาค. 2525 : 136 - 137) และควรฝึกจนเป็นนิสัย หรือให้เกิดความเคยชิน

4. การสร้างคำขวัญและสัญลักษณ์ (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 25; อ้างอิงจาก Wayson; & Lasley. 1984 : 419 - 421) โดยทางโรงเรียนสามารถจัดทำคำขวัญและสัญลักษณ์เกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยที่สั้นๆ และเข้าใจง่ายขึ้น เพื่อติดบอร์ดหรือประชาสัมพันธ์ให้เด็กได้ทราบ และให้เห็นเป็นประจำจะทำให้เด็กจำได้ง่าย และปฏิบัติตามได้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539 : 759 - 760) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการเสริมสร้างระเบียบวินัย ดังนี้

1. ให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ตามเวลา เช่น การตื่นนอน การอาบน้ำ การรับประทานอาหาร การดูโทรทัศน์ การนอน การไปโรงเรียน เป็นต้น
2. ให้เด็กเก็บของเครื่องใช้ให้เข้าที่ให้เป็นระเบียบ เช่น การเก็บของเล่นเข้ากล่อง และเก็บวางบนชั้น หรือในที่ที่พ่อแม่ ครูกำหนดไว้ การเก็บเสื้อผ้าที่ใช้แล้วใส่ในตะกร้าใส่ผ้าใช้แล้ว เป็นต้น

3. การให้เด็กช่วยงานบ้าน หรือที่โรงเรียนเล็กๆ น้อย ตามความสามารถของเด็ก

4. การให้เข้าแถวเพื่อรอทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติพร้อมกัน เช่น เข้าแถวรับอาหาร

5. การให้ยอมรับข้อตกลงและทำตามข้อตกลง

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในเด็กปฐมวัย ควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากเห็น สามารถเรียนรู้ได้เร็ว ดังนั้น ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก โดยใช้วิธีการกระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายในมากกว่าการบังคับเด็ก

ออซุเบล (วิลาวินัย เฟือกผ่อง. 2537 : 17; อ้างอิงจาก Ausubel. 1968 : 59 - 60) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปลูกฝัง ความมีระเบียบวินัยให้แก่เด็กว่า วินัยเป็นวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งช่วยให้เด็กมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะทางด้านต่างๆ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจ
3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม

4. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

ในการสร้างวินัยที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนั้น เชเวียคอฟและฟริทซ์ (อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์. 2533 : 19; อ้างอิงจาก Sheviakov; & Fritz. 1955 : 4) ได้เสนอแนะลักษณะวินัยที่ดี ไว้ดังนี้

1. ตั้งอยู่บนรากฐานของการเสียสละ เพื่อมนุษยธรรม เช่น มีอิสรภาพ ความยุติธรรม และความเสมอภาคภายในหมู่ของคนทั้งหมด
2. ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการยอมรับนับถือศักดิ์ศรีและสิทธิของทุกคน
3. มีผลให้งานที่กระทำอยู่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ คือ พร้อมทั้งจะบริการและปฏิบัติงานร่วมกับหมู่คณะเป็นอย่างดี

5. วินัย ซึ่งกำหนดขึ้นมาจากความเข้าใจว่าต้องทำหรือไม่ทำ เพราะอะไรมากกว่า เป็นไปตามคำสั่ง

สำหรับการเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เปรียบเสมือนการเตรียมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต (นราพร ทับถม. 2538 : 11; อ้างอิงจาก Etzioni. 1982 : 184 - 189) มีพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นที่ยอมรับของสังคม ความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม การเสริมสร้างวินัยให้บังเกิดขึ้นกับเด็กมีหลักดังนี้

1. สร้างสัญลักษณ์และคำขวัญ
2. สนับสนุนความเป็นผู้นำ เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียน
3. ต้องทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ และเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน
4. เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งกฎเกณฑ์ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
5. สร้างกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการให้ชัดเจน (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 23; อ้างอิงจาก Wayson; & Lasley. 1984 : 419 - 421)

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในเด็กปฐมวัย ควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากเห็น สามารถเรียนรู้ได้เร็ว ดังนั้น ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก โดยใช้วิธีการกระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายในมากกว่าการบังคับเด็ก

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

งานวิจัยในต่างประเทศ

เชเวียคอฟ และฟริทซ์ (อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์. 2533 : 23; อ้างอิงจาก Sheviakov ; & Fritz. 1955 : 8 - 14) ได้ศึกษาถึงประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กว่าควรจะเป็นวินัยในตนเองมากกว่า ที่จะเป็นวินัยที่ขึ้นอยู่กับรากฐานของการให้ปฏิบัติตามคำสั่ง และยังได้ให้ความเห็นต่อไปอีกว่า ควรเป็นเรื่องของความเต็มใจ ซึ่งมิใช่การกระทำตามคำสั่งหรือเพราะการลงโทษ โดยการปลูกฝังให้เกิดวินัยในตนเอง ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความชื่นชอบและความรักในอุดมคติ หรือการยึดมั่นในจุดมุ่งหมายที่ตนสร้างขึ้น

เพค (วิลาวณีย์ เผือกพวง. 2536 : 19; อ้างอิงจาก Peck. 1958 : 347 - 350) ได้ศึกษาพบว่า การที่เด็กจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับการฝึกวินัยซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่พบว่า ความใส่ใจซึ่งกันและกันระหว่างพ่อกับลูก การให้ความรักของพ่อแม่ การฝึกวินัยที่ได้ผลจะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรู้สึกผิดชอบสูง

มุสเสน (วิลาวณีย์ เผือกพวง. 2536 : 19; อ้างอิงจาก Mussen. 1969 : 335 - 341) ได้ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยให้แก่เด็ก โดยการใช้เหตุผลและให้ความรักเป็นวิธีการฝึกวินัยที่ได้ผลดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการ

ฟิลเอลลา (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 26 ; อ้างอิงจาก Filella. 1975 : 146) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงผลักดันภายในตัวเด็ก พบว่า พ่อแม่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างวินัยให้กับเด็ก พ่อแม่ต้องไม่ตามใจหรือเข้มงวดกับเด็กจนเกินไป อีสุภาพจำเป็นต้องการเรียนรู้และการเจริญเติบโตของเด็ก แต่ก็ควรมีขอบเขตที่เหมาะสม ถ้ามากเกินไปเด็กมักจะยุ่งยากใจ และถ้าน้อยเกินไปเด็กก็จะเกิดความรู้สึกต่อต้าน

ยอร์ก (พระมหาชยันต์ แสนโบราณ. 2547 : 33 ; อ้างอิงจาก York. 1994 : 26) ได้ศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนที่ขาดระเบียบวินัยด้วยวิธีการแยกเด็กออกจากเพื่อน และการสร้างบรรยากาศของห้องเรียนให้มีชีวิตชีวา ผลปรากฏว่า เด็กวัยก่อนเรียนที่มีระเบียบวินัยไม่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก และเพื่อนคนอื่น ๆ

งานวิจัยในประเทศ

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 99) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแตกต่างกันพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความเชื่อมั่น มีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดอยู่ในชั้นเรียนแบบเด็กเป็นศูนย์กลางมีความเชื่อมั่นและมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน

อรรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533 : 77 - 79) ได้ศึกษาพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทย และการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดธาตุทอง และโรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์วัดวชิรธรรมสาธิตาวชิราร จำนวน 30 คน โดยแบ่งกลุ่มทดลอง 15 คนและกลุ่มทดลอง พบว่า การเล่นแบบไทยส่งผลต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยสูงกว่าเด็ก ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบปกติ แต่ทั้งสองกลุ่มมีระดับขั้นการเล่นทางสังคมไม่แตกต่างกัน

สายพิน พรุสุวรรณ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความมีระเบียบวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยครูสร้างกฎเกณฑ์ และเด็กสร้างกฎเกณฑ์ ผลการทดลองพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยเด็กร่วมกันสร้างกฎเกณฑ์ ในการปฏิบัติมีวินัยในตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ

วาสนา บุญจันทร์ (2539 : 56) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความสุภาพอ่อนน้อม และความมีระเบียบวินัยต่ำ โดยการจัดกิจกรรมเน้นการจัดประสบการณ์ ดังกล่าว มีพฤติกรรมทางสังคม ด้านความอ่อนน้อม และความมีระเบียบวินัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

เบญจพร สมานมาก (2540 : 79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสดเสริมจริยธรรม กิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรม และกิจกรรมปกติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสดเสริมจริยธรรม กิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรม และกิจกรรมปกติ มีการรับรู้ทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบญจวรรณ ศรีมารุต (2541 : 57) ได้ศึกษาความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีระเบียบวินัยสูงกว่าการประเมินผลแบบปกติที่ระดับ .05

สุภัค ไหวหากิจ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน คติธรรม และการเล่นเกมแบบร่วมมือ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรม มีการรับรู้วินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมแบบร่วมมือ แต่ไม่แตกต่างกัน

ต้องจิตต์ จิตติ (2547 : 64) ได้ศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ด้านการรู้จักเวลา ด้านการความอดทน อดกลั้น ด้านความเชื่อมั่นในตนเองและด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตามสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้นตลอดช่วงเวลาจัดกิจกรรม

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวมา แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยเป็นพฤติกรรมทางสังคมซึ่งพัฒนาได้ด้วยการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และการจัดกิจกรรมของครูตามความต้องการของเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะพัฒนาเด็กต่อไปในอนาคต

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมมองประสบการณ์ในห้องเรียน

2.1 ความหมายของมุมมองประสบการณ์

เบญญา แสงมลิ (2539 : 238) ได้ให้ความหมาย คำว่า มุม หมายถึง บริเวณที่ว่าง สิ่งของ หรือสื่อการสอน แต่ละวิชา รวมกันแล้วจัดวางไว้ที่มุมห้อง หรืออาจวางบนโต๊ะ บนชั้น หรือรวบรวมสิ่งของเป็นหมวดหมู่วางไว้เป็นที่เป็นที่ทาง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 869, 666) ได้ให้ความหมายว่า มุม หมายถึง เนื้อที่ตรงด้านยาวกับด้านตัดมาบรรจบกัน ประสบการณ์ หมายถึง ความชัดเจนที่เกิดจากการกระทำหรือได้พบเห็นมา

สรุปได้ว่า มุมประสบการณ์ หมายถึง บริเวณที่มีเนื้อที่สำหรับจัดวางสิ่งของหรือสื่อการสอน เป็นหมวดหมู่ ก่อให้เกิดการกระทำกับสิ่งของหรือสื่อการสอนจนได้รับความชำนาญ

2.2 ความสำคัญของมุมมองประสบการณ์

มุมมองประสบการณ์ เป็นมุมการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทางด้านภาษา ความคิดสร้างสรรค์ ฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบในการทำงาน เป็นคนมีระเบียบวินัย ฝึกการปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยให้รู้จักการรอคอย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ และให้อภัย เรียนรู้ และรับรู้เกี่ยวกับ พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์ ฯลฯ

ประสบการณ์การเรียนรู้ตามมุมต่าง ๆ ล้วนมีจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมพัฒนาการ ทุกด้านเฉพาะทางด้านสติปัญญาที่เด็กจะเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและครบถ้วนทุกด้านของการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ตั้งแต่การจำที่เป็นการจำอย่างมีการนำมาประยุกต์ใช้ ความต้องการในการสื่อความเข้าใจในสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็กให้ผู้อื่นเข้าใจ เด็กได้ฝึกฝนการสังเกต แยกแยะ เปรียบเทียบ จับกลุ่ม การคาดเดา ความกล้าหาญในการสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ การเลียนแบบ อย่างที่มีตัวตนของตนเอง การได้ฝึกประสบการณ์เดิมที่เรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่หรือสถานการณ์ที่เด็กสมมติขึ้นมาในการเล่นบทบาทสมมติ ซึ่งล้วนเป็นทักษะเบื้องต้นที่นำไปสู่การคิดทบทวน การคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ และความพร้อมทั้ง ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาไปพร้อม ๆ กับทางด้านสติปัญญาใน สิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยภูมิคุ้มกันเบื้องต้นของการรู้จักพอเพียง ซึ่งประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กได้รับอย่าง เหมาะสมกับหลักพัฒนาการ จะเป็นฐานรากของคุณลักษณะการเรียนรู้ที่สามารถก้าวสู่การเรียนรู้ที่เป็น นามธรรม ซึ่งมีความซับซ้อนในระดับที่สูงขึ้นของการเรียนรู้ เนื่องจากกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุ และผล และการเรียนรู้วิธีเรียนเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในวัยต่อไป

จะเห็นได้ว่า มุมประสบการณ์ เป็นมุมการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อเด็ก ในการส่งเสริม พัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา สร้างเสริมประสบการณ์ เป็นทักษะ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่สูงขึ้นต่อไป

2.3 ประเภทของมุมประสบการณ์

การจัดอุปกรณ์ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเล่นในห้องเรียน แบ่งออกตามลักษณะกิจกรรมที่เด็กทำ เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. มุมประสบการณ์เลียนแบบประสบการณ์ชีวิต
2. มุมประสบการณ์ทำกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์
3. มุมประสบการณ์ที่ส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมกับวัย

1. มุมประสบการณ์เลียนแบบ ประสบการณ์ชีวิต หมายถึง มุมที่จัดเตรียมเพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรม ซึ่งเป็นการเลียนแบบชีวิตในครอบครัว เด็กมีประสบการณ์ มาก่อนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของบุคคลต่างๆ ในครอบครัว สังคม เล่นบทบาทสมมติ มุมประสบการณ์ ดังกล่าว นอกจากจะทำให้เด็กมีความพอใจ เพลิดเพลิน ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม การใช้ภาษา การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน การพัฒนาทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา มุมประสบการณ์ที่ควรจัดเสริมประสบการณ์ ดังนี้

- 1.1 มุมบ้าน
- 1.2 มุมหมอ
- 1.3 มุมร้านค้า
- 1.4 มุมวัด
- 1.5 มุมเกษตรกร ฯลฯ

สื่ออุปกรณ์ที่จัดในมุมดังกล่าว ได้แก่ เครื่องครัว เครื่องใช้ในบ้าน เช่น เสื้อ หมอน กระຈก ตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เครื่องแบบของอาชีพต่างๆ เช่น หมอ ตำรวจ ทหาร เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น กระบุง ตะกร้า ไม้คาน เครื่องมือจับปลา รองเท้า และเสื้อผ้า ที่ไม่ใช่แล้ว เป็นต้น สำหรับเด็กแสดงบทบาทสมมติ (พรวัก อินทามระ. ม.ป.ป.)

2. มุมประสบการณ์ทำกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง มุมที่จัดเตรียมเพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมโดยอิสระ ให้เด็กได้มีอิสระในการทำกิจกรรมนั้นๆ ตามความคิดความเข้าใจ ความต้องการของตนเอง เมื่อเด็กเกิดทักษะ ครูปฐมวัยอาจส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันได้ เด็กจึงได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางสายตา การทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

- 2.1 มุมเล่นน้ำ - ทRAY
- 2.2 มุมบล็อก
- 2.3 มุมเครื่องเล่นสัมผัส ฯลฯ

สื่ออุปกรณ์ที่จัดในมุมดังกล่าว ได้แก่ ภาชนะเล่นน้ำ - ทRAY ถ้วยตวง ขวด ข้อน ตัวสัตว์พลาสติก บล็อกไม้ขนาดต่างๆ ตัวต่อพลาสติก เป็นต้น

3. มุมประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมความรู้ที่เหมาะสมกับวัย หมายถึง มุมที่จัดเตรียมเพื่อให้เด็กได้ศึกษา หาความรู้ ด้วยการสังเกตและทดลองด้วยตนเอง เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และสนใจในสิ่งต่างๆ รอบตัว เด็กยังได้รับการส่งเสริมทักษะ การคิด มุมประสบการณ์ที่ควรจัดเสริมประสบการณ์ ดังนี้

3.1 มุมวิทยาศาสตร์

3.2 มุมเกมการศึกษา

3.3 มุมหนังสือ ฯลฯ

สื่ออุปกรณ์ที่จัดในมุมดังกล่าว ได้แก่ เครื่องชั่ง เปลือกหอย ตัวอย่างพืช กระดาษ
สำลี เกมการศึกษา หนังสือนิทาน เป็นต้น

พรวรรก อินทามระ (ม.ป.ป.) ได้กำหนดประเภทของมุมประสบการณ์ ดังนี้

การจัดมุมนี้อาจจะหมุนเวียนกันไป ไม่จำเป็นต้องจัดทั้งมุมบ้าน มุมหมอ มุมวัด ฯลฯ
พร้อมๆ กัน ภายใน 1 วัน แต่ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของหน่วยประสบการณ์ ความต้องการ
ของเด็ก และสถานการณ์เป็นหลัก

1. มุมหนังสือ

แม้จะไม่มีการสอนอ่านเขียน สำหรับเด็กระดับปฐมวัย แต่การหาภาพสวยๆ
นิทานภาพมาจัดวางไว้ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้แก่เด็กได้มาจับต้องเปิดดู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
ไปโดยไม่รู้ตัว สิ่งประกอบสำหรับมุมนี้คือ เสื้อ หมอน รูปทรงต่างๆ จะช่วยจูงใจให้เด็กอยากนั่งนอน
อ่าน ในท่วงท่าสบายๆ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ทั้งที่อ่านไม่ได้แต่ก็จะสนุกสนานเพลิดเพลินกับ
รูปสวยๆ เหล่านั้น

2. มุมธรรมชาติศึกษา หรือมุมวิทยาศาสตร์

เป็นมุมที่เด็กจะศึกษาหาความรู้ด้วยการสังเกต ทดลองด้วยตนเอง จึงต้องจัดหา
อุปกรณ์ เช่น เครื่องชั่ง ตัวอย่างพืช เปลือกหอย สำลี กระดาษ หินชนิดต่างๆ ฯลฯ นำมาจัดวางไว้
เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้เด็กค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

3. มุมเครื่องเล่นสัมผัส

มุมนี้เป็นมุมที่ฝึกเด็กในเรื่องการเรียนรู้ทางสายตา การสังเกต การเปรียบเทียบ
การจัดหมวดหมู่ ภาษา การคิดหาเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานสัมพันธ์ระหว่างตาและ
มือ ประกอบไปด้วยสื่อ เครื่องเล่นต่างๆ เช่น พลาสติกสร้างสรรค์ กล่องหยอดบล็อก ลูกบิดสำหรับ
ร้อย ฯลฯ

4. มุมเกมการศึกษา

พลาสติกสร้างสรรค์ เครื่องเล่นสัมผัส ในมุมนี้เป็นมุมที่ฝึกเด็กในเรื่องการรับรู้ทาง
สายตา การคิดหาเหตุผล และการทำงานสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ ประกอบไปด้วยเกมการศึกษา
พลาสติกสร้างสรรค์ กล่องหยอดบล็อก ลูกบิด สำหรับร้อยอาจมีแบบร้อยไว้ให้เด็กด้วย

5. ที่เล่นน้ำ เด็กทั่วไปชอบการเล่นน้ำ การเล่นน้ำ นอกจากจะสร้างความพอใจให้เด็ก
แล้ว ยังเป็นการให้ความรู้แก่เด็กอีกด้วย เด็กจะเรียนรู้ว่าน้ำเป็นของเหลว เมื่ออยู่ในภาชนะใดก็จะมี
รูปร่างเหมือนภาชนะนั้น

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2550 : 26-29) ได้กล่าวว่า มุมพื้นฐานที่นิยมจัดอย่างแพร่หลาย มี
หลายประเภท ดังนี้

1. มุมหนังสือ เป็นมุมสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะมีความสนใจหนังสือและชอบเปิดหนังสือตั้งแต่เล็ก ครูและผู้ปกครองหลายๆ ท่านเริ่มอ่านหนังสือให้เด็กฟังหรือให้เด็กดูหนังสือภาพไปพร้อมๆ กับการฟังผู้ใหญ่อ่านตั้งแต่ใกล้วัยสองขวบ หนังสือเป็นสื่อกลางของการสนทนาที่ีระหว่างผู้ปกครองกับลูก ครูกับลูกศิษย์ จากการวิจัยพบว่า ในเด็กวัยเด็กเล็ก 2-3 ขวบ เมื่อแม่ พ่อ หรือครูอุ้มลูกนั่งตักและอ่านหนังสือภาพให้เด็กฟังไปพร้อมๆ กับการชี้รูปภาพให้เด็กดู พบว่า พัฒนาการของเด็กสูงขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา การวางรากฐานการรักการอ่านจะเป็นการปูทางให้เด็กก้าวสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มุมหนังสือจึงจำเป็นที่จะต้องมีในห้องเรียนเด็กปฐมวัยทุกห้องเรียน และครูปฐมวัยที่สอนเด็กอย่างถูกต้องตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้น จะต้องอ่านหนังสือนิทานที่เหมาะสมกับวัยของเด็กทุกวัน ครูบางคนให้ความสำคัญกับการอ่านจะจัดกิจกรรมการอ่านให้เด็กทุกวันๆละมากกว่า 1 ครั้ง หลายๆโรงเรียนส่งเสริมให้เด็กยืมอ่านหนังสือไปอ่านต่อกับผู้ปกครองที่บ้าน ในขณะที่หลายๆโรงเรียนส่งเสริมให้เด็กสามารถมีหนังสือของตนเองกลับบ้านเดือนละเล่ม

2. มุมศิลปะ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดในมุมนี้นี้ประกอบด้วย สีน้ำ สีเทียน แป้งปั้นหรือดินที่ใช้ในการปั้น กระดาษ กาวประเภทต่างๆ กรรไกร เชือกและด้ายไหมอาจเป็นไม้หนีบเสื้อสำหรับแขวนเพื่อสิ่งชิ้นงานให้แห้ง อุปกรณ์ประกอบสำหรับการร้อย เช่น ลูกบิดขนาดต่างๆ เชือกใช้ในการร้อย ในมุมศิลปะที่เด็กเข้ามาค้นหาสำรวจจับต้องสื่อวัสดุต่างๆ ขณะที่เด็กผสมสี คนสี หรือคนกาวกลิ้งลูกกลิ้งบนแป้งปั้น ตัด เจาะ บิด ม้วนหรือพับสื่อวัสดุต่างๆ อาทิปฏิกิริยาที่เด็กลงมือปฏิบัติกับสื่อวัสดุต่างๆ เป็นการเรียนรู้การใช้กล้ามเนื้อในการทำงานประสานกันซึ่งเป็นการเรียนรู้จักอุปกรณ์ต่างๆ และเป็นการควบคุมการใช้อุปกรณ์ในการทำงานได้ตามความต้องการของเด็ก เด็กจะสังเกตเห็นการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงานที่มุมศิลปะ เช่น การแห้งของกาวที่ทำให้กระดาษติดกัน การเปลี่ยนแปลงของสีเหลืองและสีน้ำเงินที่ผสมกันแล้วเป็นสีเขียว ฯลฯ ที่มุมศิลปะเด็กจะมีประสบการณ์การเรียนรู้ความเหมาะสมของการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ตนต้องการ เรียนรู้การถอดชิ้นส่วนหรือการแยกส่วนต่างๆของอุปกรณ์เครื่องใช้ การจัดวางรูปแบบของชิ้นงาน การประกอบและการประยุกต์การใช้วัสดุหรือสื่อได้อย่างเหมาะสม

3. มุมบ้าน มุมบ้านเป็นศูนย์กลางที่เด็กๆเล่นบทบาทสมมติและเลียนแบบ มุมบ้านเป็นเวทีที่เด็กมีโอกาสนในการแสดงออกถึงความเข้าใจหรือการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งหมายถึงบุคคลต่างๆ สถานที่ เหตุการณ์ที่เด็กรับรู้จากการสังเกตหรือจากประสบการณ์ตรงของเด็ก เป็นประสบการณ์ที่มีกับพ่อ แม่ กับน้องเล็กๆ ญาติพี่น้อง ลุง ป้า น้าอา คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย ตำรวจดับเพลิง พนักงานร้านขายของ พี่เลี้ยงเด็ก สัตว์เลี้ยงที่รู้จักคุ้นเคย การไปหาหมอฟัน หมอไปโรงพยาบาล ไปร่วมงานศพ งานแต่งงาน การย้ายบ้านใหม่ การไปวัด หรืองานวันรวมญาติของครอบครัว การไปร้านขายของชำ โทรศัพท์พูดคุยกับเพื่อนบ้าน การมีงานเลี้ยงพบปะสังสรรค์ การที่เด็กได้เล่นบทบาทของคนที่อยู่ในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์มาทำให้เด็กเข้าใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในโลกของผู้ใหญ่ มุมบ้านเป็นที่ๆ เด็กได้ทำงานการฝึกฝนบทบาทการแสดงความรู้สึก

ความคิด ความเข้าใจและใช้ภาษาในการสื่อถึงบทบาทสมมติที่เด็กกำลังเล่น และโต้ตอบปฏิสัมพันธ์ได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของเพื่อนที่กำลังเล่นบทบาทสมมติด้วยกัน มุมบ้านจึงเป็นมุมที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์การเรียนรู้ที่เด็กได้เรียนรู้ ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทุกด้านเช่นกันและยังเป็นการปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง

4. มุมบล็อก ซึ่งจะมีไม้บล็อกรูปทรงและขนาดต่าง ๆ ไม้บล็อกแบบกลวงที่เป็นไม้บล็อกใหญ่ ไม้บล็อกแบบตันที่เป็นไม้บล็อกชิ้นเล็ก ของเล่นประกอบการเล่นบล็อก เช่น ตุ๊กตาไม้ หรือพลาสติกที่เป็นรูปคน ต้นไม้ หรือสัตว์ประเภทต่าง ๆ รถ หรือรถยนต์ของเล่นชนิดต่าง ๆ ที่เล่นใช้เล่นประกอบการเล่นสร้างบล็อก มุมบล็อกไม่จำเป็นต้องมีโต๊ะเก้าอี้ เด็กจะสร้างสรรค์ชิ้นงานบนพื้นที่จำเป็นจะต้องมีบริเวณพอสมควร การเล่นในมุมบล็อกเป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเล่นอย่างมีการคิดวางแผน เล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมาย ไม่ใช่เป็นการเล่นสักแต่ว่าเล่นไปตามพลังในการขับเคลื่อนในตัวเด็กที่มีความต้องการในการเล่น เด็กเรียนรู้การควบคุมกล้ามเนื้อความสมดุลในการวางชิ้นที่วางซ้อนกันขึ้นไปในแนวดิ่ง การจัดวางเป็นรูปแบบต่าง ๆ ในแนวราบซึ่งในระหว่างกระบวนการจัดวางชิ้นบล็อกต่าง ๆ เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องของมิติสัมพันธ์ การแก้ปัญหาในการเลือกชิ้นบล็อก และการจัดวางให้เป็นไปตามรูปร่างที่เด็กต้องการให้งานต่อชิ้นบล็อกให้เป็นไปตามที่ได้คิดไว้ เด็กมีการตัดสินใจในการเลือกชิ้นบล็อก จัดวางของเล่นประกอบอย่างเป็นเหตุและผลจากที่เด็กคิด มุมบล็อกจึงเป็นสภาพแวดล้อมที่การจัดการศึกษาปฐมวัยจัดขึ้นอย่างมีวัตถุประสงค์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอย่างครอบคลุมทุกด้านของพัฒนาการอย่างสอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก ในวัยนี้ ที่มุมบล็อกเด็กได้เรียนรู้ทักษะกระบวนการทางตรรกะหลาย ๆ ด้านที่จะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับหลักตรรกะเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องมิติสัมพันธ์ การเรียงลำดับในเรื่องของขนาด การเรียงลำดับก่อนหลัง เด็กเรียนรู้ประสบการณ์ของความสมดุล การสมมาตร การสร้างโครงสร้าง ประสบการณ์ของการสร้างรั้วล้อมหรือการสร้างคอกล้อมรอบสิ่งสร้างสรรค์ที่สร้างจากบล็อก เด็กได้ฝึกการกระยะ การกะประมาณช่องว่างของการวางชิ้นบล็อกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การสร้างกำแพงเมือง การออกแบบช่องเปิดของกำแพงเมือง การสร้างสะพานจากชิ้นบล็อก การเลือกขนาดและรูปทรงที่เหมาะสมกับชิ้นงานที่สร้างสรรค์

5. การเล่นน้ำ การเล่นทรายเป็นมุมประสบการณ์ที่ยังจำเป็นสำหรับเด็กในวัยนี้ โดยเพิ่มอุปกรณ์ประกอบการเล่นน้ำ เล่นทราย ที่มีความเป็นบูรณาการสาระการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย

6. มุมของเล่น เป็นมุมที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยความเพลิดเพลิน และอุปกรณ์ สื่อวัสดุของเล่นในมุมนี้สามารถใช้ร่วมกับมุมบล็อก มุมบ้าน มุมบทบาทสมมติ

7. มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ เป็นมุมที่เด็กได้ฝึกฝนทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ง่าย ๆ เช่น การให้อาหารสัตว์เลี้ยงแล้วสังเกตความชอบอาหารประเภทที่แตกต่างกันของสัตว์เลี้ยง การเปลี่ยนแปลงและการเติบโตของพืชที่ปลูกด้วยวิธีต่าง ๆ เป็นต้น การใช้แว่นหรือเลนส์ขยายส่องดูวัตถุต่าง ๆ การทดสอบความร้อน ความเย็น ฯลฯ

8. มุมอื่นๆ ที่สอดคล้องกับความเป็นท้องถิ่นและวิถีชีวิตในชุมชนหรือสังคมที่เด็กเติบโต จะเห็นได้ว่า การแบ่งประเภทของมุมประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็ก โดยยึดเด็กเป็นสำคัญ มุมประสบการณ์ที่จัดนั้นต้องมีสื่อเหมาะสมกับวัย ความสนใจ เด็กได้เรียนรู้หลายทักษะที่สอดคล้องกับท้องถิ่นและชีวิตประจำวันในแต่ละวันของเด็ก

2.4 ลักษณะของมุมประสบการณ์

เรื่องยศ วิชัย (2540 : 36 - 38) ได้กล่าวถึง ลักษณะของมุมความสนใจซึ่งผู้วิจัยนำมาปรับกล่าวอ้างอิงในมุมประสบการณ์ ที่ครูปฐมวัยจะต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. การดึงดูดความสนใจ
2. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
3. ความเป็นระเบียบและสวยงาม
4. สถานที่เก็บ
5. ความปลอดภัย

1. การดึงดูดความสนใจ การจัดมุมประสบการณ์ให้ดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญที่สุด สิ่งดึงดูดความสนใจไว้ได้นั้นจะต้องสอดคล้องของเด็ก การจัดมุมประสบการณ์ให้สอดคล้องของเด็กนั้นอาจทำได้หลายวิธีดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 การจัดแสดงไว้ให้ดู เช่น มุมแต่งตัวตุ๊กตา (น้อง) ครูแต่งตัวให้ตุ๊กตาตัวหนึ่งวางไว้ ตุ๊กตาที่สวยงามนี้เป็นเครื่องดึงดูดใจให้เด็กเข้ามาเล่น และเลือกหาเสื้อผ้า รองเท้า หมวกมาแต่งให้ตุ๊กตาตัวอื่น ๆ ที่มีอยู่

1.2 การใช้สีสะดุดตาเป็นสื่อ เช่น มุมรับแขก ถ้าเรามีเก้าอี้ชุดเล็กๆ สำหรับเด็กนั่งคุยกัน ครูปฐมวัยอาจหาผ้าปูโต๊ะสีสวยงามหรือขาวสะอาดปูบนโต๊ะรับแขกเล็กๆ นั้นจะเป็นส่วนเด่นในการเชื้อเชิญเด็กให้เข้ามาเล่น

1.3 สร้างสิ่งประกอบเพิ่มเติม เช่น มุมทำครัวซึ่งเด็กๆ เล่นกันมานานแล้ว วันหนึ่งครูได้จัดหาหมวกสำหรับใส่ปรุงอาหารของพ่อครัววางไว้ แนะนำให้เด็กๆ รู้จักและเข้าใจว่า หมวกใส่ปรุงอาหารมีประโยชน์อย่างไร หมวกดังกล่าวจึงจะดึงดูดความสนใจเด็กเพิ่มขึ้น

1.4 จัดขึ้นเป็นพิเศษ เช่น ครูจัดโต๊ะพิเศษขึ้น 1 ตัว มีเก้าอี้ 3 - 4 ตัวรอบโต๊ะบนโต๊ะมีผ้าปูสีสวยงามและมีแจกันปักดอกกุหลาบสดไว้ 1 ดอก สิ่งพิเศษดังกล่าวจะทำให้เด็กสนใจและถามว่าจัดสิ่งนี้ขึ้นเพื่ออะไรและครูก็ตอบว่าเป็นโต๊ะที่จะใช้เล่นของเล่นใหม่ซึ่งเด็กๆ ยังไม่เคยรู้จัก (ครูเลือกเด็กที่สนใจและพร้อม 2 - 3 คนมานั่งสาธิตวิธีเล่นเกมการศึกษา และให้เด็กๆ เล่นตามลำพังต่อไป)

2. ความสะดวกในการทำกิจกรรม หมายถึง ที่วางซึ่งกำหนดให้ในมุมนั้นเพียงพอที่เด็กกลุ่มนั้นจะเคลื่อนไหว หรือทำกิจกรรมนั้นๆ พอสะดวกและ หมายถึง สถานที่สำหรับวางของต่างๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมนั้นๆ ว่าสะดวกต่อการหยิบจับ ค้นหาหรือเลือกใช้เพียงใด

3. ความเป็นระเบียบและสวยงาม หมายถึง การจัดวางตัวของต่างๆ ที่ใช้ประกอบในแต่ละมุมให้มีระเบียบสวยงาม เช่นการจัดดินสอสีสำหรับระบายสี ควรจะแยกออกเป็นกล่องหรือกระป๋องละสี เมื่อเด็กต้องการใช้สีใดก็สามารถหยิบไปใช้ได้ และนำมาเก็บที่เดิมเมื่อเสร็จกิจกรรม นอกจากความเป็นระเบียบแล้วยังมีความประณีตสวยงามด้วย เช่น ครูปฐมวัยอาจใช้กระป๋องนมที่ใช้แล้วทำเป็นที่ใส่ดินสอสีสำหรับเด็กๆ ถ้าแบ่งใส่กล่องละสีครูอาจตัดกระดาษสีพันรอบกระป๋องหรือตัดเป็นหลอดสายประรอบกระป๋องเพื่อให้มองดูสวยงาม และเป็นการเตือนให้เด็กวางได้ถูกต้องได้รวดเร็วขึ้น และฝึกนิสัยที่ดีแก่เด็กด้วย

4. สถานที่เก็บ หมายถึง สถานที่เก็บเครื่องเล่นหรือสิ่งของประกอบมุมนั้น ๆ ทั้งชุดไว้เมื่อเด็กคลายความสนใจ อาจจะเป็นกล่องกระดาษหรือลังไม้หรือตู้ ซึ่งสามารถบรรจุของทั้งหมดไว้รวมกันได้แห่งเดียวแล้วนำไปเก็บไว้ในห้องพัสดุของโรงเรียน ด้านข้างของกล่องอาจต้องเขียนรายละเอียดบอก เช่น บอกชื่อมุมและรายการของทั้งหมด ประสพการณ์นี้จะเปลี่ยนกันนำออกจัดตั้งได้เสมอตลอดปี

5. ความปลอดภัย ความปลอดภัยที่จะต้องคำนึงถึงในเวลาจัดมุมประสพการณ์ของเด็ก คือการเลือกพัสดุเพื่อใช้ประกอบมุม เช่น กรรไกรต้องเลือกชนิดที่ปลายมน เนื้อวัสดุที่เป็นแก้วไม่ควรใช้ เพราะเมื่อแตกแล้วจะเป็นอันตรายต่อเด็ก ควรเลือกวัสดุที่เป็นพลาสติกแทน (เลือกสีขาวหรือสีอ่อนๆ) พื้นห้องที่เป็นไม้กระดานปลอดภัยกว่าพื้นปูนซีเมนต์หรือโต๊ะกลมปลอดภัยกว่าโต๊ะเหลี่ยม ถ้าเป็นโต๊ะเหลี่ยมต้องลบมุมให้มนเล็กน้อย

ลักษณะของมุมประสพการณ์ที่ดี

1. จัดตั้งในที่เหมาะสม การจัดตั้งมุมโดยทั่วไปแล้ว ครูปฐมวัยจะเลือกตั้งมุมห้องหรือว่าส่วนใกล้กับฝาผนังแทบทุกด้าน และจะเว้นส่วนกลางของห้องไว้เพื่อให้เด็กๆ ได้อยู่ในที่ว่างสำหรับมองดูรอบๆ ตรวจสอบมุมสนใจอื่นๆ เพื่อทำกิจกรรมอีก มุมประสพการณ์ มุมมีกิจกรรมซึ่งทำให้เกิดเสียง เช่นมุมดนตรี มุมการแสดงและมุมครู - นักเรียน เป็นต้น มุมดังกล่าวควรจะอยู่ห่างจากมุมที่มีกิจกรรมที่ต้องการความสงบ เช่น มุมหนังสือ เป็นต้น หรือจัดตั้งเป็นส่วนๆ โดยใช้ตู้มาคั่นมุมแต่ละมุม

2. มีสิ่งของครบชุดและจำนวนเพียงพอ มีสิ่งของครบชุด หมายถึง ชนิดของที่จะเล่นด้วยกัน เช่น การเล่นปั้นแป้งจะต้องมีไม้คลึงแป้ง พิมพ์รูปต่างๆ ไม้ตัดแป้ง แป้งสำหรับโรยรองพื้น ภาชนะใส่เมื่อทำเสร็จแล้ว นอกจากจะมีของครบชุดแล้ว สำหรับกิจกรรมในมุมนั้นๆ แล้วจะต้องจัดของเล่นนั้นให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็กที่จะอนุญาตให้เล่นได้ในแต่ละครั้ง เช่น ถ้าโต๊ะปั้นแป้งนี้ครูจัดเก้าอี้ให้นั่งรอบๆ สีตัว หมายถึงว่าครูจะจัดให้เด็กเล่นได้ครั้งละ 4 คน ดังนั้นควรมีภาชนะใส่งานปั้นที่เด็กๆ แต่ละคนทำให้จำนวน 4 ใบ แป้งปั้น 1 กิโล (อาจแบ่ง เป็น 2 สี) ไม้คลึงแป้ง 1 หรือ 2 อัน มีดตัดแป้ง 4 พิมพ์รูปต่างๆ 5 - 8 ชิ้น แป้งโรยพื้น 2 จาน เล็กๆ เป็นต้น และในชนบทที่ไม่สามารถจัดได้อาจใช้ดินเหนียวแทนได้

3. สอดคล้องกับบทเรียน การจัดมุมประสบการณ์ให้สอดคล้องกับบทเรียนจะทำให้เด็กมีทักษะเพิ่มพูนขึ้นโดยไม่รู้ตัว เช่น บทเรียนเรื่อง “ผลไม้” มีกิจกรรมกลุ่ม คือ การสนทนา มีของจริงประกอบ มีเพลงและนิทานเกี่ยวกับผลไม้ ในช่วงเวลากิจกรรมเสรีเด็กๆ ก็ยังสามารถทำกิจกรรมในมุมประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกันหลายมุมได้ เช่น

3.1 มุมร้านค้า (จัดผลไม้ให้สวยงาม บอกชื่อ และราคา)

3.2 มุมพ่อค้า แม่ค้าหาบเร่ (ขายผลไม้)

3.3 มุมเกมการศึกษา (จับคู่ภาพผลไม้) (โดมิโนภาพผลไม้ 5 ชนิด) (ภาพผลไม้กับตัวเลข) (เรียงขนาดภาพผลไม้)

3.4 มุมระบายสีภาพ (ใช้ระบายสีผลไม้ตามความเป็นจริง)

3.5 มุมวาดรูป (ประกวดวาดภาพผลไม้ที่ฉันชอบ)

ดังนั้น ลักษณะมุมประสบการณ์ที่ดี จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของที่ตั้ง มีสื่อวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ และจัดสอดคล้องกับบทเรียน ดังที่กล่าวมา จะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดี ในการเรียนรู้จากมุมประสบการณ์

2.5 หลักการและแนวทางจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2550ข : 26) กล่าวว่า หลักการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ให้เด็กมีโอกาสฝึกการตัดสินใจหรือมีโอกาสเลือก การจัดมุมต่างๆในห้องเรียนที่เด็กสามารถตัดสินใจเลือกเล่นในมุมต่างๆตามความสนใจของเด็ก เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความเชื่อมั่นและความสามารถในการตัดสินใจของเด็กในวัยนี้

อรุณี หรดาล (2548 : 52 - 53) กล่าวว่า การจัดการในชั้นเรียนระดับปฐมวัยมีลักษณะแตกต่างจากการจัดการชั้นเรียนในระดับอื่น มีสิ่งที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การเตรียมความพร้อมและส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมการเรียนต้องเอื้อให้เด็กบรรลุจุดมุ่งหมาย ดังกล่าว ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กอย่างหลากหลายทั้งกิจกรรมรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กันรวมถึงกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กทำงานร่วมกับบุคคลอื่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หรือนั่งทำงานใช้ความคิดเงียบๆ คนเดียวในมุมสงบมุมใดมุมหนึ่งในห้องเรียน

2. สื่อ อุปกรณ์ และของเล่น เนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการเล่น และการลงมือปฏิบัติ ดังนั้น สื่อ อุปกรณ์ และของเล่นจึงมีหลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจเลือกเล่นได้ตามความสนใจความถนัดและความต้องการ ครูต้องจัดอุปกรณ์เหล่านี้ให้เป็นหมวดหมู่ เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ดึงดูดความสนใจเด็ก และที่สำคัญต้องสามารถหยิบฉวยได้เองตามต้องการ

3. วัยของเด็ก เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังช่วยเหลือตนเองได้ไม่ดีนัก และขาดความระมัดระวังในการเล่น ประกอบกับเด็กวัยนี้ชอบเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ไม่อยู่นิ่ง การจัดห้องเรียนต้องมีความปลอดภัย ขณะเดียวกันต้องสะดวกในการเคลื่อนไหว และเคลื่อนย้ายเมื่อมีการเปลี่ยนกิจกรรม

4. จำนวนเด็ก จำนวนเด็กในห้องเรียนมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการในชั้นเรียน ถ้ามีเด็กในห้องมากเกินไปอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการจัดการในชั้นเรียน เริ่มตั้งแต่สถานที่คับแคบ ครูดูแลเอาใจใส่เด็กได้ไม่ทั่วถึง ความไม่สะดวกในการจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครูหรือกับเพื่อนๆ มีน้อยลง

5. ขนาด/ลักษณะของชั้นเรียน ห้องเรียนบางห้องมีขนาดไม่เหมาะสม กล่าวคือ มีขนาดใหญ่และเป็นห้องโล่งมีเสียงรบกวน ในขณะที่บางห้องมีขนาดเล็กเกินไป ไม่สามารถจัดมุม

6. ประสบการณ์ให้เด็กเล่นได้อย่างหลากหลาย ในการจัดการชั้นเรียน ครูต้องพิจารณาขนาดและลักษณะของห้องประกอบด้วย

แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

อรุณี หรดาล (2548 : 53 - 56) ได้แบ่งการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การจัดการในชั้นเรียนทางกายภาพ เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ครูต้องคำนึงถึงพื้นที่ของห้อง อุปกรณ์ของเล่น สิ่งของเครื่องใช้จำเป็นที่เด็กต้องใช้ การจราจรในห้องเรียน รวมถึงห้องน้ำสำหรับเด็ก สิ่งสำคัญประการแรกที่ครูต้องคิดถึงคือ สภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรเอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง (self -directed learning environment) โดยอาจจัดเป็นห้องโล่งกว้างหรือใช้ฉากตู้กันเป็นห้องเล็กๆ ซึ่ง ครัวอก (อรุณี หรดาล 2548 : 52 - 53 ; อ้างอิงจาก Krogh. 1994 :360) กล่าวว่า การจัดพื้นที่ในห้องเรียนเด็กปฐมวัยควรมีความสมดุลกันระหว่างพื้นที่เปิดกว้างให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีอิสระในการเคลื่อนย้าย กับพื้นที่ปิดที่จะช่วยให้เด็กรู้สึกปลอดภัยและเป็นส่วนตัว โดยมีองค์ประกอบของการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ดังนี้

1.1 การจัดพื้นที่ในห้องเรียน ครูควรพิจารณาลักษณะของกิจกรรมที่จะให้เด็กทำ ถ้าครูต้องการสนทนาหรือเล่นิทานเป็นกลุ่มย่อยควรจัดที่นั่งเป็นครึ่งวงกลม ถ้าต้องการให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกัน อาจจัดเป็นมุมประสบการณ์ต่างๆ เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ มุมอิสระ มุมเครื่องเล่นสัมผัส มุมหนังสือ มุมธรรมชาติศึกษา ฯลฯ ดอปปิเยอรา และดอปปิเยอรา (อรุณี หรดาล. 2548 : 54 ; อ้างอิงจาก Dopyera Magaret Lay; & Dopyera John. 1993 : 216-217) ได้เสนอแนวทางการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนโดยให้แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน ดังภาพต่อไปนี้

3. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คนเป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจเป็นพิเศษ ชอบเล่นละครสมมุติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกับเพื่อนเริ่มลดน้อยลงเพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่น และเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

4. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ปี เด็กวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น เล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน เริ่มรู้สึกกังวลเกี่ยวกับสังคมภายในกลุ่มของตนเอง มีเพื่อนรักเป็นพิเศษเพียงคนเดียว ในการเล่นยังชอบแสดงเป็นคนเด่น เล่นรุนแรง พยายามที่จะเป็นที่หนึ่ง ต้องการเป็นผู้นำ และถ้าหากการเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนก็จะพยายามปรับกฎให้มาเป็นประโยชน์กับตน

การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2537 : 58) กล่าวว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น ต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ

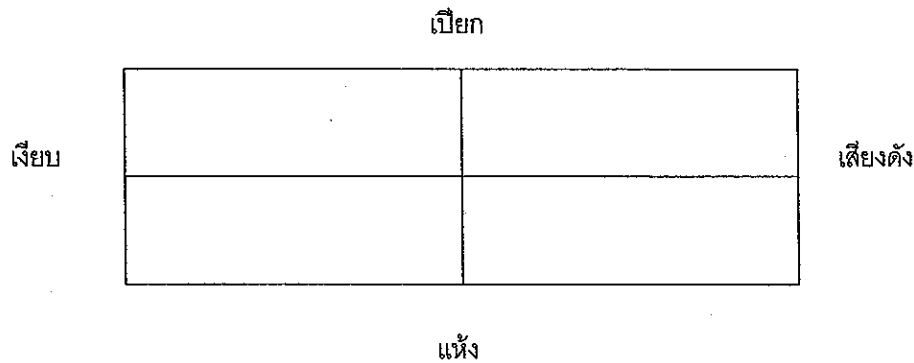
1. การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก การอบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรักความเข้าใจและความมีเหตุผล รวมทั้งการเป็นแบบอย่างลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกในสังคม จะช่วยสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาลักษณะนิสัยอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

2. การเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กปฐมวัยมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัวโดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง การเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กสนใจช่วยตนเอง และมีระเบียบวินัยในการทำกิจวัตรประจำวัน ช่วยฝึกความเป็นตัวของตัวเองซึ่งจะพัฒนาไปสู่การรู้จักช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมต่อไป

3. การส่งเสริมประสบการณ์ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม การฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักตนเอง ได้รับความรู้สึกและการกระทำของผู้อื่น มีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของเด็กตามวัย จะช่วยให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น รวมทั้งได้รับกำลังใจหรือคำชมเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และคำแนะนำแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4. การจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก เด็กเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเล่นร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้ใกล้ชิด ขณะเล่นนั้นเด็กเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนมีการยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน รู้จักการแบ่งปันและผลัดเปลี่ยนรวมทั้งการร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน

5. การยอมรับความแตกต่างทางบุคลิกของเด็ก เด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันตามธรรมชาติ การอบรมเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน เช่น เด็กบางคนปรับตัวเข้ากับผู้อื่นง่าย แต่บางคนต้องใช้เวลาปรับตัวระยะหนึ่ง เด็กบางคนอารมณ์มั่นคง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น แต่บางคนเจ้าอารมณ์หงุดหงิดง่าย เข้ากับผู้อื่นได้ยาก เป็นต้น

ภาพประกอบ 2 แนวคิดการจัดพื้นที่ในห้องเรียน

ที่มา : อรุณี หรดาล. (2548). แนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยที่

2. ในประมวลสาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. หน้า 54.

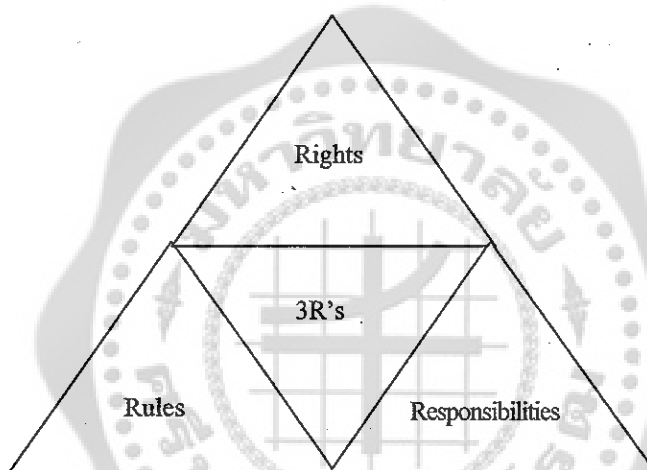
ในส่วนของพื้นที่เปียกแต่เปียกอาจเป็นมุมศิลปะ พื้นที่เปียกแต่เสียงดังอาจเป็นมุมเล่นน้ำ เล่นทราย มุมบทบาทสมมติ มุมประกอบอาหาร บริเวณที่แห้งแต่เปียกอาจเป็นมุมหนังสือ มุมเครื่องเล่นสัมผัส ในส่วนของพื้นที่แห้งแต่มีเสียงดังอาจเป็นมุมบล็อก มุมดนตรี มุมเคลื่อนไหว มุมสนทนากลุ่มย่อย ห้องเรียนบางห้องอาจไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมตามตัวอย่าง แต่การแบ่งพื้นที่ในห้องเป็น 4 ส่วนดังกล่าว จะช่วยให้ใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างเต็มที่

1.2 การจัดจรรยาในห้องเรียน เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ครูต้องคำนึงถึงเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวก เมื่อเด็กต้องเปลี่ยนการทำกิจกรรมหนึ่งไปอีกรักิจกรรมหนึ่ง มีความปลอดภัยขณะทำกิจกรรมและประหยัดเวลา ครูต้องพิจารณาทั้งพื้นที่และอุปกรณ์ของเล่นในกิจกรรมนั้นๆ เช่น หลังจากเด็กทำกิจกรรมศิลปะแล้ว เด็กต้องเอาผลงานไปวางไว้ให้แห้ง แล้วจึงเอาผลงานนั้นๆ มาเล่าให้เพื่อนฟัง จากนั้นเอาผลงานไปติดแสดงในที่ที่ครูกำหนด พื้นที่ต่างๆ เหล่านี้ควรอยู่ใกล้กันเพื่อความสะดวกและประหยัดเวลา

1.3 การจัดเก็บอุปกรณ์ของเล่นของใช้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับห้องเรียนปฐมวัย อุปกรณ์และของเล่นของใช้สำหรับเด็กมี 2 ลักษณะคือ อุปกรณ์ของเล่นของใช้ที่เด็กต้องใช้ในการทำกิจวัตรและกิจกรรมประจำวัน และอุปกรณ์ของเล่นของใช้ที่ยังไม่จำเป็นต้องใช้ในขณะนี้ ต้องการเก็บไว้ชั่วคราวเพื่อใช้ในโอกาสต่อไป การเก็บของทั้ง 2 ลักษณะนี้ควรแตกต่างกัน กล่าวคือ ของใช้ประกอบการทำกิจวัตรประจำวันควรไว้ในชั้นเปิดในระดับความสูงที่เด็กสามารถหยิบได้เอง มีสัญลักษณ์บอกไว้เพื่อช่วยให้เด็กจัดเก็บเข้าที่เดิมได้สะดวกไม่หลงลืม แยกจัดเก็บเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ หยิบใช้ได้สะดวก และสวยงาม สำหรับสิ่งของที่ต้องการจัดเก็บไว้ชั่วคราวควรจัดเก็บไว้ในชั้นปิด และจดบันทึกไว้ว่าจัดเก็บอะไรไว้บ้าง ไม่ควรใส่ของมากจนเต็มหรือคั่นลำบาก

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนทางกายภาพมิได้มุ่งให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ความสะดวกและความปลอดภัยในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเท่านั้น แต่ยังมุ่งให้มีความสวยงาม และเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ครูอาจใช้ภาพถ่าย ผลงานศิลปะ ต้นไม้ โมบาย ช่วยตกแต่งห้องเรียนได้

2. การจัดการในชั้นเรียนทางจิตภาพ มุ่งเน้นที่การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่จะเอื้อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่มีปัญหาความวุ่นวายเกิดขึ้น เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ไวท์เบรด (อรุณี หรดาล. 2548 : 55 ; อ้างอิงจาก Whitebread. 2003 : 43-44) กล่าวว่า บรรยากาศดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ สิทธิ กฎกติกา และความรับผิดชอบ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 การจัดบรรยากาศในห้องเรียนแบบ 3 R's

ที่มา : อรุณี หรดาล. (2548). แนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 2. ใน ประมวลสาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. หน้า 55.

2.1 สิทธิ (rights) หมายถึง สิทธิต่างๆ ที่เด็กควรได้รับประกอบด้วย สิทธิที่จะอยู่ในห้องอย่างปลอดภัย สิทธิที่จะกระทำการต่างๆ ในขอบเขตของตน สิทธิที่จะสื่อสารกับบุคคลรอบข้าง สิทธิที่จะเรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการ สิทธิที่จะเคลื่อนไหวหรือไปในที่ต่างๆ ในห้องเรียน และสิทธิที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2.2 กฎกติกา (rules) หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันที่จะช่วยให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสามารถควบคุมตนเองได้ กฎกติกาในห้องเรียนควรมีลักษณะดังนี้ คือ มีไม่มากเกินไป เขียนในทางบวก สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนด ยุติธรรม แน่นอนคงเส้นคงวา อยู่บนพื้นฐานของสิทธิ และประกาศให้รู้โดยทั่วกัน ดังภาพต่อไปนี้

Our Classroom Rules	
1. Walk inside.	
2. Share with friends.	
3. Talk quietly inside.	
4. Have quiet hands.	

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างกฎกติกาในห้องเรียน

ที่มา : อรุณี หรดาล. (2548). แนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 2. ใน ประมวลสาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. หน้า 56.

2.3 ความรับผิดชอบ (responsibilities) หมายถึง การทำตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องมีการตักเตือน ความรับผิดชอบและสิทธิควรควบคู่กันไป เมื่อเด็กมีสิทธิต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ ด้วย

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนหรือการจัดการในชั้นเรียน เป็นการจัดเป็นมุมประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เกิดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในด้านต่างๆโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ และของเล่น วัยของเด็ก จำนวนเด็ก และขนาด/ลักษณะของชั้นเรียน ทั้งทางกายภาพและจิตภาพ

2.6 หลักการจัดมุมประสบการณ์

เบญญา แสงมลิ (2539 : 239) กล่าวว่า ในการจัดมุมประสบการณ์นั้น ต้องพิจารณาถึงขนาดของห้อง และจำนวนนักเรียนในห้อง ถ้าห้องแคบมีเนื้อที่น้อย อาจจัดมุมหนึ่ง หรือสองมุมก็ได้ ผลัดเปลี่ยนกันไปจะจัดมุมใด ก่อนหรือหลังนั้น อยู่ในดุลพินิจของครู หรือตามหน่วยในแผนการสอน

พัชรี ผลโยธิน (2549 : 11 - 23) กล่าวว่า โดยทั่วไป ห้องเรียนปฐมวัยมักจะมีพื้นที่สำหรับการเล่นก่อสร้างบล็อก เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำเล่นทราย มีพื้นที่ที่ต้องการความสงบเงียบสำหรับการอ่านและการฟัง มีพื้นที่สำหรับทำศิลปะ ตลอดจนพื้นที่สำหรับวางโต๊ะให้เด็กๆ ทำกิจกรรมต่างๆ ในมุมประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Feeney; Christensen;& Moravik. (1996 : 210) กล่าวว่า การออกแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน โดยปกติพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ การเคลื่อนไหว ความสงบ กลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเล็ก โดยเฉพาะการกำหนดที่ตั้งอันดับแรกต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็ก และมีหลักการจัดมุมประสบการณ์ดังนี้

1. พื้นที่ใช้ความสงบต้องแยกออกจากพื้นที่ใช้เสียง
2. มุมศิลปะต้องใกล้กับน้ำและจะง่ายในการทำความสะดวกพื้น

3. มุมบล็อกรมีทางเดินระหว่างมุม เป็นพื้นที่จำเป็นในการก่อสร้าง
4. มุมห้องสมุดจะต้องมีความสว่างและสวย
5. มุมวิทยาศาสตร์ อาจจะจำเป็นในการใช้ไฟฟ้า ควรมีที่เก็บให้เรียบร้อย
6. มุมอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวมาให้จัดการในพื้นที่มุมอื่นที่เหลืออยู่

พรรัก อินทมระ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การจัดมุมประสบการณ์ควรจัดมุมสงบกับมุมที่ส่งเสียงดังไว้ห่างกัน มุมที่เด็กต้องใช้สมาธิในการเล่น หรือทำกิจกรรมควรอยู่ใกล้กัน มุมที่เล่นแล้วทำให้เกิดเสียงดังก็ควรอยู่ใกล้กัน เช่น มุมหนังสือกับมุม เกมการศึกษาอยู่ใกล้กันได้ มุมศิลปะกับมุม บล็อกอยู่ใกล้กัน เป็นต้น

แฮมมอนด์ (พรรัก อินทมระ. ม.ป.ป.; อ้างอิงจาก. Hammond. n.d.) กล่าวไว้ดังนี้

1. ควรจัดมุมตามความเหมาะสม มีการเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเด็ก ฯลฯ
 2. ควรจัดมุมเอาไว้หลายๆ มุมเพื่อให้เด็กได้เลือกเล่นตามความสนใจทั้งนี้ เพราะสมาธิและความสนใจของเด็กสั้น
 3. ควรจัดมุมเอาไว้รอบๆ ห้อง เพื่อให้สามารถใช้เนื้อที่ภายในห้องได้อย่างเหมาะสม
 4. ควรจัดบรรยากาศ ภายในห้องให้เด็กมีอิสระในการเคลื่อนที่ จากมุมหนึ่งไปสู่อีกมุมหนึ่งได้อย่างเสรี และควรควรสังเกตดูด้วยว่า เด็กจะสนใจเล่นอะไรบ้าง
 5. ควรแนะนำให้เด็กทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ต่างๆ ชนิดกัน ควรควรช่วยให้เด็กเลือกกิจกรรมต่างๆ และได้รวมกลุ่มกับเพื่อนโดยไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน แต่ควรช่วยกันคิด ทำ และแก้ปัญหาาร่วมกัน
 6. ควรมีการตรวจสอบเนื้อหา กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กต่อไป
- ดังนั้น หลักในการจัดมุมประสบการณ์ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับพื้นที่และสถานการณ์ ภายในห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมีผู้ใหญ่ช่วยชี้แนะด้วยความรัก ความเข้าใจอย่างมีเหตุผล

2.7 แนวคิดการจัดการเรียนรู้

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิตร (2536 : 82-112) ได้กล่าวถึง นักจิตวิทยาการศึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยม ซึ่งเชื่อว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์จะมาจากสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อม สกินเนอร์ มีความเชื่อว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ควรมีการใช้การเสริมแรงเป็นหลัก และมีการให้ข้อมูลป้อนกลับที่เหมาะสมต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน

เปสตาลอสซี (Pestalozzi) นักการศึกษาชาวสวิส มีแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ต้องเป็นไปตามธรรมชาติ เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความสนใจ ความต้องการ และการจัดการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนตามความสามารถของตนเอง

2. การจัดประสบการณ์ควรให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยประสาทสัมผัสทั้งห้า

3. การจัดประสบการณ์ควรเริ่มจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหานามธรรม และจากสิ่งที่ง่ายไปสู่สิ่งที่ยาก และต้องเหมาะสมกับความเจริญของเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

4. การสังเกต ความรู้สึก การรู้จัก เป็นพื้นฐานของการเรียนการสอน ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้สังเกต ได้รับความรู้สึกที่ดี และได้รู้จักสิ่งต่างๆ

นอกจากนั้น สไตเนอร์ (Steiner) นักการศึกษาอีกท่านหนึ่งที่เป็นผู้คิดค้นรูปแบบการสอนแบบวอลดอร์ฟ (Waldorf) กล่าวว่า การเล่นที่เป็นการเลียนแบบชีวิตจะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กได้ใช้อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายเคลื่อนไหว ได้ฝึกทางจิตและฝึกสมาธิ

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า เด็กมีพัฒนาการความพร้อม ความสนใจที่แตกต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อเด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ครูต้องเป็นผู้จัดเตรียมสภาพแวดล้อม วัสดุ อุปกรณ์ และการเสริมแรงอย่างถูกวิธี เพื่อเอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2550 : 23-25) ได้กล่าวถึง แนวคิดการจัดการเรียนรู้ แอคทีฟ เลิร์นนิ่ง (Active Learning) มุ่งให้เด็กมีความสนใจและเกิดคำถามสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ภายใต้การสนับสนุนของครู ได้ให้ข้อปฏิบัติ ดังนี้

1. การจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กสามารถจับต้องสัมผัส สำรวจเพื่อการเรียนรู้ เช่น สับปะรดสำหรับในสถานการณ์ตัวอย่าง และอุปกรณ์อื่นๆที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การจัดโอกาสให้เด็กเรียนรู้โดยตรงจากแหล่งเรียนรู้

2. การให้เด็กมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด ผู้ใหญ่จะไม่บอกคำตอบ สำเร็จรูปให้เด็กเสมอ แต่จะตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ ขณะเดียวกันก็เป็นการกำหนดประเด็นการเรียนรู้หรือการสืบค้นไปในตัว บทบาทสำคัญของครูหรือผู้ใหญ่คือการตั้งคำถามปลายเปิดที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่เด็กสนใจ อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ช่วย ผู้สนับสนุนการเรียนรู้

3. ครูหรือผู้ใหญ่ที่จัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคิดแอคทีฟ เลิร์นนิ่ง (Active Learning) จะไม่แสดงหรือนำเสนอสิ่งที่สกัดกั้นการเรียนรู้ของเด็ก โดยจะถามให้เด็กสังเกต สำรวจ คิด ไตร่ตรอง และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

4. การจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่เด็กมีโอกาสของการเลือก การตัดสินใจ ที่จะทำให้กิจกรรมที่เด็กสนใจที่สามารถปฏิบัติได้ทันที

5. การปฏิสัมพันธ์ของครูและเด็ก คุณครูตั้งคำถามที่เร้าความสนใจเด็กในการมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติการสำรวจเพื่อการเรียนรู้ การยอมรับการนำเสนอของเด็ก

จะเห็นได้ว่า การสอนตามแนวคิด แอคทีฟ เลิร์นนิ่ง (Active Learning) เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กมีการเคลื่อนไหวทางร่างกาย โดยการสังเกต สำรวจ ค้นหาคำตอบในการคิดด้วยตนเอง หรือเรียนรู้จากการเลียนแบบประสบการณ์เดิม โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-หู-จมูก-ลิ้น-ผิวหนัง, ลิ้น-ชิมรส, ผิวกาย-ร้อน/เย็น

2.8 คุณค่าทางการศึกษา

มุมประสบการณ์ที่จัดภายในห้องเรียน เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กต้องมีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้อย่างอิสระ และช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ในการทำกิจกรรม เช่น การเล่นมุมบล็อก เด็กจะต้องนำไม้บล็อกออกจากชั้น และเก็บเข้าที่เอง เด็กจึงได้พัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ส่งผลให้นิ้วมือ แขน ขา แข็งแรง อีกทั้งในการสร้างกำแพงหรือหอคอย จะต้องอาศัยความสมดุลจึงเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา (จิณณภัส ศรีทรง. 2541 : 23)
 2. พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ เด็กเมื่อประสบความสำเร็จ การเล่นในมุมประสบการณ์ต่างๆ จะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และยังเป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จักดูแลตนเองและผู้อื่น ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถของตนเอง
 3. พัฒนาการด้านสังคม การเล่นในมุมประสบการณ์ จะช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนๆ เด็กได้รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนในการเล่น และนอกจากนี้หากครูได้ฝึกความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย โดยการฝึกให้เด็กรู้จักเก็บของเข้าที่ทุกครั้ง เมื่อสิ้นสุดการเล่น สิ่งเหล่านี้จะเป็นการสร้างเสริมลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ให้แก่เด็ก (บังอร จำปา. 2538 : 50)
 4. พัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กจะได้เรียนรู้ความคิดรวบยอด ทางด้านภาษา คณิตศาสตร์ ในการใช้คำพูดสนทนาได้ตอบกับผู้อื่น และคิดจำแนก ขนาด รูปร่าง รูปทรงต่างๆ ได้
- สรุปได้ว่า มุมประสบการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2.9 บทบาทครูปฐมวัย

วคินี อิศรเสนา ณ อยุธยา (2546 : 204) กล่าวว่า ครูปฐมวัยมีหน้าที่เตรียมสถานที่หลักสูตร จัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็ก สอนให้เด็กช่วยเหลือตนเอง มีจริยธรรม มีความสุข สนุกในการเรียน เป็นการปูพื้นฐานชีวิตให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคต

ซูซาน ครอจ (วคินี อิศรเสนา ณ อยุธยา. 2546 : 205 - 206; อ้างอิงจาก Suzanne Krogh. 1990 : 58 - 71) ได้กล่าวถึงบทบาทครูว่าครูควรมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างไรบ้าง

บทบาทครูได้แก่

1. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับเด็ก โดยการจัดการเรียนที่โรงเรียนและการเรียนรู้ทางสังคมให้ง่ายสำหรับเด็ก เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจ เรียนรู้ด้วยการลงมือทำกิจกรรม และได้เรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ โดยครูมีหน้าที่เป็นผู้ถาม และช่วยเหลือเด็กทันทีที่เด็กต้องการความช่วยเหลือ

2. ครูเป็นผู้สอน โดยการจัดการสอนในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม ครูควรสอนโดยตรง เมื่อต้องการสาธิต เล่าเรื่องราว นิทาน หรือข้อมูลที่สำคัญ ครูควรใช้สื่อการสอนที่นำไปสู่สมรรถนะของเด็ก แสดงวัสดุอุปกรณ์ใหม่ๆ โดยใช้คำพูดไม่ต้องมาก เพราะเด็กจะเบื่อ จัดกิจกรรมที่เหมาะสม เคารพสิทธิของเด็ก และจัดเวลาในการสอนให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กเล็กมากๆ มีช่วงความสนใจสั้นแค่ 10 - 15 นาที เด็กโตหน่อยอาจ 20 - 30 นาที

3. ครูเป็นผู้จัดโอกาสในการเล่นให้กับเด็ก เพราะการเล่นเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเด็กทุกด้าน เด็กต้องการการเล่นเพื่อจะได้มีจินตนาการ สนุกสนาน และได้ทำคือเล่น

4. ครูเป็นผู้จัดการ ครูมีอำนาจในห้องเรียนก็จริง แต่ครูควรใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ครูควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นหลัก โดยใช้หลักการดังนี้

4.1 คำนึงถึงอิสระและความเป็นตัวของตัวเองในเด็ก

4.2 ให้โอกาสเด็กได้เลือกทำงานหรือกิจกรรมที่ต้องการ

4.3 ให้เด็กได้เล่นเพื่อเรียนรู้

4.4 มีการวางแผนในการจัดการห้องเรียน โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ

4.5 ดูแลและกำหนดระดับเสียงของเด็กไม่ให้ดังเกินไปและดูแลไม่让孩子วุ่นวายในห้อง

5. ครูเป็นนักสังเกต ครูควรสังเกตพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เทคนิคการสังเกต

5.1 ทักทายเด็กแต่ละคนในตอนเช้า ยิ้มแย้มแจ่มใส สบตา วาจาสร้างสรรค์

5.2 หันหน้าเข้าชั้นเรียนอยู่เสมอ

5.3 จดบันทึกคำพูดของเด็ก

5.4 จดบันทึกความก้าวหน้าในชั้นเรียน

6. ครูเป็นผู้ประเมินผลพัฒนาการและการเรียนของเด็ก

6.1 ก่อนการสอนและกิจกรรม ครูกำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์

ที่มีค่า

6.2 ระหว่างทำกิจกรรม สังเกตและประเมินผลว่าตรงกับจุดมุ่งหมายหรือไม่

6.3 หลังกิจกรรม ทำการประเมินผลอีกครั้งหนึ่ง

7. ครูเป็นนักวางแผน

ครูวางแผนในการจัดสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนให้เด็กเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งวางแผนการสอนระยะสั้น (รายวัน, สัปดาห์) และระยะยาว (เทอม, ปี)

8. ครูเป็นผู้สะท้อนบทบาท

ครูควรคิดว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นในห้องเรียนบ้าง พิจารณาตัวเอง เปิดใจกว้างและเต็มใจรับผิดชอบต่อการกระทำ ตัดสินใจ ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของครูอื่นๆ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สังเกตครูที่มีประสบการณ์และสร้างบทบาทที่เหมาะสมให้กับตนเอง

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน โดยควรคำนึงถึงความต้องการ และความสามารถของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง และดูแลให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมประสบการณ์

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซุลสส์ (จินณภัส ศรีทรง. 2541 : 29; อ้างอิงจาก Sluss. 1996) ได้ศึกษาเด็กอายุ 4 ปี ซึ่งไม่มีความคุ้นเคยกันมาก่อน จากการเล่นก่อสร้างไม้บล็อกในห้องทดลอง พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับระดับการเล่น

งานวิจัยในประเทศ

จงใจ ขจรศิลป์ (2538 : 80) ได้ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน

อุทัยวรรณ พิทักษ์สิน (2538 : 85) ได้ศึกษาความสามารถด้านการฟังของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นมุมบ้านแบบครูมีปฏิสัมพันธ์ และแบบครูไม่มีปฏิสัมพันธ์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบ้านแบบครูมีปฏิสัมพันธ์มีความสามารถด้านการฟังสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นมุมบ้านแบบครูไม่มีปฏิสัมพันธ์

ณัฐพร พงษ์สิงห์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน โดยเด็กจะเล่นกันเป็นกลุ่มจำนวน 3 หรือ 5 คน ร่วมกันวางแผนเพื่อใช้บล็อกของตนในการสร้างผลงานร่วมกันมีพฤติกรรม ชอบสังคมสูงกว่า เด็กที่ได้เล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระ กับบล็อกของตนที่ครูจัดให้ โดยไม่มีเงื่อนไขในการเล่น

จินณภัส ศรีทรง (2541 : 119) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ มุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกแบบปกติ มีผลต่างพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุมประสบการณ์พบว่า มุมประสบการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยในการปรับพฤติกรรมด้านต่างๆ ของเด็กให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น และยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องผลการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 7 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 245 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกมา 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน
2. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย
3. แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากในเอกสารการสอน การพัฒนาเด็กปฐมวัยของ เบญจา แสงมลิ (2545) เอกสารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของกุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) และงานวิจัยของ มีนา สุวรรณโณภาส (2527)

1.2 ศึกษาหลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2540

1.3 สร้างคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน โดยผู้วิจัยกำหนดหน่วยการสอน 8 หน่วย ดังนี้

สัปดาห์ที่	1	หน่วยบ้าน
สัปดาห์ที่	2	หน่วยต้นไม้
สัปดาห์ที่	3	หน่วยผีเสื้อ
สัปดาห์ที่	4	หน่วยกล้วย
สัปดาห์ที่	5	หน่วยยานพาหนะ
สัปดาห์ที่	6	หน่วยทะเลแสนงาม
สัปดาห์ที่	7	หน่วยอาชีพในชุมชน
สัปดาห์ที่	8	หน่วยวิทยาศาสตร์น่ารู้

1.4 ในแต่ละหน่วยการสอน ผู้วิจัยแบ่งมุมประสบการณ์เป็น 8 มุม ประกอบด้วย มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมบล็อก มุมดนตรี มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ มุมเล่นน้ำ-ทรายและมุมเกมการศึกษา

1.5 นำคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามหลักการ ทฤษฎีแนวคิด และรูปแบบการจัดมุมประสบการณ์

1.6 นำคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำผลการพิจารณาตรวจสอบและข้อเสนอแนะที่มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยใช้เกณฑ์ 2 ใน 3 ของความคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไข ดังรายชื่อดังนี้

1. ผศ.กันยา ลุมพิกานนท์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ฉะเชิงเทรา
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. นายกมล ขวัญดี ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี
เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
3. อ.ทิพย์มณี เลขาข้า ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนเซนต์ ไมเกิ้ล
แขวงยานนาวา เขตสาทร จังหวัดกรุงเทพฯ

1.7 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเป็นดังนี้ โดยผู้เชี่ยวชาญให้ปรับรูปแบบเนื้อหาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์มากยิ่งขึ้น

1.8 นำคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนประกอบด้วย มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมบล็อก มุมดนตรี มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ มุมเล่นน้ำ-ทรายและมุมเกมการศึกษา ตามคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเวลา สื่ออุปกรณ์ บันทึกข้อบกพร่องที่พบแล้วนำมาปรับรูปแบบคู่มือและแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมมีความสมบูรณ์ขึ้น

2. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยโดยมีลักษณะเป็นสถานการณ์ มีรูปภาพประกอบ และเลือกคำตอบจากรูปภาพ ศึกษาจากในงานวิจัยการศึกษา ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ ศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยครูสร้างกฎเกณฑ์ และเด็กสร้างกฎเกณฑ์ของ สายพิน ประสูวรรณ (2538) ระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมงาน ของเบญจวรรณ ศรีมารุต (2541) แบบทดสอบทั้งหมดมี 30 ข้อ คัดเลือก 20 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน ตอนละ 10 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

ตอนที่ 1 ความมีวินัยในตนเอง จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ความมีวินัยต่อส่วนรวม จำนวน 10 ข้อ

2.3 สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบทดสอบการวัดพฤติกรรม ความมีระเบียบวินัยโดยให้สอดคล้องกับแบบทดสอบที่สร้างขึ้น

2.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำคู่มือและแบบทดสอบการวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหา ดังรายชื่อดังนี้

1. ผศ.กัญญา ลุมพิกานนท์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ฉะเชิงเทรา
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. อ.วลัย สาโตด ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา
แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพฯ
3. อ.จักษณา กวินกมลโรจน์ ครูใหญ่ โรงเรียนอนุบาลบ้านด่นเกล้า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

2.6 นำแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะที่มีความเห็นตรงกัน ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ความมีวินัยในตนเอง ข้อคำถาม 1-6 และข้อคำถาม 8-11,13 มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 – 1.00 แสดงว่า ข้อคำถามดังกล่าวมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ซึ่งมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 อยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526 : 89) ส่วนข้อคำถาม 7,12,14-15 มีค่า IOC เท่ากับ 0.33 แสดงว่า ข้อคำถามดังกล่าวไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะโดยให้ปรับปรุงภาพสอดคล้องกับคำถามและจุดประสงค์

ตอนที่ 2 ความมีวินัยต่อส่วนรวม ข้อคำถาม 1-12 และข้อคำถาม 14-15 มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 – 1.00 แสดงว่า ข้อคำถามดังกล่าวมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ซึ่งมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 อยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526 : 89) ส่วนข้อคำถาม 13 มีค่า IOC เท่ากับ 0.00 แสดงว่า ข้อคำถามดังกล่าวไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะโดยปรับภาษาในข้อคำถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์

2.7 นำแบบทดสอบการวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try - Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าความยาก (p) ได้ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ อยู่ระหว่าง 0.56-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25-0.75 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) KR – 20 (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538 : 198) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยทั้งฉบับ เท่ากับ .78

2.8 นำแบบทดสอบการวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

3.1 ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมของ อวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533) สายพิน ปรุ่งสุวรรณ (2538) จินดา น้ำเจริญ (2540) เบญจวรรณ ศรีมารุต (2541) เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย

3.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย จำนวน 1 ฉบับ มี 25 ข้อ คัดเหลือ 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง 10 ข้อดังนี้

1. รู้จักการเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ
2. ในขณะเล่นร่วมกับเพื่อนไม่รังแกเพื่อน
3. เมื่อเลิกเล่นรู้จักเก็บของเข้าที่โดยแยกจัดเก็บอุปกรณ์
4. ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้น

5. ทิ้งขยะลงในถังขยะ
6. รู้จักอดทนรอคอยเมื่อยังไม่ถึงเวลาเล่น
7. เมื่อทำผิดรู้จักรับผิดชอบในการกระทำของตน
8. เมื่อเพื่อนเล่นของเล่นอยู่ไม่ไปแย่งของเล่น
9. ไม่ลุกเดินไปหยิบของเล่นชิ้นใหม่ ขณะที่ยังไม่เก็บของเล่นที่เล่นอยู่
10. เมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลาเล่นรีบเก็บของเล่นทันที

ตอนที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยต่อส่วนรวม 10 ข้อดังนี้

1. ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียนให้เป็นที่รำคาญแก่ผู้อื่น
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องได้
3. รู้จักขออนุญาตทุกครั้งเมื่อต้องการจะออกนอกห้อง
4. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน เช่น ไม่ขว้างปาของเล่น
5. เมื่อเล่นกับเพื่อน ๆ หมดเวลาช่วยเพื่อนเก็บของเล่นเข้าที่ทุกครั้ง
6. ยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น
7. รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นระหว่างเล่นด้วยกัน
8. ปฏิบัติตามบทบาทของตนเองที่ได้รับในขณะนั้น ๆ ได้
9. ไม่หยิบอุปกรณ์ของเล่นในห้องเรียนไปเป็นของตน
10. ช่วยดูแลรักษาของเล่นในห้องเรียนให้อยู่ในสภาพดี

3.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ที่สร้างแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความถูกต้อง ความชัดเจน ความครอบคลุมในเนื้อหา พฤติกรรม และความเที่ยงตรงในเนื้อหา เพื่อให้แบบสังเกตมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับการนำไปสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน ดังรายชื่อดังนี้

1. นายกมล ขวัญดี ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี
เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
2. อ.จักรกฤษณ์ กวินกมลโรจน์ ครูใหญ่ โรงเรียนอนุบาลบ้านดันทันกล้า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
3. อ.ทิพย์มณี เลขาขำ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนเซนต์ ไมเกิ้ล
แขวงยานนาวา เขตสาทร จังหวัดกรุงเทพฯ

3.5 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญโดยการลงความเห็นและให้คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ด้านความมีวินัยในตนเอง และด้านความมีวินัยต่อส่วนรวม นำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง และด้านความมีวินัยต่อส่วนรวม กับจุดประสงค์ IOC (Index of item Objective Congruence) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526 : 89) และแบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย

ด้านความมีวินัยในตนเอง และด้านความมีวินัยต่อส่วนรวมได้ค่า IOC เท่ากับ 0.66 – 1.00 ในทุกข้อของพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ซึ่งอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย โดยให้ภาษากระชับชัดเจนยิ่งขึ้น

3.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน Pearson Product – Moment Correlation (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2531 : 163-164) ของผู้สังเกตจำนวน 2 คน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยร่วมกันสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยตามหัวข้อพฤติกรรมในแบบสังเกตที่กำหนดไว้ ได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต เท่ากับ .82 อยู่ในระดับที่เชื่อถือได้

3.7 นำแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ที่ผ่านการคัดเลือกไปจัดพิมพ์เป็นต้นฉบับที่สมบูรณ์ นำไปเก็บข้อมูลขั้นต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การใช้เครื่องมือ

1. แบบทดสอบการวัดพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย

1.1 วัดพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลที่ละข้อ ของตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ครั้งละ 7 คน ก่อนและหลังทดลอง

1.2 เมื่อเด็กตอบคำถามถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย

ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลในช่วงกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน (เล่นตามมุม) ที่เด็กแสดงพฤติกรรม โดยใช้เวลาสังเกต 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กจำนวน 34 คน กำหนดแบ่งเป็นผู้วิจัยสังเกต 17 คน และผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกต 17 คน

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

2 เป็นคะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้ทุกครั้งโดยมีความถี่อย่างน้อย 3 ครั้ง

1 เป็นคะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้บางครั้งโดยมีความถี่อย่างน้อย 1-2 ครั้ง

0 เป็นคะแนนเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้

แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการ

การดำเนินการทดลองและวิธีดำเนินการ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผน การวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538 : 249) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
กลุ่มทดลอง	T1	X	T2

ความหมายของสัญลักษณ์

กลุ่มทดลอง	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง
T1	หมายถึง	การวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ก่อนได้รับ กิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน
T2	หมายถึง	การวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย หลังได้รับ กิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน
X	หมายถึง	การดำเนินการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ ในห้องเรียน

2. วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย สร้างความคุ้นเคยกับเด็กซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นได้ดำเนินการทดสอบเด็กก่อนการทดลอง (Pretest) ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยวัดพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยของเด็ก โดยใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ก่อนการทดลอง

2.1.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กจากแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ในวันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี รวม 3 วัน ก่อนสัปดาห์ที่ทำการทดลอง

2.2 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โดยใช้เวลาดทดลอง 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธและวันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที ช่วงเวลา 9.30 – 10.00 น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ในการวิจัยเชิงการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ในกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน (เล่นตามมุม) ช่วงเวลา 9.30 – 10.00 น. เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2550 ถึงวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2550

2.2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่สร้างขึ้น โดยจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ซึ่งประกอบด้วย มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมบล็อก มุมดนตรี มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ มุมเล่นน้ำ-ทราย และมุมเกมการศึกษา ดิจิทัลลักษณะภาพถ่ายและป้ายบอกชื่อพร้อมภาพวาดในแต่ละมุมประสบการณ์ จัดสื่ออุปกรณ์ตามรายการที่กำหนดไว้ ปรับเปลี่ยนสื่อตามหน่วยประสบการณ์ ดังนี้ (ดังแสดงในภาคผนวก ก)

สัปดาห์ที่	1	หน่วยบ้าน
สัปดาห์ที่	2	หน่วยต้นไม้
สัปดาห์ที่	3	หน่วยผีเสื้อ
สัปดาห์ที่	4	หน่วยกล้วย
สัปดาห์ที่	5	หน่วยยานพาหนะ
สัปดาห์ที่	6	หน่วยทะเลแสนงาม
สัปดาห์ที่	7	หน่วยอาชีพในชุมชน
สัปดาห์ที่	8	หน่วยวิทยาศาสตร์น่ารู้

2.2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติตามแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย

2.2.4 ระหว่างการดำเนินการทดลองในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กจากแบบสังเกต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเงื่อนไขข้อตกลงร่วมกันเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย ใช้ระยะเวลาสังเกต 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี รวม 24 ครั้ง ในช่วงระหว่างวันจันทร์ และวันศุกร์ช่วงที่ไม่ได้ทำการทดลองของแต่ละสัปดาห์ที่ทำการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย โดยไม่มีเงื่อนไขกำหนดและบันทึกผลพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง ในช่วงกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน (เล่นตามมุม)

2.2.5 หลังทำการสังเกตในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กแต่ละคน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

2.2.6 หลังทำการทดลอง 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยชุดเดิม ซึ่งดำเนินการเหมือนกับก่อนการทดลอง หลังนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2.3 นำคะแนนที่ได้ของเด็กแต่ละคนจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมและการสังเกต พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยก่อนทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบคะแนน และอภิปรายผลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบและการสังเกตพฤติกรรม ความมีระเบียบวินัย ซึ่งมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) บันทึกแบบสังเกตพฤติกรรม ความมีระเบียบวินัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 คนเป็นผู้สังเกต
2. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยใช้แบบทดสอบและแบบสังเกต พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยจากกิจกรรมปกติ ก่อนทำการทดลอง
3. ทำการทดลอง บันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ในกิจกรรมการใช้มุม ประสพการณ์ในห้องเรียน (เล่นตามมุม) ช่วงเวลา 9.30 – 10.00 น. เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2550 ถึงวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2550 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จำนวน 2 คนเป็นผู้สังเกต บันทึกคะแนนและพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ทำการสังเกต และดำเนินการ ทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมในวันพฤหัสบดีของสัปดาห์ที่ 8
4. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ เปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการทำ ทดลอง ช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองครั้งนี้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2540 : 101 - 103)

$$s = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	s	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	N	แทน	นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนนักเรียนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบและแบบสังเกตพฤติกรรม
ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับ
จุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526 : 89)

$$IOC = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมทาง
สังคมด้านความมีระเบียบวินัย (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2540 : 210 - 211)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยากง่าย
	R	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

$$D = \frac{R_U - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	R_U	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
	R_L	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย ใช้สูตร คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) KR - 20 (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538 : 198)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_i^2} \right]$$

เมื่อ	n	แทน	จำนวนข้อ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่งๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่งๆ
	s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือฉบับนั้น

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson Product - Moment Correlation (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2531 : 163 - 164)

$$r_{tt} = \frac{N \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	N	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนการสอบของผู้สังเกต คนที่ 1 (X) และคะแนนการสอบของผู้สังเกตคนที่ 2 (y)
	$\sum x$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนการสอบของผู้สังเกตคนที่ 1
	$\sum y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนการสอบของผู้สังเกตคนที่ 2
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนนการสอบของผู้สังเกตคนที่ 1
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนนการสอบของผู้สังเกตคนที่ 2

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองก่อน และหลังการทดลอง
ใช้สูตร t - test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538 : 248 - 249)

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{n\Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	สถิติการแจกแจง t - distribution
	D	แทน	ความแตกต่างของคู่คะแนนก่อนสอนและหลังสอน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	ΣD^2	แทน	ผลรวมคะแนนของ D ยกกำลังสอง
	$(\Sigma D)^2$	แทน	ผลรวมคะแนนของ D ทั้งหมดยกกำลังสอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเรื่องผลการใช้มุมประสพการณ์ในห้องเรียนที่มีต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การแจกแจงแบบที (t - distribution)
$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างคะแนนแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมความแตกต่างคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐานกลาง
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์แปรผลข้อมูลในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูล 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังการใช้มุมประสพการณ์ในห้องเรียน รายด้านและโดยรวม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้มุมประสพการณ์ในห้องเรียน รายด้านและโดยรวม

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน รายด้านและโดยรวม วิเคราะห์โดยการแจกแจงแบบที (t - distribution) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังทดลองใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน รายด้านและโดยรวม (n = 34)

ความมี ระเบียบวินัย	การ ทดสอบ	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	ΣD^2	t	p
ในตนเอง	ก่อนทดลอง	10	5.94	2.23	95	381	8.706**	.000
	หลังทดลอง	10	8.74	0.90				
ต่อส่วนรวม	ก่อนทดลอง	10	5.56	1.97	92	300	12.684**	.000
	หลังทดลอง	10	8.26	1.19				
รวม	ก่อนทดลอง	20	11.50	4.09	187	1291	11.374**	.000
	หลังทดลอง	20	17.00	1.69				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนความมีระเบียบวินัยในตนเอง วินัยต่อส่วนรวมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัย ที่ใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน หลังใช้สูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน รายด้านและโดยรวม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน รายด้านและโดยรวม (n = 34)

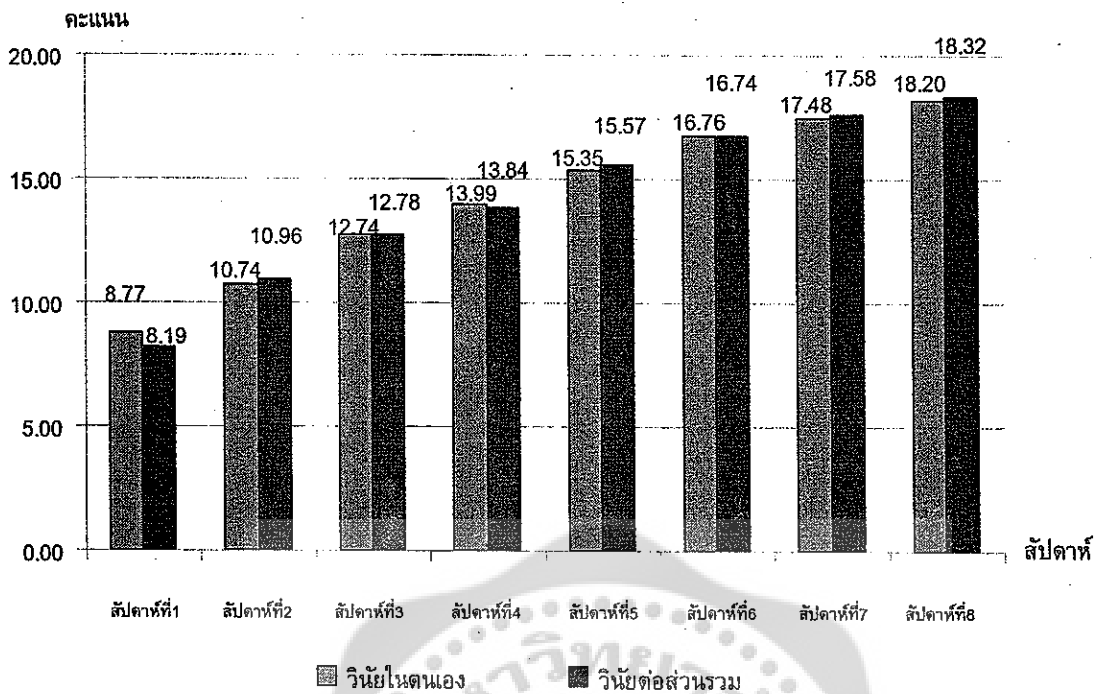
พฤติกรรมความ		สัปดาห์							
มีระเบียบวินัย		ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3	ที่ 4	ที่ 5	ที่ 6	ที่ 7	ที่ 8
วินัยในตนเอง	$\bar{X}$	8.77	10.74	12.74	13.99	15.35	16.76	17.48	18.20
	S.D.	0.86	0.62	0.76	0.65	0.68	0.67	0.62	0.59
วินัยต่อส่วนรวม	$\bar{X}$	8.19	10.96	12.78	13.84	15.57	16.74	17.58	18.32
	S.D.	0.55	0.59	0.72	0.68	0.70	0.63	0.65	0.61
รวม	$\bar{X}$	16.96	21.70	25.52	27.83	30.92	33.50	35.06	36.52
	S.D.	0.72	0.61	0.74	0.67	0.69	0.65	0.63	0.60

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย โดยรวมของเด็กปฐมวัย ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 8 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.96, 21.70, 25.52, 27.83, 30.92, 33.50, 35.06 และ 36.52 ตามลำดับ แสดงว่าตลอดระยะเวลาการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนคะแนนเฉลี่ยความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังนี้คะแนนเฉลี่ยความมีวินัยในตนเอง ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ 1 ถึง สัปดาห์ที่ 8 ในแต่ละด้าน พบว่า

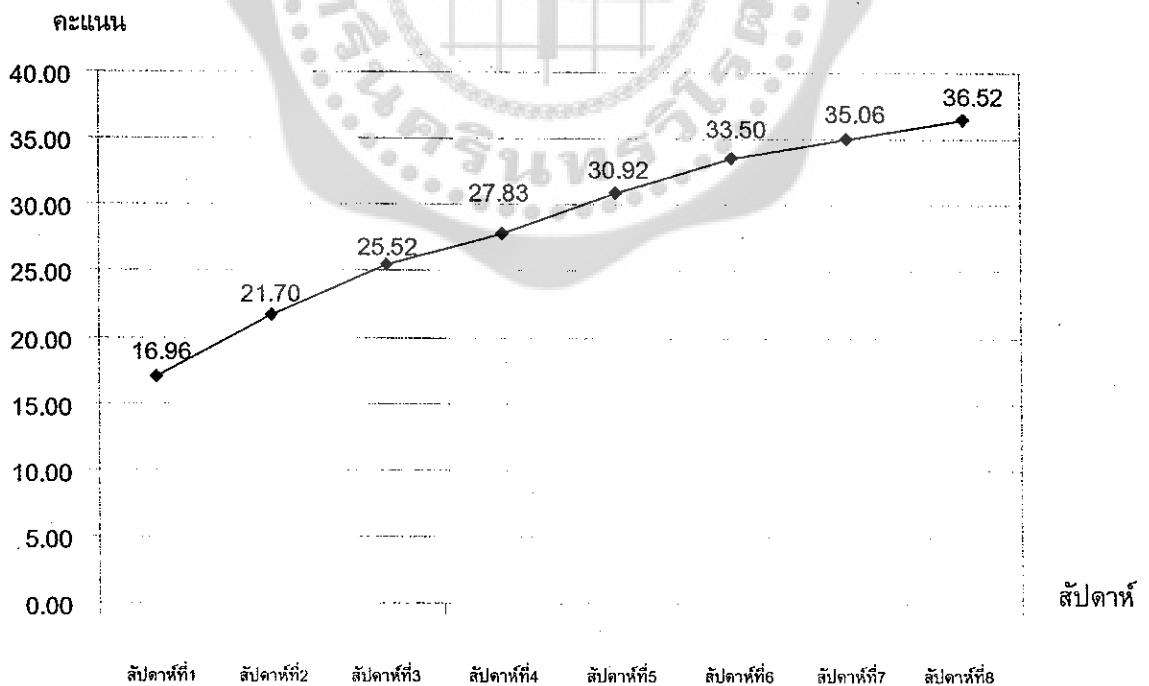
พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง มีค่าเฉลี่ย 8.77, 10.74, 12.74, 13.99, 15.35, 16.76, 17.48 และ 18.20 ตามลำดับ

พฤติกรรมความมีวินัยต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 8.19, 10.96, 12.78, 13.84, 15.57, 16.74, 17.58 และ 18.32 ตามลำดับ

ซึ่งแสดงว่าตลอดระยะเวลาการการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยในตนเองและวินัยต่อส่วนรวมในทุกด้านของเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นดังแสดงในภาพประกอบ 5 และ 6

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ด้านความมีวินัยในตนเอง และต่อส่วนรวม ของเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมประสบการณ์ในห้องเรียน ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 - 8

ภาพประกอบ 6 แผนภูมิแสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยโดยรวม ของเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมประสบการณ์ในห้องเรียน ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 - 8

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. กิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบที่หนึ่ง ในการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ จัดผ่านห้องเพื่อเอื้อต่อการเคลื่อนไหวของเด็ก ไม่ได้จัดเป็นสัดส่วนแบ่งตามมุมประสบการณ์ ในการจัดควรดูความเหมาะสมของสภาพห้องเรียน ถ้ามีขนาดห้องเรียนพื้นที่ที่กว้างพอเหมาะควรจัดในรูปแบบที่สอง ผลที่ได้รับจากการวิจัย โดยใช้รูปแบบที่หนึ่ง จะสังเกตเห็นได้ว่าเด็กเกิดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น

2. ในสัปดาห์แรกที่เริ่มทำการทดลองการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เด็กยังยึดติดกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในภาคเรียนที่ 1 ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตั้งไว้ร่วมกัน มีเด็กเพียงส่วนน้อยที่สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ เมื่อผ่านไปสัปดาห์ที่ 2 เด็กเริ่มมีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในด้านวินัยในตนเองและวินัยต่อส่วนรวมเพิ่มขึ้น

3. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเล่นในมุมประสบการณ์ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ตามความสนใจเป็นรายบุคคล และมีสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย ทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

4. จากการสังเกตเด็กเมื่อปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ และได้รับคำชมเชยจากครูทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อสอบถามพูดคุยกับผู้ปกครองเด็กเกิดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เด็กบางคนบอกผู้ปกครองให้จัดมุมประสบการณ์พร้อมติดสัญลักษณ์ภาพถ่ายและป้ายบอกมุมต่างๆ ที่มีตัวหนังสือพร้อมภาพวาดติดอยู่เหมือนที่โรงเรียน ดังภาพต่อไปนี้

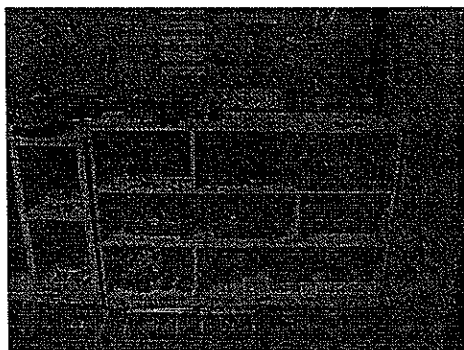
มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ

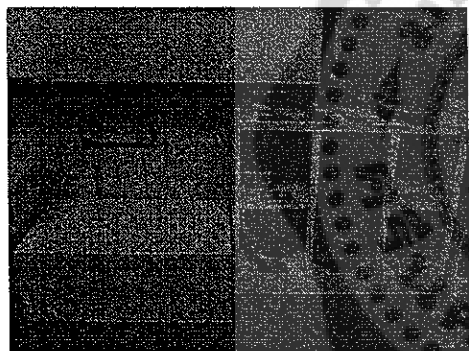
มุมหนังสือ

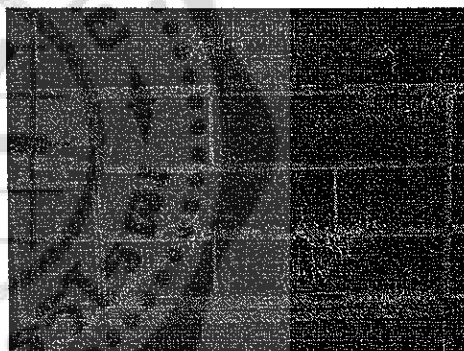
มูมศิลปะ

มูมบล็อก

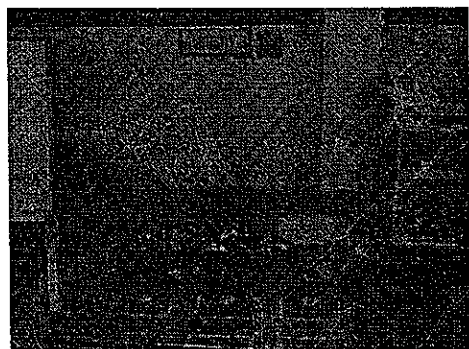
มูมดนตรี

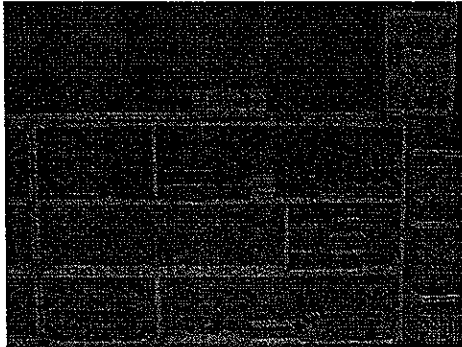
มูมธรรมชาติหรือมูมวิทยาศาสตร์

มูมเล่นน้ำ – ทราย

กระบะทราย

มุมเกมการศึกษา

ภาพประกอบ 7 (ต่อ)

รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทดลองในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดในห้องเรียนที่มีพื้นที่จำกัด บุคคลที่สนใจในการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย ควรจัดโดยมีการกำหนดอาณาเขตให้ดูต่างกันเป็นมุมต่างๆ ได้ ควรหลีกเลี่ยงมุมอับที่มีซอกหลืบเด็กสามารถเข้าไปเล่นได้ โดยที่ครูมองไม่เห็นอาจจะทำให้เด็กเกิดอันตราย ควรจัดเป็นมุมเปิดที่ครูสามารถมองเห็นเด็กได้ทั่วถึงทุกคน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบทดสอบและแบบสังเกตประกอบการจัดกิจกรรม โดยศึกษาเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองและความมีวินัยต่อส่วนรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนมีระเบียบวินัยสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 7 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 245 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยมาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกมา 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 34 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน
2. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย
3. แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

วิธีการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย สร้างความคุ้นเคยกับเด็กซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นได้ดำเนินการทดสอบเด็กก่อนการทดลอง (Pretest) ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยวัดพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยของเด็ก โดยใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ก่อนการทดลอง

1.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กจากแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ในวันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี รวม 3 วัน ก่อนสัปดาห์ที่ทำการทดลอง

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โดยใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธและวันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที ช่วงเวลา 9.30 – 10.00 น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ในการวิจัยเชิงการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ในกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน (เล่นตามมุม) ช่วงเวลา 9.30 – 10.00 น. เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2550 ถึงวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2550

2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่สร้างขึ้น โดยจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน ซึ่งประกอบด้วย มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมบล็อก มุมดนตรี มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์ มุมเล่นน้ำ-ทรายและมุมเกมการศึกษา ติดสัญลักษณ์ภาพถ่ายและป้ายบอกชื่อพร้อมภาพวาดในแต่ละมุมประสบการณ์ จัดสื่ออุปกรณ์ตามรายการที่กำหนดไว้ ปรับเปลี่ยนสื่อตามหน่วยประสบการณ์ ดังนี้ (ดังแสดงในภาคผนวก ก)

สัปดาห์ที่	1	หน่วยบ้าน
สัปดาห์ที่	2	หน่วยต้นไม้
สัปดาห์ที่	3	หน่วยผีเสื้อ
สัปดาห์ที่	4	หน่วยกล้วย
สัปดาห์ที่	5	หน่วยยานพาหนะ

สัปดาห์ที่ 6 หน่วยทะเลแสนงาม

สัปดาห์ที่ 7 หน่วยอาชีพในชุมชน

สัปดาห์ที่ 8 หน่วยวิทยาศาสตร์น่ารู้

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติตามแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย

2.4 ระหว่างการดำเนินการทดลองในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กจากแบบสังเกต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเงื่อนไขข้อตกลงร่วมกันเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย ใช้ระยะเวลาสังเกต 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี รวม 24 ครั้ง ในช่วงระหว่างวันจันทร์ และวันศุกร์ช่วงที่ไม่ได้ทำการทดลองของแต่ละสัปดาห์ที่ทำการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย โดยไม่มีเงื่อนไขกำหนดและบันทึกผลพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง ในช่วงกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน (เล่นตามมุม)

2.5 หลังทำการสังเกตในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กแต่ละคน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

2.6 หลังทำการทดลอง 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยชุดเดิม ซึ่งดำเนินการเหมือนกับก่อนการทดลอง หลังนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2.7 นำคะแนนที่ได้ของเด็กแต่ละคนจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมและการสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยก่อนทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) มาวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนน และนำคะแนนที่ได้มาอภิปรายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Window

1. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย
2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร (t - test dependent)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าหลังจากทดลองจัดกิจกรรมมุมประสบการณ์ในห้องเรียน มีคะแนนพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ด้านวินัยในตนเอง ด้านวินัยต่อส่วนรวม และพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยโดยรวม สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองรายด้าน และโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้นตลอดช่วงเวลาจัดกิจกรรม

อภิปรายผล

การศึกษาผลของการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนที่มีผลต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมมุมประสบการณ์ในห้องเรียน มีคะแนนพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ด้านวินัยในตนเอง รายด้านและโดยรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะของมุมประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็กปฐมวัยนั้น มีลักษณะที่โดดเด่น การใช้สีที่สะดุดตาเป็นสื่อ สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี เพราะว่าในมุมประสบการณ์นั้นจะประกอบไปด้วยสิ่งของที่เด็กสนใจและมีอุปกรณ์ที่หลากหลาย ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ที่เป็นของจริงและของจำลอง โดยที่เด็กมีส่วนร่วมในการนำอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่นมาจัดมุมประสบการณ์ กิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนจะเปลี่ยนทุกสัปดาห์ เช่น มุมบ้าน ที่เด็กสามารถหาเสื้อผ้า รองเท้า และหมวกมาแต่งตัวเล่นเลียนแบบสมมติ จากประสบการณ์เดิมหรือในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแบนดูรา ที่กล่าวว่า มนุษย์มีการเรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์ต่างๆ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือการเรียนรู้จากตัวแบบ (Learning Thought Modeling) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกต (เบญจพร สมานมาก. 2540 : 81; อ้างอิงจาก Bandura. 1977 : 22-27) เด็กเกิดพฤติกรรมเลียนแบบเมื่อเห็นเพื่อนเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จ เก็บตามสัญลักษณ์ภาพถ่ายที่ติดไว้ที่มุมประสบการณ์ และได้รับคำชมเชยจากครู ทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่ครูชมเชยอยากเลียนแบบเพื่อน เมื่อปฏิบัติได้แล้วจะเกิดความภาคภูมิใจในการกระทำของตน (นราพร ทับถม. 2538 : 52) มุมประสบการณ์ยังให้ความสะดวกในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ และสิ่งที่สำคัญก็คือความเป็นระเบียบและสวยงาม มีการจัดวางสิ่งของต่างๆ ที่ใช้ประกอบในแต่ละมุมให้มีระเบียบสวยงาม เช่น การจัดหนังสือสำหรับเด็กวางไว้ที่ชั้นอย่างเป็นระเบียบ มีสัญลักษณ์ภาพถ่ายติดที่ชั้นหนังสือ สะดวกในการหยิบมาอ่านและเก็บเข้าที่หลังจากการอ่าน ซึ่งเป็นการปลูกฝังในเรื่องความรับผิดชอบระเบียบวินัยให้กับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กได้รับจากการใช้มุมประสบการณ์นั้น จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยทั้งในตนเอง และต่อส่วนรวมที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรอียงค วิชัย (2540 : 36 - 38) ที่กล่าวว่ามุมประสบการณ์ที่ดีจะต้องคำนึงถึง การดึงดูดความสนใจ ความสะดวกในการทำกิจกรรม ความเป็นระเบียบสวยงาม สถานที่เก็บ และความปลอดภัย

2. พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองรายด้านและโดยรวม ผลการทดลอง ในช่วงสัปดาห์แรกจากการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 8.77) พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองยังปฏิบัติได้น้อย และในช่วงสัปดาห์ที่ 4,6,8 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ =13.99) ($\bar{X}$ =16.76) ($\bar{X}$ =18.20) มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้นตามลำดับตลอดช่วงเวลาจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมมุมประสบการณ์ในห้องเรียนนั้น ก่อนการทำกิจกรรมควรมีการสร้างข้อตกลงระหว่างครูกับ

เด็กเกี่ยวกับระเบียบวินัย ซึ่งส่งผลต่อความรับผิดชอบ การรู้จักเก็บของเข้าที่หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม และการดูแลรักษาของเล่นโดยครูไม่ต้องคอยเตือนส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะการส่งเสริมเด็กระดับปฐมวัยให้มีวินัยในตนเองนั้น ครูควรจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆ โดยไม่ใช้วิธีการบังคับขู่เข็ญ (ทักษิณา สวานานนท์. 2519 : 41-42) นอกจากนี้การส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองโดยมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามมุมประสบการณ์ต่างๆ ล้วนมีจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นการที่เด็กได้รับประสบการณ์ดังกล่าวอย่างเป็นประจำและต่อเนื่องก็ย่อมส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการในทุกด้านเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความมีระเบียบวินัย ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคคลในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ จะเห็นว่า พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กที่ใช้มุมประสบการณ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมมุมประสบการณ์ เด็กจะได้รู้จักเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ทั้งจากการสังเกต รวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับปรัชญาของ จอห์น ดิวอี้ ที่กล่าวว่า “การเรียนรู้โดยการกระทำ” (learning by Doing) (เยาหวา เตชะคุปต์. 2542 : 21) และการสอนตามแนวคิด”แอคทีฟ เลิร์นนิ่ง” ที่ให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวทางร่างกายในการปฏิบัติจริง เพื่อการสำรวจค้นหาและเคลื่อนไหวทางความคิด ได้เล่นกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จับต้องได้ เด็กมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยมีโอกาสเลือกตัดสินใจที่จะทำกิจกรรมนั้นๆ (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2550:23-25) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กมีทักษะความรู้ตลอดจนมีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 33 - 37) ที่ได้กล่าวถึงหลักการเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่เด็กนั้น จะต้องมีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง เช่น สนับสนุนความเป็นผู้นำ และวิธีการประชาธิปไตย เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้กับโรงเรียน ทั้งนี้การฝึกในเรื่องระเบียบวินัยต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอ มีความอดทน และความพยายาม ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กอีกด้วย ซึ่งในมุมประสบการณ์นั้นสามารถมีกิจกรรมที่ส่งเสริมในเรื่องความมีระเบียบวินัยอยู่ในกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับเชเวียคอป และฟริทซ์ (อรรพรรณ สุ่มประดิษฐ์. 2533 : 23; อ้างอิงจาก Sheviakov; & Fritz. 1955 : 83 14) ที่ได้ศึกษาประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กว่าควรเป็นวินัยในตนเองมากกว่า ที่จะเป็นวินัยที่อยู่บนฐานของการปฏิบัติตามคำสั่ง ควรเป็นเรื่องของความเต็มใจ ซึ่งมีใช้กระทำโดยการลงโทษ โดยการปลูกฝังให้เกิดวินัยในตนเอง ซึ่งต้องอยู่บนรากฐานแห่งความชื่นชอบและความรักในอุดมคติ หรือการยึดมั่นในจุดมุ่งหมายที่ตนสร้างขึ้น

3. พฤติกรรมความมีวินัยต่อส่วนรวมและโดยรวม พบว่า ตลอดระยะเวลาการทดลอง 8 สัปดาห์ ผลการทดลองในช่วงสัปดาห์ที่ 1,4,6, ที่ทำการทดลองจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน พฤติกรรมความมีวินัยต่อส่วนรวมจะมีคะแนนน้อยกว่าวินัยในตนเอง โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 8.19$) ($\bar{X} = 13.84$) ($\bar{X} = 16.74$) แต่ผลการทดลองในสัปดาห์ที่ 8 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 18.32$) เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 18.20$) เปรียบเทียบกับวินัยต่อส่วนรวมในสัปดาห์เดียวกัน

พบว่า คณะนันทนศิลป์พฤติกรรมความมีวินัยต่อส่วนรวมสูงกว่าวินัยในตนเองอย่างเห็นได้ชัด จากผลคะแนนที่ได้แสดงให้เห็นว่า เด็กเกิดพฤติกรรมด้านความมีวินัยต่อส่วนรวมมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กมีความเข้าใจ สนใจที่จะเป็นสมาชิกที่ดีในห้องเรียน สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม ได้แก่ การรู้จักเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จแล้ว การขออนุญาตก่อนออกนอกห้องเรียน หรือปฏิบัติตามบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมาย เมื่อทำงานกับผู้อื่น (เบญจวรรณ ศรีมารุต. 2541 : 10) ซึ่งมุมประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีสิ่งของรวมทั้งกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่างๆ เด็กจะมีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ในความสนุกและความสุขที่ได้จากกิจกรรมนั้น เด็กจะได้รับการสอดแทรกในเรื่องความมีระเบียบวินัยควบคู่กันไปด้วย ในมุมประสบการณ์เด็กมีโอกาเลือกกิจกรรมเอง มีอิสระในการทดลองกับวัสดุ อุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อน เด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ อุปกรณ์ (วิไลวรรณ เกื้อทาน. 2540 : 28) ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงว่า การใช้กิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์มีส่วนช่วยพัฒนาในเรื่องความมีระเบียบวินัยให้กับเด็กปฐมวัยได้

จะเห็นว่าครูเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่เด็ก เป็นผู้ที่ย่ออำนวยการความสะดวกในการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ให้แก่เด็ก และส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ทั้งทางด้านความมีวินัยในตนเองและวินัยต่อส่วนรวม ซึ่งพื้นฐานของความมีระเบียบวินัยเกิดจากการสร้างความเคยชินไม่ใช้การบังคับแต่ให้เด็กปฏิบัติด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร ในการสนับสนุนด้านงบประมาณการจัดบริเวณพื้นที่เพียงพอในการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย และจัดหาสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้ ฝึกลักษณะนิสัยที่ดีในการเล่นอย่างมีระเบียบ
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง ในการเลือกของเล่นให้เด็กควรพิจารณาว่าของเล่นนั้นมีประโยชน์กับเด็กอย่างไร ผู้ปกครองควรจัดสถานที่หรือภาชนะให้เด็กได้เก็บของเล่นโดยติดสัญลักษณ์เป็นภาพถ่ายหรือภาพวาดเพื่อสะดวกในการจัดเก็บ พร้อมทั้งแนะนำให้เด็กรู้จักเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จแล้ว เป็นการฝึกระเบียบวินัยในตนเอง
3. ข้อเสนอแนะสำหรับครู ในการจัดกิจกรรมมุมประสบการณ์สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ รูปแบบแต่ละกิจกรรมที่让孩子ทำต้องมีการวางแผนกระบวนการที่ชัดเจนสอดคล้องกับจุดประสงค์แนะนำกติกาและมีการปฏิบัติ อธิบาย เป็นตัวอย่างให้ดูก่อน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และเมื่อเด็กปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตั้งไว้ได้ ครูควรนำสัญลักษณ์ที่ติดไว้ตามมุมประสบการณ์ต่างๆ ออกและสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร

4. กิจกรรมที่ครูจัดควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมหาสื่ออุปกรณ์ หรือร่วมกันประดิษฐ์เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและเป็นการกระตุ้นให้เด็กสนใจและอยากเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆ

5. ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และมโนทัศน์ที่ตั้งไว้

6. ครูควรมีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ถ้าใช้เครื่องมือแบบทดสอบในการเก็บข้อมูลเพียงตัวเดียว ผลวิจัยที่ได้อาจจะขาดความชัดเจน ถ้าครูมีการใช้เครื่องมือแบบสังเกตอีกชุดหนึ่ง จะทำให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมมุมประสบการณ์ไปทดลองกับเด็กในระดับอื่น เช่น เด็กพิเศษ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการเล่นแบบไทย

3. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมมุมประสบการณ์ที่มีต่อการพัฒนาการด้านอื่นๆ เช่น ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2537). แผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2539). แผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2540 ก). หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2540 ข). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 - 6 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2541). คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546 ก). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546 ข). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. (สำหรับอายุ 3 - 5 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542, เมษายน). "สนทนากับผู้ปกครอง การฝึกวินัยเด็ก". วารสาร การศึกษาปฐมวัย. 3(2) : 60 - 65.
- _____. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรส โปรดักส์.
- _____. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรส โปรดักส์.
- ขวัญใจ บุญฤทธิ์. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์และควมมีวินัย ในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบ TAI กับการสอน ตามคู่มือครูของ สสวท. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยารัตน์ เทียนก้อน. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบควมมีวินัยทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน และทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการสอนสังคมศึกษา โดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จินดา น้าเจริญ. (2540). การศึกษาควมมีวินัยในตนเองด้านสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมลักษณะนิสัย แบบวางแผน ปฏิบัติ และทบทวน. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จิณณภัส วิชัย. (2540). การศึกษาความเข้าใจในการเล่นมุมของเด็กปฐมวัย โดยมีครูชี้แนะและเล่นตามลำพัง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. (2531). การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเอง ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแตกต่างกัน. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จงใจ ขจรศิลป์. (2532). การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชม ภูมิภาค. (2525). บทความวิฤกระบายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ชุดการสอนเพื่อคุณธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงแข ณ สงขลา. (2535). การเปรียบเทียบผลของการใช้แรงเสริมทางสังคมและการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสงขลา จังหวัดสงขลา. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพร พงษ์สิงห์. (2539). พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทักษิณา สวานานนท์. (2519, กรกฎาคม). วิธีสอนเด็กอนุบาลให้มีวินัย. วิทยาสาร. 27(26) : 41 - 42.
- ทศนา แหม่มณี; และคนอื่นๆ. (2536). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์สุดา นิลสินธ์พ. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นราพร ทับถม. (2538). วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวงกลมโดยเน้นสิ่งแวดล้อม. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิวเฮาเซอร์, แครอล; และ วิลมส์, ลิซ. (2542). หนังสือเสริมประสบการณ์สำหรับครู "การสร้างวินัยในชั้นปฐมวัย". แปลโดย พูลสุข กิจรัตน์. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ.

- นภเนตร ธรรมบวร. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส.
- บังอร จำปา. (2538). *พฤติกรรมกรช่วยเหลือของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบ้านแบบเจาะจงกับการเล่นมุมบ้านแบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2526). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจา แสงมลิ. (2539). "การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เด็กปฐมวัย", ใน *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครู และผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 5*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เบญจา แสงมลิ. (2545). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- เบญจพร สมานมาก. (2540). *ผลของการจัดกิจกรรมละครสอดเสริมจริยธรรม และการสนทนาเสริมจริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจวรรณ ศรีมารุต. (2541). *ระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาพรณ เอี่ยมสุภาจิต. (2548). *การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หน่วยที่ 5*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประมวล ดิกคินสัน. (2527). *จิตวิทยาคลินิกสมองมนุษย์ (พรสวรรค์)*. เล่ม 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พระมหาชยันต์ แสงโสมราณ. (2547). *ผลของโปรแกรมการเสนอตัวแบบต่อลักษณะนิสัยทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- พรรัก อินทามระ. (ม.ป.ป.). *สภาพแวดล้อมภายในและการจัดมุมเสริมทักษะและการพัฒนาการเด็ก*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://dusithost.dusit.ac.th/~pre_edu/file/article2.doc วันที่สืบค้น 1 พฤษภาคม 2550.
- พนัส หันนาคินทร์. (2521). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2540, เมษายน). *โครงสร้างและการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ก่อนประถมศึกษา*. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 1(2) : 11-19.
- พัชรี ไชยะสนิท. (2535). *เอกสารประกอบการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมระดับก่อนประถมศึกษา*. สิงห์บุรี : ม.ป.พ.

- พัชรีย์ ผลโยธิน. (2549). การจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม
หน่วยที่ 11. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มีนา สุวรรณโนภาส. (2527). การนำเสนอรูปแบบการจัดสภาพห้องเรียนแบบครอบครัวในระดับ
ปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ (ประณตศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2535). เอกสารการสอนชุดวิชา การสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับ
ปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1- 7. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2537). ประมวลสาระชุดวิชาหลักการ และแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา
หน่วยที่ 5 - 8. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2538). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9 - 15.
พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____. (2539). เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
เด็กปฐมวัย หน่วยที่ 9 - 15. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เยาวพา เจชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- เรืองยศ วิชัย. (2540). การศึกษาความสนใจในการเล่นตามมุมของเด็กปฐมวัย โดยมีครูชี้แนะและ
เล่นตามลำพัง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2531). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ละมัย กาญจนะประโชติ. (2534). การพัฒนาจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2525). การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง.
ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- วไลพร จันทรศิริ. (2530). อิทธิพลของกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของ
นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารวิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- วศินี อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2546). การจัดโปรแกรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน (ปฐมวัย). ใน เอกสารประกอบการสอนวิชา ปว 321. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- วิไลวรรณ เกื้อทาน. (2540). ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุม หนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาวณีย์ เผือกพ่วง. (2536). พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิwahวัน มูลสถาน. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วาสนา บุญจันทร์. (2539). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ที่ได้รับการ จัดกิจกรรม เน้นสื่อแบบไทย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายพิน ประจวบวรณ. (2538). การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์ ศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุม โดยครูสร้างกฎเกณฑ์ และเด็ก สร้างกฎเกณฑ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2550 ก). เลือกโรงเรียนอนุบาลให้ลูกรัก. กรุงเทพฯ : Than Books.
- _____. (2550 ข). การศึกษาปฐมวัยร้อยดวงใจถวายในหลวง, ใน เอกสารประกอบการประชุม ปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หน้า 1 – 31.
- สุภัค ไหวหากิจ. (2543). เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดการ กิจกรรมการเล่นนันทนาการ และการเล่นเกมแบบร่วมมือ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร จันทรศิริโยธิน. (2526). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยใน ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล วังสินธ์. (2531). สารพัฒนาหลักสูตรอันดับที่ 80. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ.

- สุรางค์ จันท์เอม. (2518). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- โสภภาพรณ รัตน์. (2526, ตุลาคม). "หัตถ์ลูกให้มีมารยาท". แม่และเด็ก. 5(8) : 88 - 92.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2528). การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์
เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีเตชะ.
- _____. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). เอกสารและผลงานวิจัยการจัด
การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). สรุปสาระสำคัญของโครงการของโรงเรียน 76 แห่ง ท้าราชอาณาจักรที่เป็น
โรงเรียนนำร่องโครงการ "ยวทูตความดี เถลิงพระเกียรติ". ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2526). คู่มือการปลูกฝังค่านิยม. กรุงเทพฯ :
กราฟิอาร์ต.
- _____. (2537). การสร้างวินัย : คู่มือแนะแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อรุณี หรดาล. (2548). แนวการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 2. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2549). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการคิดวิชา การจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยหน่วยที่ 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อิชยา แสงบรรเจิดศิลป์. (2528). การเล่นเกมไม่บล็อกเพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของ
เด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทัยวรรณ พัทธกสิน. (2538). ความสามารถด้านการฟังของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์ การเล่นเกมบ้านแบบक्रमीปฏิสัมพันธ์และแบบक्रमไม่มีปฏิสัมพันธ์.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรรณ สุ่มประดิษฐ์. (2533). พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับชั้น
การเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการประสบการณ์การเล่นแบบไทย และการเล่น
ที่จัดอยู่ทั่วไป. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำพร กาทอง. (2529). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความมี
วินัยในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเคท
สอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม และสอนตามแนวคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Feeney, Stephanie.; Christensen, Doris.; Moravcik, Eva. (1996). *Who Am I in the Live of Children ? An Introduction to Teaching Young Children*. 3rd ed. New Jersey : Englewood Cliffs Prentice Hall.

Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw - Hill.

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. กิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบที่หนึ่ง ในการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ จัดผ่านผนังเพื่อเอื้อต่อการเคลื่อนไหวของเด็ก ไม่ได้จัดเป็นสัดส่วนแบ่งตามมุมประสบการณ์ ในการจัดควรดูความเหมาะสมของสภาพห้องเรียน ถ้ามีขนาดห้องเรียนพื้นที่ที่กว้างพอเหมาะควรจัดในรูปแบบที่สอง ผลที่ได้รับจากการวิจัย โดยใช้รูปแบบที่หนึ่ง จะสังเกตเห็นได้ว่าเด็กเกิดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น

2. ในสัปดาห์แรกที่เริ่มทำการทดลองการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน เด็กยังยึดติดกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในภาคเรียนที่ 1 ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตั้งไว้ร่วมกัน มีเด็กเพียงส่วนน้อยที่สามารถปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ เมื่อผ่านไปสัปดาห์ที่ 2 เด็กเริ่มมีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในด้านวินัยในตนเองและวินัยต่อส่วนรวมเพิ่มขึ้น

3. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเล่นในมุมประสบการณ์ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ตามความสนใจเป็นรายบุคคล และมีสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย ทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

4. จากการสังเกตเด็กเมื่อปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ และได้รับคำชมเชยจากครูทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อสอบถามพูดคุยกับผู้ปกครองเด็กเกิดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เด็กบางคนบอกผู้ปกครองให้จัดมุมประสบการณ์พร้อมติดสัญลักษณ์ภาพถ่ายและป้ายบอกมุมต่างๆ ที่มีตัวหนังสือพร้อมภาพวาดติดอยู่เหมือนที่โรงเรียน ดังภาพต่อไปนี้

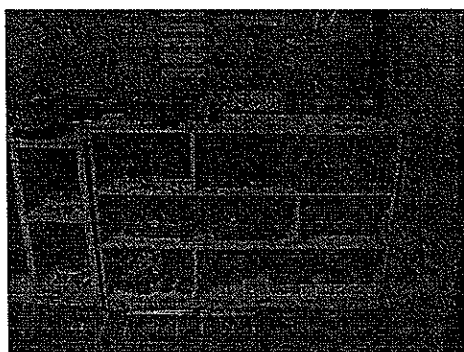
มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ

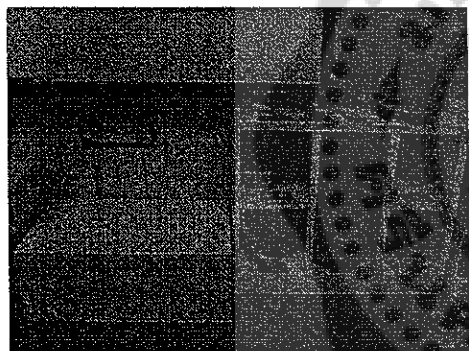
มุมหนังสือ

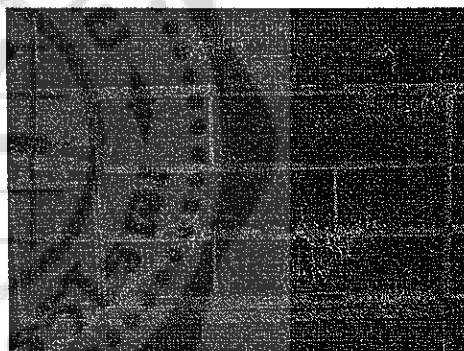
มุกศิลปะ

มุกบล็อก

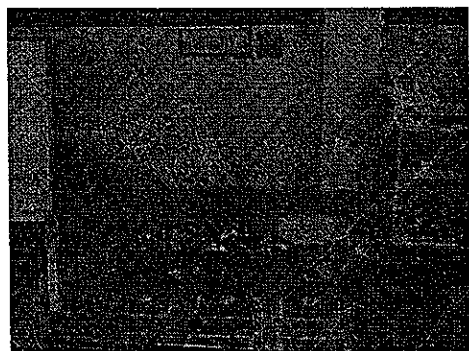
มุกดนตรี

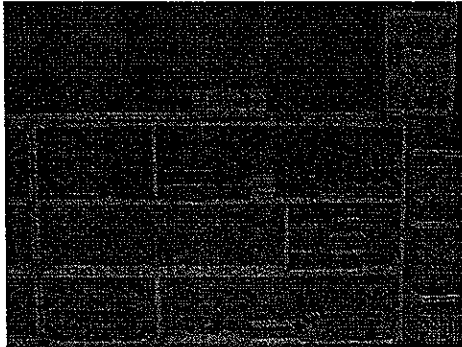
มุกธรรมชาติหรือมุกวิทยาศาสตร์

มุกเล่นน้ำ – ทราย

กระบะทราย

มุมเกมการศึกษา

ภาพประกอบ 7 (ต่อ)

รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทดลองในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดในห้องเรียนที่มีพื้นที่จำกัด บุคคลที่สนใจในการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย ควรจัดโดยมีการกำหนดอาณาเขตให้ดูต่างกันเป็นมุมต่างๆ ได้ ควรหลีกเลี่ยงมุมอับที่มีซอกหลืบเด็กสามารถเข้าไปเล่นได้ โดยที่ครูมองไม่เห็นอาจจะทำให้เด็กเกิดอันตราย ควรจัดเป็นมุมเปิดที่ครูสามารถมองเห็นเด็กได้ทั่วถึงทุกคน

ภาคผนวก ก

- คู่มือแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย
- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย เพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย

คู่มือการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันสภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระดับปฐมวัยได้มีการพัฒนา ขึ้นมาเป็นลำดับ ได้มีรูปแบบการเรียนการสอนระดับชั้นปฐมวัย ที่มีหลากหลายแนวคิด หลากหลายวิธีการ โดยเฉพาะได้รับแนวคิดจากนักการอนุบาลศึกษา เช่น เฟรเดอริค มอนเตสซอรี และรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบไฮสโคปที่เน้นกิจกรรมโดยการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบ วอลดอร์ฟ และรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบ เรกจิโอ เอมีเลีย ภายในมุมประสบการณ์มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็ก ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา และที่สำคัญช่วยในการเสริมสร้างระเบียบวินัยแก่เด็กปฐมวัย

ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กโดยใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะประสบการณ์ในวัยเด็กมีบทบาทสำคัญยิ่ง ถ้าเด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่ และส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้าน ย่อมจะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต จึงได้ใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเป็นแนวทางในการเสริมสร้างระเบียบวินัยให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาหรือส่งเสริมตามความสามารถของเด็กต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจด้วยตนเองตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล
2. เพื่อเป็นตัวอย่างการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย ในการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างเด็กในวัยเดียวกัน และต่างกัน ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็ก
4. เพื่อครูสามารถประเมินผลเด็กโดยเน้นพัฒนาการทางสังคม ด้านความมีระเบียบวินัย

เป้าหมาย

การใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย เป็นการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 4 - 5 ปี เพื่อเตรียมเด็กให้มีทักษะ และความพร้อมที่จะเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยมุ่งสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะทักษะทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย เพื่อช่วยให้เด็กได้ดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข

หลักการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย

การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย เป็นการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กที่มีอายุ 4 - 5 ปี เพื่อเตรียมเด็กให้มีทักษะและความพร้อมที่จะพัฒนาในระดับต่อไป ในงานวิจัยนี้ มุ่งเน้นในด้านพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับตัวเข้าสังคม และสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ประกอบไปด้วยหลักการในการจัด ดังนี้

1. สถานที่

ห้องเรียนมีลักษณะเป็นห้องโล่งสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดใหญ่ มีพื้นที่ขนาด 4 x 6 ตารางเมตร ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้สะดวกด้วยตนเอง และสามารถเปลี่ยนกิจกรรมได้ตามความสนใจ พร้อมวัสดุอุปกรณ์ในการใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยสามารถจัดหาได้ภายในท้องถิ่น

การออกแบบพื้นที่ภายในห้องเรียนสามารถจัดได้หลายลักษณะโดยต้องคำนึงถึงความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ ดังนี้

การออกแบบพื้นที่สำหรับเล่นเงียบๆ

1. เล่นตามลำพัง เป็นการเล่นแบบคนเดียวอย่างอิสระโดยที่อาจจะสนใจ หรือไม่สนใจคนอื่น โดยใช้พื้นที่พอเหมาะ

2. เล่นเป็นกลุ่ม เป็นการเล่นเป็นกลุ่มประมาณ 4 - 5 คน ซึ่งจะต้องใช้พื้นที่ในการเล่นมากกว่าการเล่นตามลำพัง

การออกแบบพื้นที่ในการจัดแสดงผลงานและเก็บของ

1. จัดเป็นชั้นสำหรับวางผลงานของเด็กที่มีลักษณะเป็นรูปทรงสูง นูนต่ำ

2. จัดเป็นป้ายแสดงผลงานภาพวาดของเด็ก โดยต้องมีพื้นที่แสดงผลงานให้ครบทุกคน

3. จัดเป็นตู้ชั้นเก็บของใช้ ของเล่น โดยจัดเป็นกลุ่มและเลือกลงมาใช้ได้ตามความต้องการของเด็ก

2. การออกแบบพื้นที่ในการจัดเป็นมุมประสบการณ์

การจัดมุมต่างๆ ภายในห้องเรียนจะต้องดูความเหมาะสมในการแบ่งเนื้อที่การทำกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละมุม ซึ่งจะต้องพิจารณาว่ากิจกรรมใดต้องการความเงียบ หรือกิจกรรมใดที่ต้องเคลื่อนไหว และมีเสียงดัง มุมต่างๆ จะต้องมียุทธลักษณะเพื่อเป็นการสะดวกในการจำของเด็ก และสามารถจัดเก็บได้ถูกต้องและเป็นระเบียบ ลักษณะของมุมประสบการณ์ต่างๆ มีดังนี้

2.1 มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่ช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคม โดยจัดอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ขนาดย่อส่วน เพื่อให้เหมาะกับเด็ก เป็นการได้เลียนแบบผู้ใหญ่ ได้เล่นบทบาทสมมติ เช่น เครื่องครัวต่างๆ อุปกรณ์ของหม้อ เครื่องแบบอาชีพต่างๆ เสื้อผ้าที่ไม่ใช่แล้ว พื้นที่ในการจัดมุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ จะต้องมียุทธลักษณะให้เด็กสามารถเล่นได้ตามลำพังและเป็นกลุ่ม และมีชั้นวางของจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการเก็บของเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ

2.2 มุมหนังสือ เป็นมุมที่ควรจัดรวบรวมหนังสือและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามระดับความยากง่ายต่างกัน ในการจัดวางหนังสืออาจเป็นชั้น หรือกระเปาะหนังสือในระดับสายตาของเด็ก และจัดเก้าอี้ หรือ เสื่อ หมอน ไว้สำหรับให้เด็กที่ต้องการจะนอน

2.3 มุมศิลปะ เป็นมุมที่ถ่ายทอดผลงานต่างๆ ของเด็ก ในการแสดงความคิดสร้างสรรค์ ออกมาในงานปั้น วาด ฉีก - ปะ เล่นสี ฯลฯ จากวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ได้แก่ ฟู่กัน สี กระจก เชือก กรรไกร กาว เศษผ้า การใช้พื้นที่จะต้องกว้างและสะดวกในการหยิบจับสิ่งของต่างๆ เพื่อผลิตผลงานทางศิลปะอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง โดยจัดวางวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นชั้นอย่างเป็นระเบียบ

2.4 มุมบล็อก เป็นมุมที่จัดเก็บแท่งไม้ขนาดต่างๆ หรือวัสดุทดแทนอย่างอื่น เช่น พลาสติก ฟองน้ำ โดยทำเป็นรูปทรงเรขาคณิตให้เด็กได้ใช้เรียงต่อเล่น อาจจัดวางเก็บในตะกร้า หรือชั้นวางจัดเก็บไม้บล็อก ควรมีบริเวณว่างที่กว้างพอสำหรับเด็กและควรวางอยู่ห่างจากมุมสงบ เช่น มุมหนังสือ เป็นการฝึกทักษะด้านต่างๆ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ - สังคม ได้พัฒนาการทางภาษาในการโต้ตอบ รู้จักการแก้ปัญหา และการอดทนรอคอย

2.5 มุมดนตรี เป็นมุมที่รวบรวมเก็บอุปกรณ์ดนตรีต่างๆ สำหรับเด็ก ในการรู้จักจังหวะ การเคาะ ตีต ตี เป่า โดยอุปกรณ์อาจจะจัดหาได้ในท้องถิ่น หรือผลิตขึ้นเอง ลูกแซก โดยจัดวางเป็นชั้นอยู่ในระดับสายตาของเด็ก โดยมีสัญลักษณ์แสดงให้เห็นเพื่อสะดวกในการหยิบจับหรือจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ

2.6 มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์เป็นมุมที่เด็กสามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทดลองตามความเหมาะสมกับวัย อุปกรณ์ที่จัด ได้แก่ เครื่องชั่ง แม่เหล็ก แวนชยาย ตัวอย่างพืช เปลือกหอย เมล็ดพืชต่างๆ การทดลองเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การเพาะเมล็ดพืช หรือจัดทำเป็นกระบะทราย เป็นกระบะไม้ขนาด 24" x 24" x 5" แบ่งเป็น 2 ช่อง มีขา 4 ขา ช่องซ้ายเป็นที่สำหรับใส่สื่อของเล่น เช่น ดินไม้ บ้าน สัตว์ ฯลฯ ช่องกลางจะเป็นที่สำหรับใส่ทรายลึก 3 - 4 นิ้ว เป็นการให้เด็กได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ รู้จักการรอคอย

2.7 มุมเล่นน้ำ - ทราย เป็นมุมที่จะต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ในการเล่น เช่น แก้วน้ำ พลาสติก ขวดน้ำหลายลักษณะ เครื่องตวง มุมนี้จัดได้ว่าเป็นมุมที่จะเกิดความเลอะเทอะสกปรก จึงควรเตรียมผ้าพลาสติกปูพื้นกันไว้เพื่อสะดวกในการทำทำความสะอาด และการเล่นได้อย่างอิสระของเด็กภายในกฎเกณฑ์พื้นที่ที่ตกลงกันได้

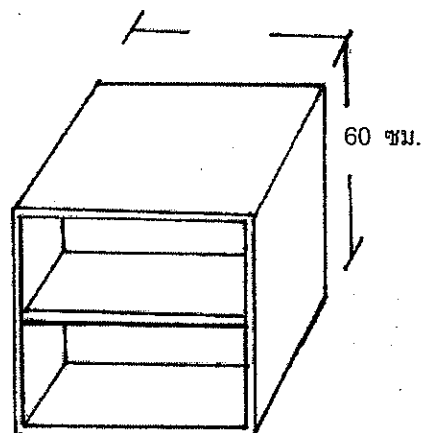
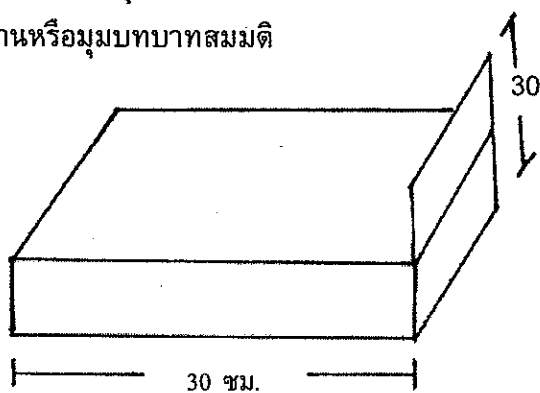
2.8 เกมการศึกษา เป็นมุมเสริมทักษะที่มีสื่อต่างๆ เช่น ภาพตัดต่อ เกมจับคู่ ฯลฯ ในการจัดทำสื่อประเภทนี้อาจจะใช้ของจริงหรือกระดาษ ที่มีลักษณะต่างๆ ในการจัดเก็บอาจจะจัดเก็บเป็นชุดๆ ใส่กล่อง หรือภาชนะอื่น โดยติดภาพสัญลักษณ์ไว้เพื่อสะดวกในการจัดเก็บ

ซึ่งการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ตามความต้องการและความจำเป็นของครูและเด็ก ในการจัดมุมแต่ละมุมจะต้องมีพื้นที่ 1 มุม ต่อเด็ก ประมาณ 5 - 10 คน เพื่อสะดวกในการเล่นของเด็กที่เล่น หรือทำงานตามลำพังหรือเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องมีอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ลักษณะครุภัณฑ์จะต้องไม่สูงมากเกินไป ควรอยู่ในระดับสายตาเด็กและเด็กสามารถหยิบจับได้สะดวก อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่นำมาจัดมุมประสบการณ์ครั้งนี้เป็นสิ่งที่มียู่แล้วในห้องเรียนปฐมวัย

3. อุปกรณ์และครุภัณฑ์

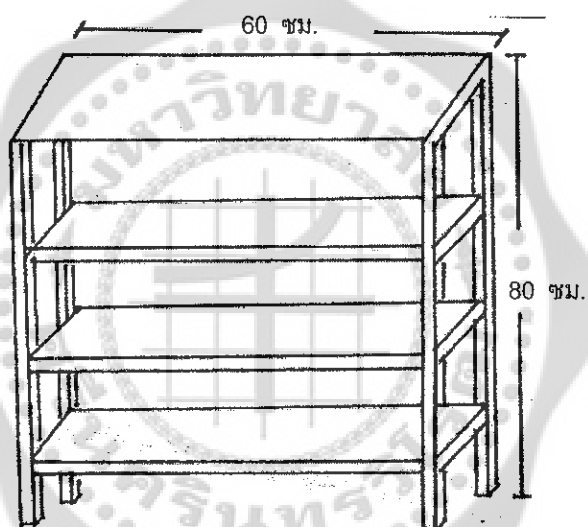
1. มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ

2. มุมหนังสือ

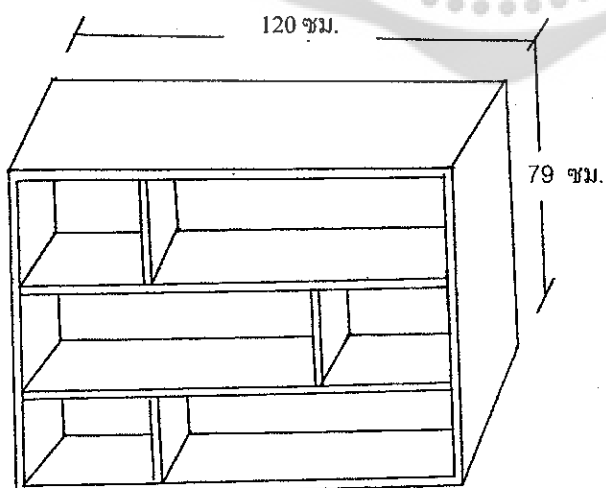
เตียงตุ๊กตา

ชั้นวางของ

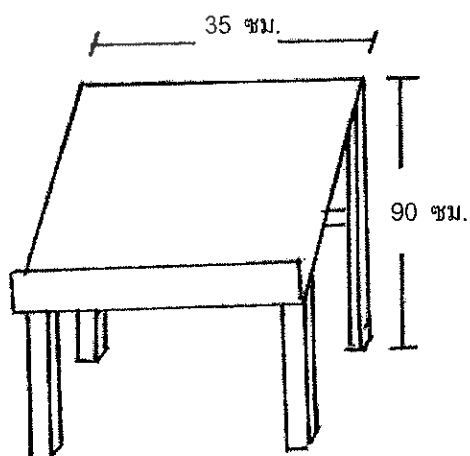

3. มุมศิลปะ

ชั้นหนังสือ

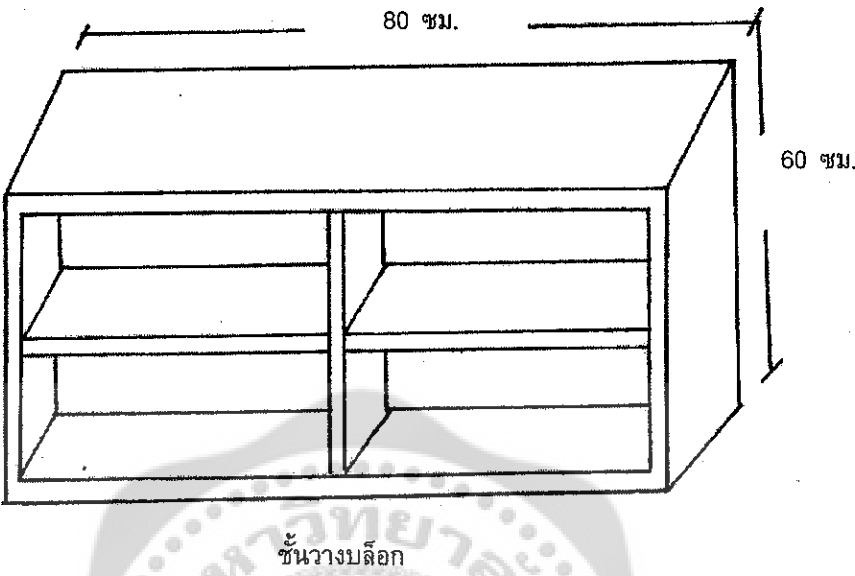

ชั้นวางของ

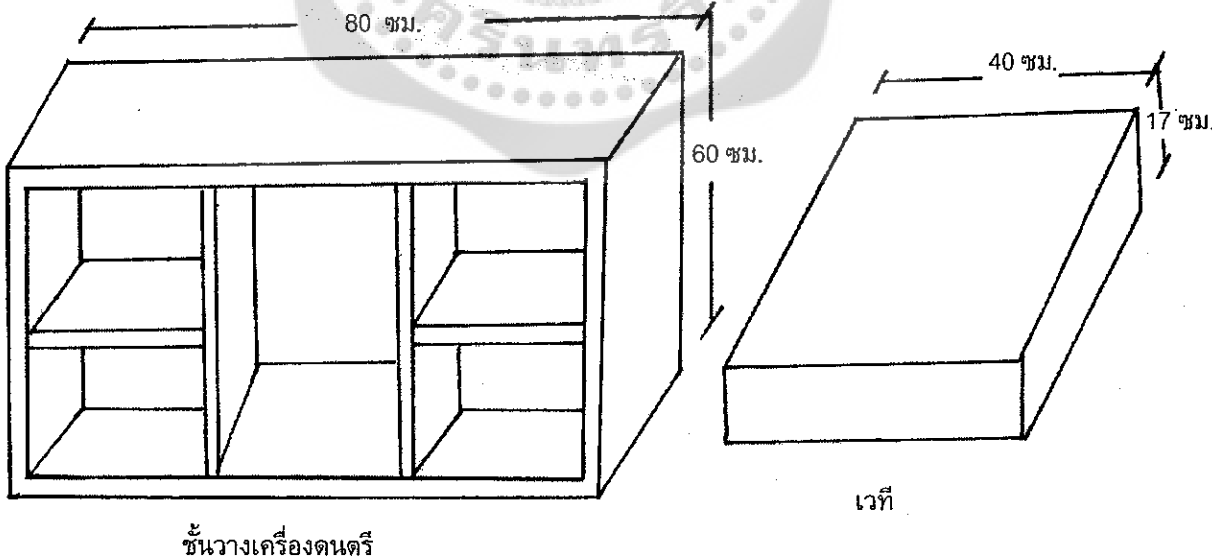

กระดานข่ายยังวาดรูป

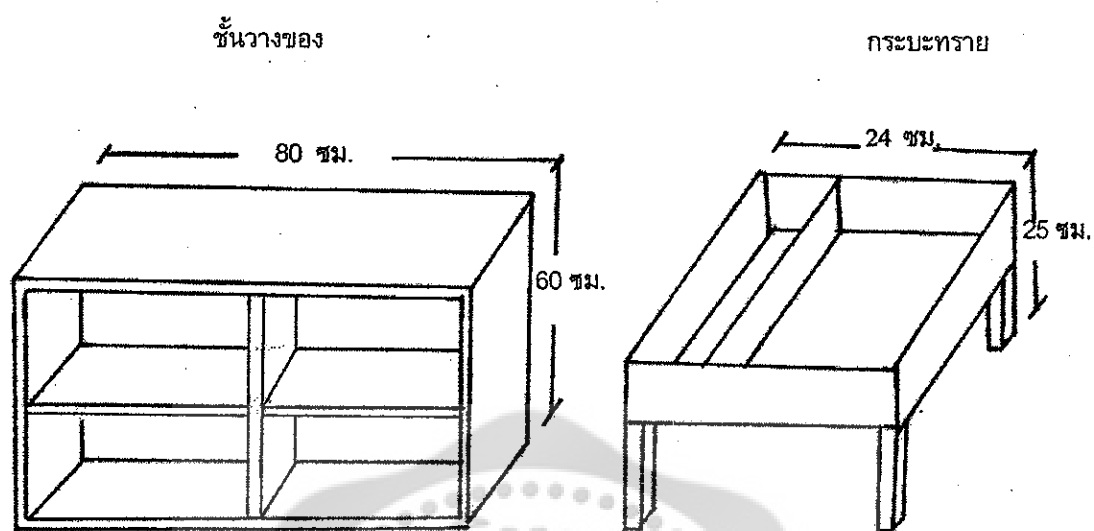
4. มุมบล็อก

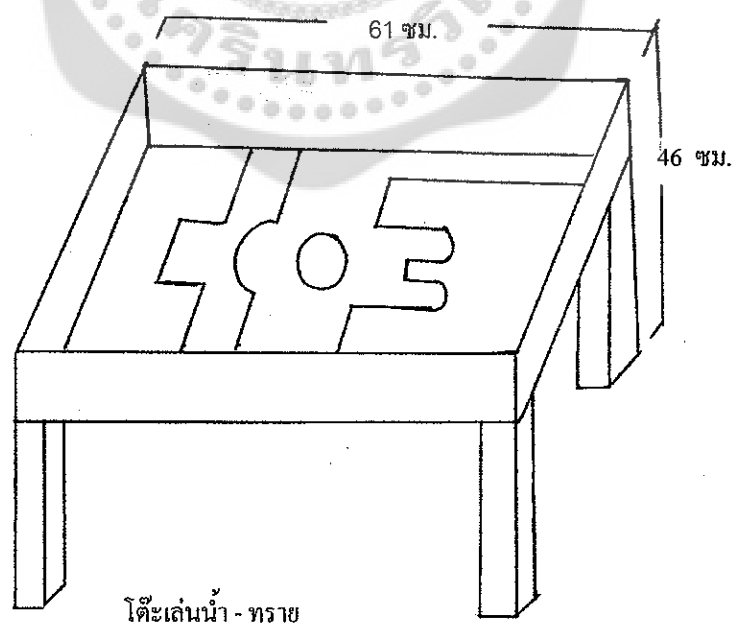
5. มุมดนตรี

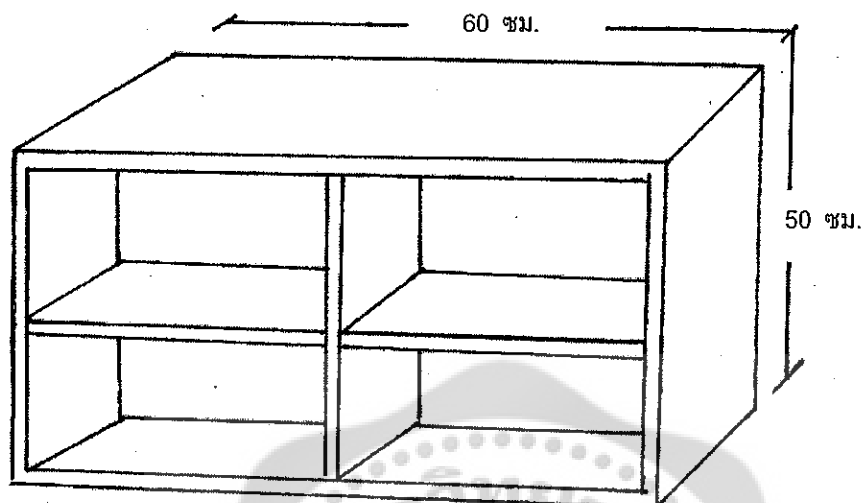
6. มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์

7. มุมเล่นน้ำ - ทราย

8. เกมการศึกษา

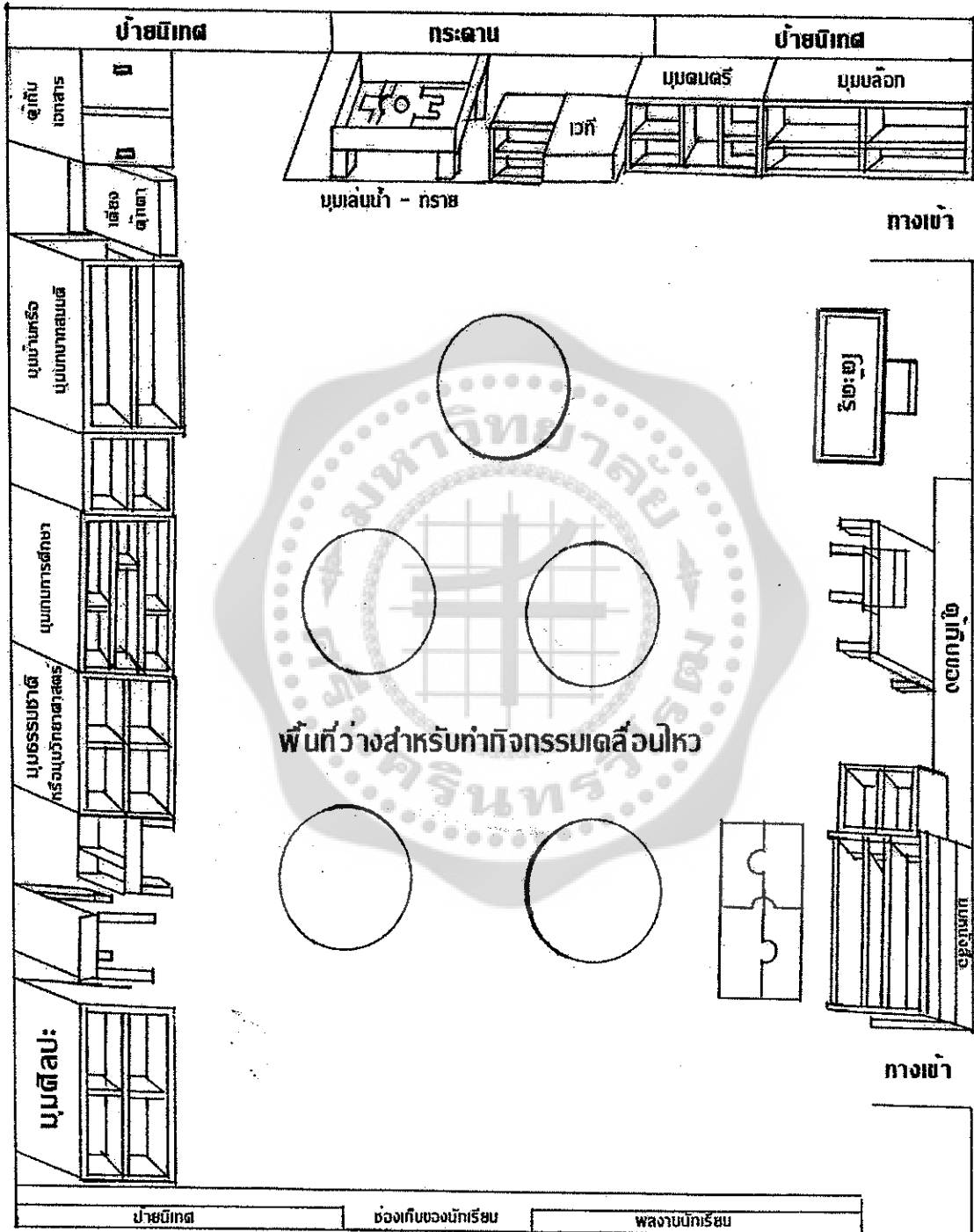
ชั้นวางเกมการศึกษา

อุปกรณ์และครุภัณฑ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดมุมประสบการณ์จะต้องมีความสูงระดับสายตาหรือเด็กสามารถหยิบจับได้สะดวก และสามารถเคลื่อนย้ายสำหรับการปรับเปลี่ยนมุมต่างๆ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

4. รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย

การจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น สามารถจัดได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ขนาดของห้องเรียน พื้นที่ที่ใช้ในการจัดสิ่งแวดล้อมและขนาดของอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งผู้จัดจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย 2 รูปแบบ และผู้วิจัยนำมาจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่ 1 ดังนี้

รูปแบบที่ 1

ภาพประกอบ 8 รูปแบบการจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย

วิธีดำเนินการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัย สำหรับเด็กปฐมวัย

การใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน ได้จัดแบ่งห้องเรียนเป็นมุมต่างๆ ดังรูปแบบที่ 1 และ เน้นเฉพาะพัฒนาการทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย เริ่มจากเนื้อหาที่ง่ายเป็นรูปธรรมไปจนถึงนามธรรม โดยแบ่งออกเป็นมุม 8 มุม ประกอบด้วยมุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมบล็อก มุมดนตรี มุมธรรมชาติ หรือมุมวิทยาศาสตร์ มุมเล่นน้ำ-ทราย และมุมเกมการศึกษา มีการหมุนเวียนปรับเปลี่ยนมุม โดยดำเนินการในระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี ในแต่ละสัปดาห์ ช่วงเวลา 9.00 – 10.30 น. ได้จัดมุมประสบการณ์ สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ดังต่อไปนี้

สัปดาห์ที่	1	หน่วยบ้าน
สัปดาห์ที่	2	หน่วยต้นไม้
สัปดาห์ที่	3	หน่วยผีเสื้อ
สัปดาห์ที่	4	หน่วยกล้วย
สัปดาห์ที่	5	หน่วยยานพาหนะ
สัปดาห์ที่	6	หน่วยทะเลแสนงาม
สัปดาห์ที่	7	หน่วยอาชีพในชุมชน
สัปดาห์ที่	8	หน่วยวิทยาศาสตร์น่ารู้

กระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัย

1. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงในการเล่นตามมุมประสบการณ์ต่างๆ
 - 1.1 เด็กจะปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกัน
 - 1.2 เด็กจะเล่นได้เมื่อทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว
 - 1.3 เด็กสามารถเลือกเล่นได้ตามความสนใจอย่างอิสระ เด็กสังเกตถ้ามุมใดมีจำนวนเด็กครบตามที่กำหนดในบัตรจำนวนตัวเลข เด็กสามารถไปเลือกเล่นมุมอื่น หรือรอคอยเมื่อผู้อื่นเล่นเสร็จ
 - 1.4 เด็ก ๆ ได้ยินสัญญาณเลิกเล่น หรือเปลี่ยนมุมในแต่ละครั้ง ทุกคนช่วยกันเก็บอุปกรณ์การเล่นเข้าที่ตามสัญลักษณ์
2. เปิดโอกาสให้เด็กซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของมุมต่าง ๆ
3. เด็กทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน โดยครูเป็นผู้ชี้แนะและคอยสังเกตหรือให้ความช่วยเหลือ เมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ
4. หลังจากที่เด็กทำกิจกรรมเล่นตามมุมประสบการณ์เสร็จ ครูคอยสังเกตเด็กในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกัน เด็กและครูทบทวนข้อตกลงอีกครั้ง
5. ให้คำชมเชยเด็กที่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเล่นร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตามข้อตกลง
3. สังเกตพฤติกรรมการอดทน รอคอย
4. สังเกตพฤติกรรมการเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ
5. สังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกตามจินตนาการ
6. สังเกตพฤติกรรมการเกิดทักษะ การสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ

บทบาทของครู

1. ครูเป็นผู้จัดเตรียมสถานที่และสื่ออุปกรณ์ให้พร้อมเรียบร้อยทุกครั้งก่อนเวลาที่เด็กเข้าเล่นตามมุมประสบการณ์
2. ครูเป็นผู้ที่ทำการแนะนำมุมประสบการณ์และสื่อต่างๆ ที่จัดเตรียมมาให้เด็กรู้จัก อาจจะใช้เวลาในช่วงสนทนาพูดคุยในตอนเช้า
3. เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและแนะนำเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือในการเล่นตามมุมประสบการณ์
4. บันทึกพฤติกรรมเด็กที่เกิดขึ้นในขณะที่เล่นตามมุมประสบการณ์

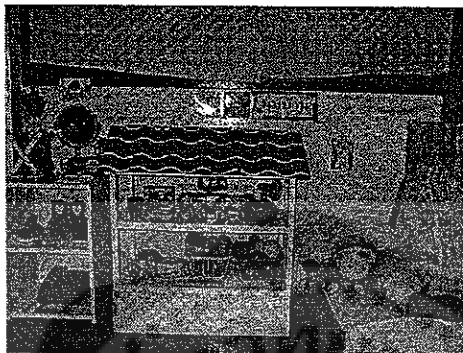
บทบาทของเด็ก

1. เด็กเลือกเล่นได้อย่างอิสระตามความสนใจของตนเอง
2. เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมประสบการณ์ โดยช่วยจัดหาสื่อ อุปกรณ์ ในท้องถิ่นมาจัดมุมประสบการณ์ในห้องเรียน
3. เมื่อเลิกเล่นหรือได้ยีนสัญญาณหมดเวลาเล่น รับผิดชอบเก็บของเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ

แผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียนระดับปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 2 หน่วยต้นไม้

มุมบ้านหรือมุมบทบาทสมมติ

วัตถุประสงค์

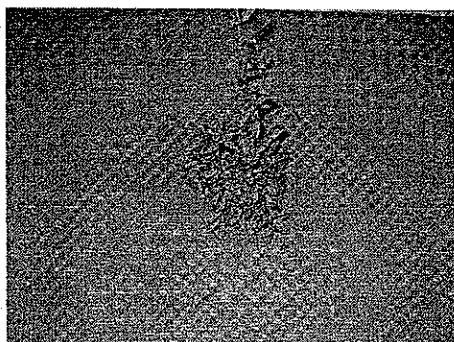
1. เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลง
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ

เนื้อหา

มุมบ้าน หรือมุมบทบาทสมมติ เป็นมุมประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสแสดงบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลต่าง ๆ ตามจินตนาการของตน จากที่พบเห็นบุคคลใกล้ชิดภายในบ้าน เช่น เด็กผู้ชายเลียนแบบท่าทางของคุณพ่อ เด็กผู้หญิงเลียนแบบท่าทางของคุณแม่ เป็นต้น

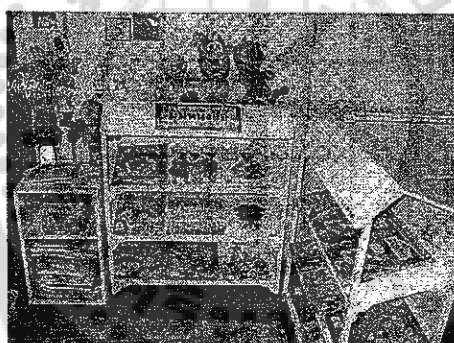
การเตรียมการ

มุมบ้านซึ่งจัดในหน่วยต้นไม้ เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรง เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-มองเห็น หู-ได้ยินเสียง จมูก-ได้กลิ่น ลิ้น-ชิมรส ผิวสัมผัส-ความรู้สึกร้อน เย็น เป็นอย่างน้อย ในมุมประสบการณ์ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น อย่างพอเหมาะแก่กับจำนวนเด็ก กับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ เด็กและครูร่วมกันจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ ดิฉภาพสัญลักษณ์ประจำมุม และเปิดโอกาสให้เด็กกำหนดจำนวนผู้เล่นในมุมโดยติดบัตรจำนวน ตัวเลขกำกับไว้

สื่อที่ใช้ในมุมบ้าน ได้แก่ เสื้อผ้าผู้ใหญ่ 2 ชุด เครื่องแต่งกาย ตุ๊กตาจำลอง ผัก ผลไม้
จำลอง อุปกรณ์เครื่องครัว (ของจำลอง) กระຈกและหวี
สื่อเพิ่มเติม ได้แก่ กระถาง ต้นไม้

มุมหนังสือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การอดทน รอคอย
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การอ่านร่วมกับผู้อื่น
4. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ การปฏิบัติตามข้อตกลง
5. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเก็บหนังสือเข้าที่ เมื่ออ่านเสร็จ

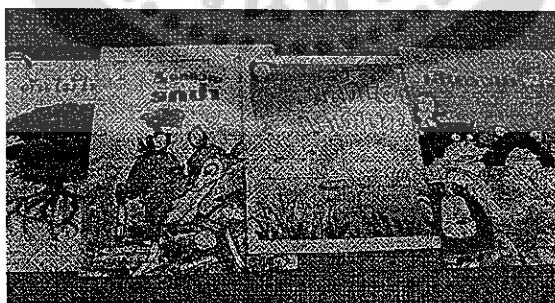
เนื้อหา

มุมหนังสือ เป็นมุมประสบการณ์ที่เสริมสร้างความรู้ พัฒนาด้านสติปัญญา และเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่เด็กในการรักการอ่าน เก็บเมื่ออ่านเสร็จ โดยจัดรวบรวมหนังสือและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

การเตรียมการ

มุมหนังสือซึ่งจัดในหน่วยต้นไม้ เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรง เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-มองเห็น หู-ได้ยินเสียง จมูก-ได้กลิ่น ลิ้น-ชิมรส ผิวสัมผัส-ความรู้สึกร้อน เย็น ด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างน้อย ในมุมประสบการณ์ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น อย่างพอเหมาะแก่กับจำนวนเด็ก กับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ เด็กและครูร่วมกันจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ ดัดภาพสัญลักษณ์ประจำมุม และเปิดโอกาสให้เด็กกำหนดจำนวนผู้เล่นในมุมโดยติดบัตรจำนวน ตัวเลขกำกับไว้ จัดวางหนังสือในชั้นหนังสือที่อยู่ในระดับสายตาของเด็ก อย่างเป็นระเบียบ และเกณฑ์ในการเลือกหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

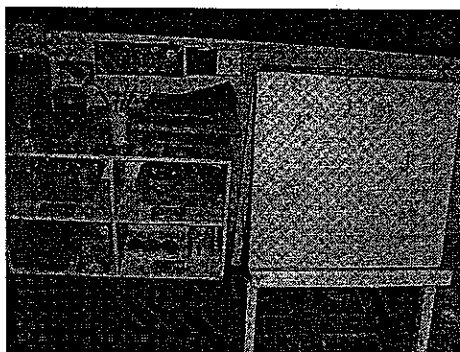
1. เนื้อเรื่องในนิทานต้องเลือกเหมาะกับวัยของเด็ก (4-5 ปี) ไม่เป็นเรื่องที่น่ากลัว หวาดเสียว/เสียใจ และตัวละครมี 2-3 ตัว เป็นอย่างน้อย
2. รูปเล่มแข็งแรง สีสดใสสวยงาม ขนาดเหมาะกับมือเด็ก เล่มไม่ใหญ่หรือมีน้ำหนักมากเกินไปให้เด็กหยิบจับสะดวก
3. ภาษาในเนื้อเรื่องนิทานต้องเป็นภาษาที่สละสลวย และเป็นประโยคสั้นๆ ได้ความหมายชัดเจน ใช้คำพูดที่สุภาพไม่ใช้คำหยาบ

สื่อที่ใช้ในมุมหนังสือได้แก่ หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือ Kid ' s and School หนังสือแม่และเด็ก หนังสือนิทานพุ่มนี้่มจะจัดห้องครัว หนังสือนิทานแม่มดผู้เกลียดความสะอาด หนังสือนิทานหมีน้อยไม่ยากนอน หนังสือนิทานอย่าเป็นเด็กเกรสิบิลลี่ หนังสือนิทานลิงน้อยไอ้เอ๋

สื่อเพิ่มเติม ได้แก่ หนังสือต้นไม้ใหญ่ หนังสือนิทานลูกกวาวรักษัป่า หนังสือนิทานแมลีน้อยนักเดินทาง หนังสือนิทานเสียงจากไพร

มุมศิลปะ

วัตถุประสงค์

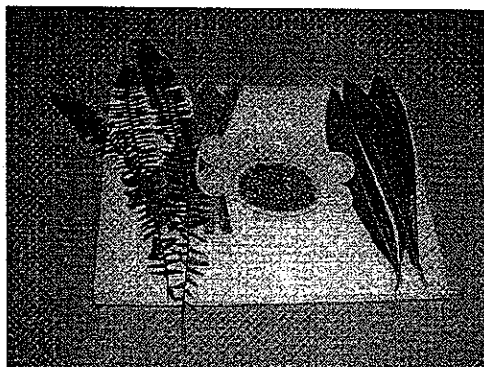
1. เพื่อให้เด็กเกิดความคิดจินตนาการอย่างสร้างสรรค์
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลง
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ

เนื้อหา

มุมศิลปะ เป็นมุมประสบการณ์ที่เด็กสามารถแสดงความรู้สึก ความคิดจินตนาการ ของตนเองออกมาเป็นภาพหรือสิ่งของต่างๆ โดยอิสระ

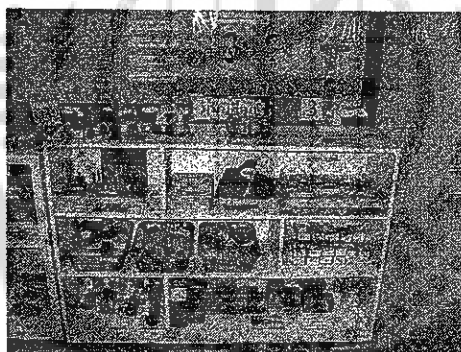
การเตรียมการ

มุมศิลปะซึ่งจัดในหน่วยต้นไม้ เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรง เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-มองเห็น หู-ได้ยินเสียง จมูก-ได้กลิ่น ลิ้น-ชิมรส ผิวสัมผัส- ร้อน เย็น ด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างน้อย ในมุมประสบการณ์ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น อย่างพอเหมาะกับจำนวนเด็ก กับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ เด็กและครู ร่วมกันจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ ดิจภาพสัญลักษณ์ประจำมุม และเปิดโอกาสให้เด็กกำหนด จำนวนผู้เล่นในมุมโดยติดบัตรจำนวน ตัวเลขกำกับไว้ จัดวางวัสดุ อุปกรณ์บนชั้น เพื่อเด็กหยิบจับ ได้สะดวก

สื่อที่ใช้ในมูมศิลปะ ได้แก่ เชือก หลอด ลูกปัด กระดาษขาว สีน้ำ พู่กัน สีเทียน จานสี
สื่อเพิ่มเติม ได้แก่ ส่วนต่างๆ ของต้นไม้ เมล็ดพืช ใบไม้ เปลือกไม้

มูมบล็อก

วัตถุประสงค์

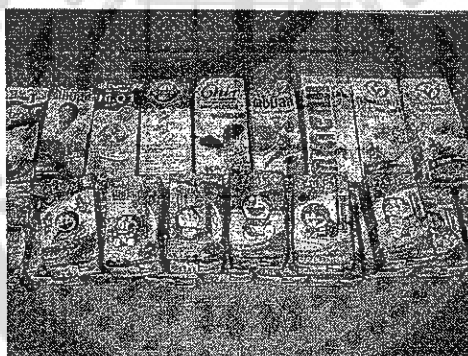
1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเล่นร่วมกับผู้อื่น
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลง
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ
4. เพื่อให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ

เนื้อหา

มุมบล็อก เป็นมุมประสบการณ์ที่ช่วยเสริมสร้าง พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนา กล้ามเนื้อเล็กให้แข็งแรง เด็กได้ถ่ายทอดความคิดโดยอิสระ ในหน่วยต้นไม้เด็กเกิดจินตนาการ อยากสร้างเรือนเพาะชำต้นไม้ของตนเอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ

การเตรียมการ

มุมบล็อกซึ่งจัดในหน่วยต้นไม้ เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการเล่นที่เป็น ประสบการณ์ตรง เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-มองเห็น หู-ได้ยินเสียง จมูก-ได้กลิ่น ลิ้น-ชิมรส ผิวสัมผัส-ร้อน เย็น ด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างน้อย ในมุมประสบการณ์ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น อย่างพอเหมาะแก่กับจำนวนเด็ก กับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ เด็กและครู ร่วมกันจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ ดัดภาพสัญลักษณ์ประจำมุม และเปิดโอกาสให้เด็กกำหนด จำนวนผู้เล่นในมุมโดยติดบัตรจำนวน ตัวเลขกำกับไว้ จัดบล็อกใส่ตะกร้าอย่างเป็นระเบียบ บล็อก ใหญ่จัดวางในชั้น เพื่อสะดวกในการหยิบจับและเก็บเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ

สื่อที่ใช้ในมุมบล็อก ได้แก่ บล็อกไม้ขนาดต่างๆ ชุดเครื่องครัวจำลอง หุ่นจำลองคน, สัตว์, ต้นไม้

สื่อเพิ่มเติม ได้แก่ กล้องนวมขนาดต่างๆ

มุดนตรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้จังหวะอย่างง่าย
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเล่นร่วมกับผู้อื่นได้
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลง
4. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ
5. เพื่อให้เด็กกล้าแสดงออกตามจินตนาการ

เนื้อหา

มุดนตรี เป็นมุมประสบการณ์ที่รวบรวมเก็บอุปกรณ์ดนตรีต่างๆ สำหรับเด็ก ในการเรียนรู้จังหวะง่ายๆ การเคาะ ตี ตี เป่า ได้เคลื่อนไหวอย่างอิสระ ตามจินตนาการของเด็ก

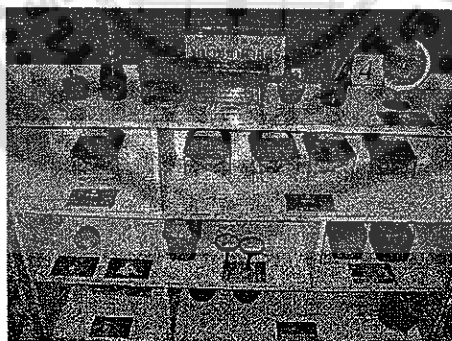
การเตรียมการ

มุดนตรีซึ่งจัดในหน่วยต้นไม้ เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรง เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-มองเห็น หู-ได้ยินเสียง จมูก-ได้กลิ่น ลิ้น-ชิมรส ผิวสัมผัส-ร้อน เย็น ด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างน้อย ในมุมประสบการณ์ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ของเล่น อย่างพอเหมาะกับจำนวนเด็ก กับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ เด็กและครูร่วมกันจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ ดิจภาพสัญลักษณ์ประจำมุม และเปิดโอกาสให้เด็กกำหนดจำนวนผู้เล่นในมุมโดยติดบัตรจำนวน ตัวเลขกำกับไว้ จัดวางเครื่องดนตรีบนชั้น เพื่อสะดวกในการให้เด็กหยิบจับและเก็บอย่างเป็นระเบียบ ในหน่วยนำอุปกรณ์ของใช้ภายในบ้าน มาจัดเตรียมวางบนชั้น และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกมาอย่างอิสระ ข้อควรระวัง กิ่งไม้ ใบไม้ ต้องไม่มียางไม้/มีพิษ

สื่อที่ใช้ในมมดนตรี ได้แก่ แทมมารีน เครื่องให้จังหวะ ฝ่าขวดน้ำอัดลม ระนาด กลอง
กลองเปลา่ ตะเกียบ ชลุตย แคน อิลเล็กโทน
สื่อเพิ่มเติม ได้แก่ กิ่งไม้ ใบไม้

มมธรรมชาติหรือมมวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์

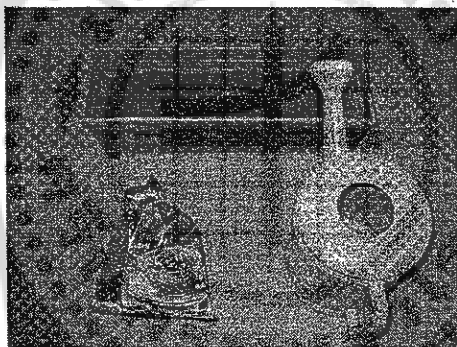
1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ ทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเล่นร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ การปฏิบัติตามข้อตกลง
4. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ

เนื้อหา

มุขธรรมชาติหรือมุขวิทยาศาสตร์ เป็นมุขประสบการณ์ที่เด็ก สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทดลองตามความเหมาะสมกับวัย

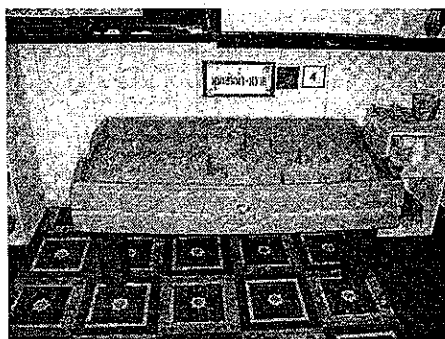
การเตรียมการ

มุขธรรมชาติหรือมุขวิทยาศาสตร์ซึ่งจัดในหน่วยต้นไม้ เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรง เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-มองเห็น หู-ได้ยินเสียง จมูก-ได้กลิ่น ลิ้น-ชิมรส ผิวสัมผัส- ร้อน เย็น ด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างน้อย ในมุขประสบการณ์ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น อย่างพอเหมาะกับจำนวนเด็ก กับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ เด็กและครูร่วมกันจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ ตัดภาพสัญลักษณ์ประจำมุม และเปิดโอกาสให้เด็กกำหนดจำนวนผู้เล่นในมุขโดยติดบัตรจำนวน ตัวเลขกำกับไว้ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น มาจัดวางที่ชั้น และจัดเตรียมกระบะทรายวางไว้ เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลอง ค้นคว้าด้วยตนเอง

สื่อที่ใช้ในมุขธรรมชาติ หรือมุขวิทยาศาสตร์ ได้แก่ เปลือกหอยชนิดต่างๆ แวนชยาย ก้อนหินลักษณะต่างๆ ตราชั่ง แก้วตวง ไม้บรรทัด แม่เหล็ก หุ่นจำลองคน, สัตว์, ต้นไม้
สื่อเพิ่มเติม ได้แก่ เมล็ดพืช กระบะทราย บัวรดน้ำ ดินสำหรับปลูกพืช

มุขเล่นน้ำ – ทราย

วัตถุประสงค์

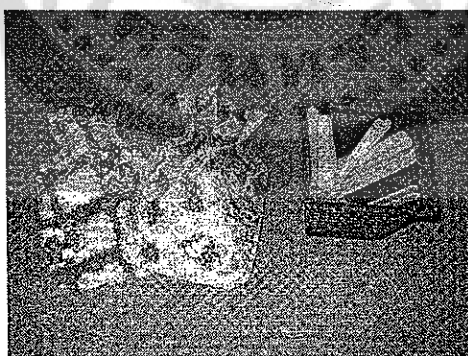
1. เพื่อให้เด็กได้แสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์
2. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเล่นร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการอดทน รอคอยผู้อื่น
4. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลง
5. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ

เนื้อหา

มุมเล่นน้ำ - ทRAY เป็นมุมประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างสนุกสนาน และเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยการใช้อุปกรณ์สำหรับการเล่นน้ำ - ทRAY อย่างสร้างสรรค์

การเตรียมการ

มุมเล่นน้ำ - ทRAY ซึ่งจัดในหน่วยต้นไม้ เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรง เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-มองเห็น หู-ได้ยินเสียง จมูก-ได้กลิ่น ลิ้น-ชิมรส ผิวสัมผัส-ร้อน เย็น ด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างน้อย ในมุมประสบการณ์ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ของเล่น อย่างพอเหมาะแก่กับจำนวนเด็ก กับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ เด็กและครูร่วมกันจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ ดัดภาพสัญลักษณ์ประจำมุม และเปิดโอกาสให้เด็กกำหนดจำนวนผู้เล่นในมุมโดยติดบัตรจำนวน ตัวเลขกำกับไว้ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเล่นเตรียมไว้ ปูพื้นด้วยผ้าพลาสติกกันเปียก ผ่ากันเป็นอนสำหรับเด็กในการเล่นอย่างอิสระ

สื่อที่ใช้ในมุมเล่นน้ำ - ทRAY ได้แก่ น้ำ ขวดพลาสติก ขนาดต่างๆ ที่ตวงน้ำ แก้วพลาสติก ทRAY แม่พิมพ์รูปต่างๆ
สื่อเพิ่มเติม ได้แก่ ถังทราย ไม้ไอติม

มุมมองการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

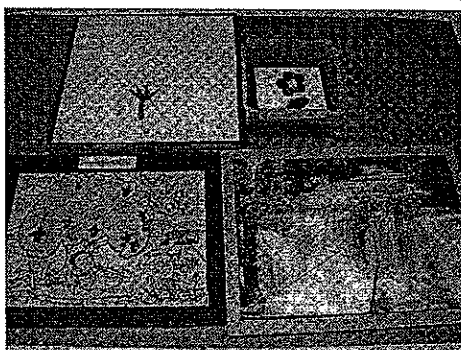
1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ การสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาและกล้าตัดสินใจ
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลง
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการอดทน รอคอยผู้อื่น
5. เพื่อให้เด็กเรียนรู้การเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ

เนื้อหา

มุมมองการเรียนรู้ เป็นมุมประสบการณ์ที่เสริมทักษะเด็กในด้านการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาและกล้าตัดสินใจ

การเตรียมการ

มุมมองการเรียนรู้ซึ่งจัดในหน่วยต้นไม้ เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรง เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา-มองเห็น หู-ได้ยินเสียง จมูก-ได้กลิ่น ลิ้น-ชิมรส ผิวสัมผัส-ร้อน เย็น ด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างน้อย ในมุมประสบการณ์ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ ของเล่น อย่างพอเหมาะสำหรับเด็ก กับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ในแต่ละสัปดาห์ เด็กและครู ร่วมกันจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ ดัดภาพสัญลักษณ์ประจำมุม และเปิดโอกาสให้เด็กกำหนด จำนวนผู้เล่นในมุมโดยติดบัตรจำนวน ตัวเลขกำกับไว้

สื่อที่ใช้ในมุมเกมการศึกษา ได้แก่ ภาพตัดต่อความรักของพ่อ, กวาง, เทวดา เกมจับคู่ภาพเหมือนบ้าน, สี เกมจับคู่ความสัมพันธ์กันของที่ใช้คู่กัน เกมเรียงลำดับเหตุการณ์ การปฏิบัติชีวิตประจำวัน เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับสัญลักษณ์ ภาพญาติพี่น้องกับคำ

สื่อเพิ่มเติม ได้แก่ ภาพตัดต่อต้นไม้ที่รัก เกมเรียงลำดับเหตุการณ์ การบานของดอกมะลิ เกมภาพกับจำนวนดอกไม้

กระบวนการเสริมสร้างระเบียบวินัย

1. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงในการเล่นตามมุมประสบการณ์ต่างๆ
 - 1.1 เด็กจะปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกัน
 - 1.2 เด็กจะเล่นได้เมื่อทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว
 - 1.3 เด็กสามารถเลือกเล่นได้ตามความสนใจอย่างอิสระ เด็กสังเกตถ้ามุมใดมีจำนวนเด็กครบตามที่กำหนดในบัตรจำนวนตัวเลข เด็กสามารถไปเลือกเล่นมุมอื่น หรือรอคอยเมื่อผู้อื่นเล่นเสร็จ
 - 1.4 เด็ก ๆ ได้ยินสัญญาณเลิกเล่น หรือเปลี่ยนมุมในแต่ละครั้ง ทุกคนช่วยกันเก็บอุปกรณ์การเล่นเข้าที่ตามสัญลักษณ์
2. เปิดโอกาสให้เด็กซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของมุมต่าง ๆ
3. เด็กทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน โดยครูเป็นผู้ชี้แนะและคอยสังเกตหรือให้ความช่วยเหลือ เมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ
4. หลังจากที่เด็กทำกิจกรรมเล่นตามมุมประสบการณ์เสร็จ ครูคอยสังเกตเด็กในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกัน เด็กและครูทบทวนข้อตกลงอีกครั้ง
5. ให้คำชมเชยเด็กที่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเล่นร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตามข้อตกลง
3. สังเกตพฤติกรรมการอดทน รอคอย
4. สังเกตพฤติกรรมการเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ
5. สังเกตพฤติกรรมกล้าแสดงออกตามจินตนาการ
6. สังเกตพฤติกรรมการเกิดทักษะ การสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ

ภาคผนวก ข

- คู่มือดำเนินการทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย
- ตัวอย่างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของ
เด็กปฐมวัย

คู่มือดำเนินการทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย (อายุ 4 - 5 ปี)

1. คำชี้แจง

1.1 แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (อายุ 4 - 5 ปี) จำแนกได้ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดความมีวินัยต่อส่วนรวม จำนวน 10 ข้อ

1.2 ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบที่กำหนดสถานการณ์เป็นรูปภาพประกอบคำถาม

2. วิธีดำเนินการทดสอบ

2.1 จัดเตรียมสถานที่ สำหรับการทดสอบเป็นรายบุคคล

2.2 สร้างความคุ้นเคยกับเด็กโดยการสนทนาพูดคุยก่อนทำการสอบ

2.3 จัดเตรียมอุปกรณ์ในการทดสอบ ดังนี้

2.3.1 แบบทดสอบและคู่มือการทดสอบอย่างละ 1 ฉบับ

2.3.2 ดินสอสีหรือสีเทียน

2.3.3 นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน

2.4 ผู้ดำเนินการทดสอบอธิบายขั้นตอนในการทำแบบทดสอบ ดังนี้

2.4.1 เขียนเครื่องหมาย (X) ให้เด็กดูบนกระดานดำ

2.4.2 ให้เด็กเขียนเครื่องหมาย (X) ลงในช่องว่าง

2.4.3 สังเกตและให้คำแนะนำเด็กปฏิบัติให้ถูกต้อง

2.5 ผู้ดำเนินการทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยที่ละข้อ จนครบทุกข้อของตอนที่ 1 จากนั้น จะหยุดพักประมาณ 5 นาที เพื่อไปดื่ม น้ำ หรือไปห้องน้ำ หรือเปลี่ยนอิริยาบถแล้ว หลังจากนั้นดำเนินการวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ตอนที่ 2 ต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอนที่ 1 ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมการรู้จักอดทนรอคอย การตั้งใจทำงาน การตรงต่อเวลา การรู้จักเก็บของเข้าที่ การรู้จักเข้าแถว

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่แสดงลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวได้

ตอนที่ 2 ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงร่วมกัน การรักษาของส่วนรวม การปฏิบัติตนตามบทบาทที่ตนเองได้รับ

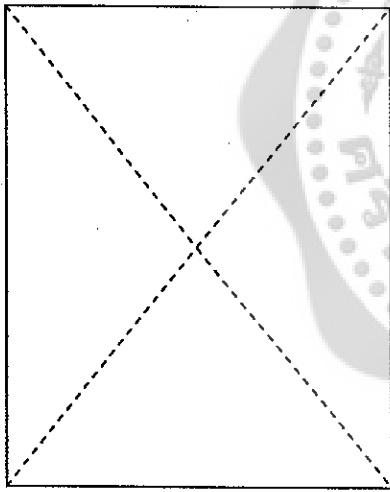
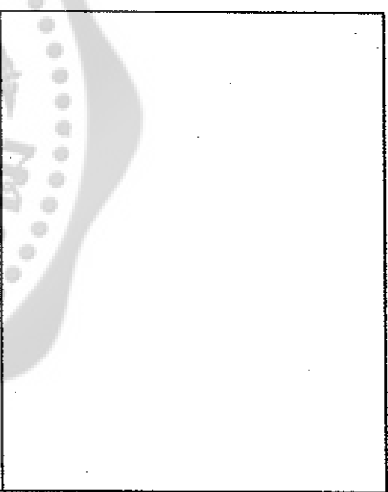
ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่แสดงลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวได้

วิธีการดำเนินการวัดพฤติกรรม

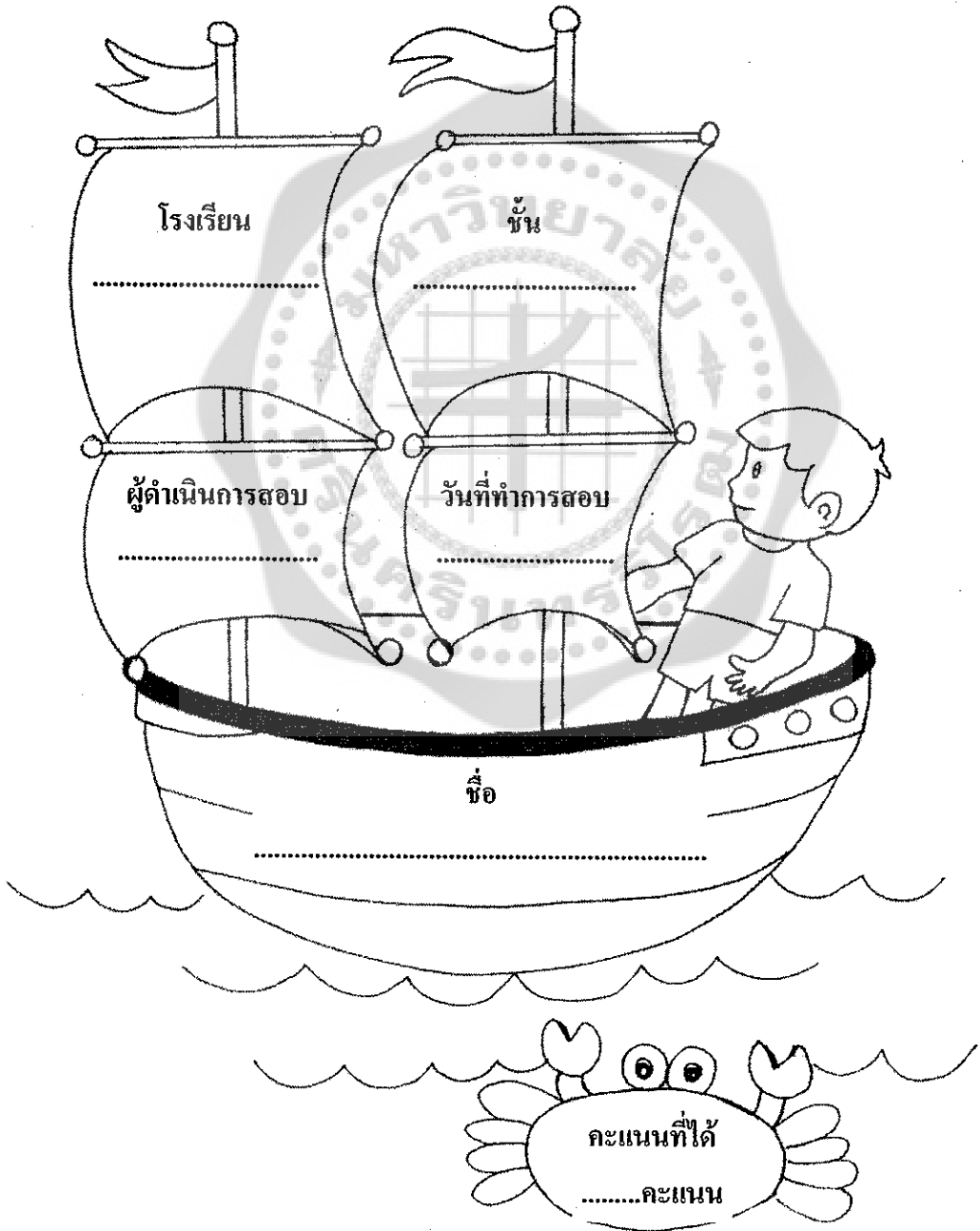
ข้อตัวอย่าง

หน้า 1

- ผู้ดำเนินการสอบ : “วันนี้คุณครูมีภาพที่น่าสนใจมาให้ให้นักเรียนดูและให้เลือกกากบาทข้อละ 1 ภาพ จากเรื่องที่ครูเล่า แต่มีข้อตกลงกันว่า เมื่อครูบอกให้นักเรียนดูภาพไหน นักเรียนก็ดูภาพนั้น นักเรียนทำตามข้อตกลงนี้ได้ไหมคะ”
- : หยุดให้นักเรียนตอบ
 - : “ต่อไปครูจะแนะนำให้นักเรียนรู้จักเครื่องหมายกากบาท” (X) ให้นักเรียนดู และบอกนักเรียนว่า “นี่คือเครื่องหมายกากบาท”
 - : “นักเรียนเปิดหน้า 1 ข้อ 1 แล้วกากบาทในช่องว่างทั้ง 3 ช่อง ตามตัวอย่างที่ครูเขียนให้ดูนะคะ”
 - : สังเกตและแนะนำวิธีการเขียนเครื่องหมายกากบาทพร้อมทั้งชมเชยเด็กเมื่อเขียนกากบาทได้ถูกต้อง

		
--	--	---

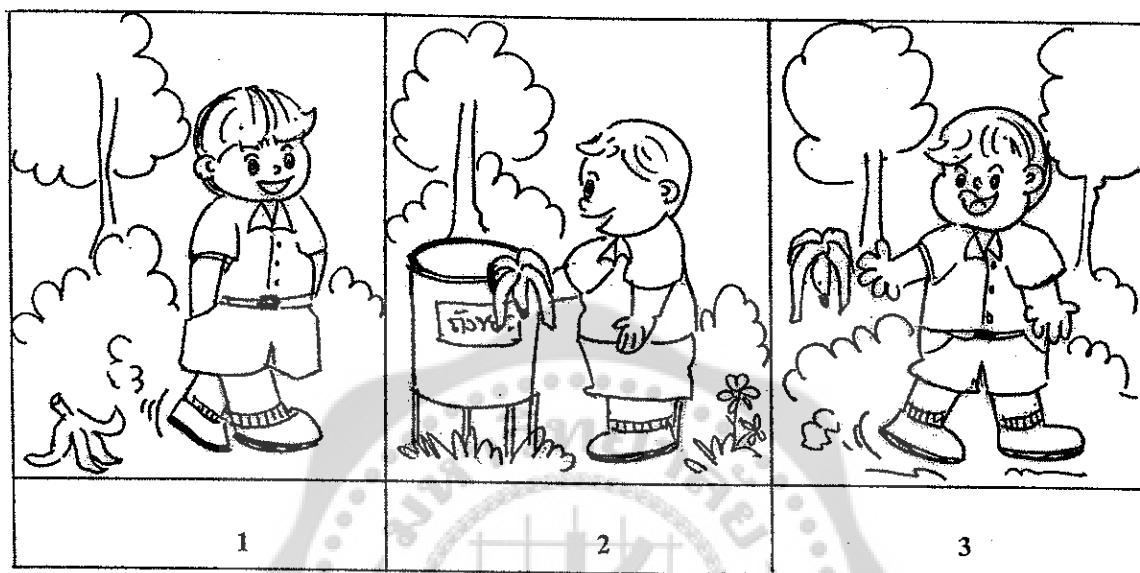
แบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย
ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง
จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 1 ความมีวินัยในตนเอง

ข้อที่ 1

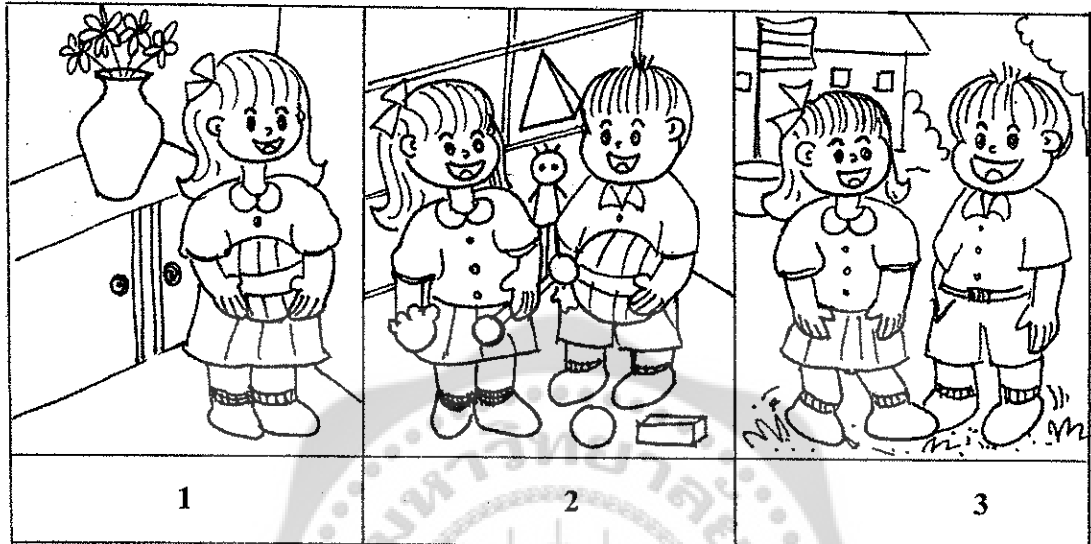
สถานการณ์ : นักเรียนเดินเล่นอยู่ แล้วเห็นเปลือกกล้วยตกอยู่นักเรียนจะอย่างไร

- ผู้ดำเนินการสอบ :
- : “นักเรียนเปิดหน้าที่ หนึ่ง และตั้งใจฟังครูนะคะ”
 - : “นักเรียนดูภาพที่หนึ่งซึ่งมีภาพ พร้อมกับฟังครูนะคะ เป็นภาพนักเรียนเดินผ่านเปลือกกล้วย”
 - : “ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนเก็บเปลือกกล้วยทิ้งถังขยะ”
 - : “ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนหยิบเปลือกกล้วยโยนทิ้งข้างทาง”
 - : “ให้นักเรียนกากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ”

ข้อที่ 2

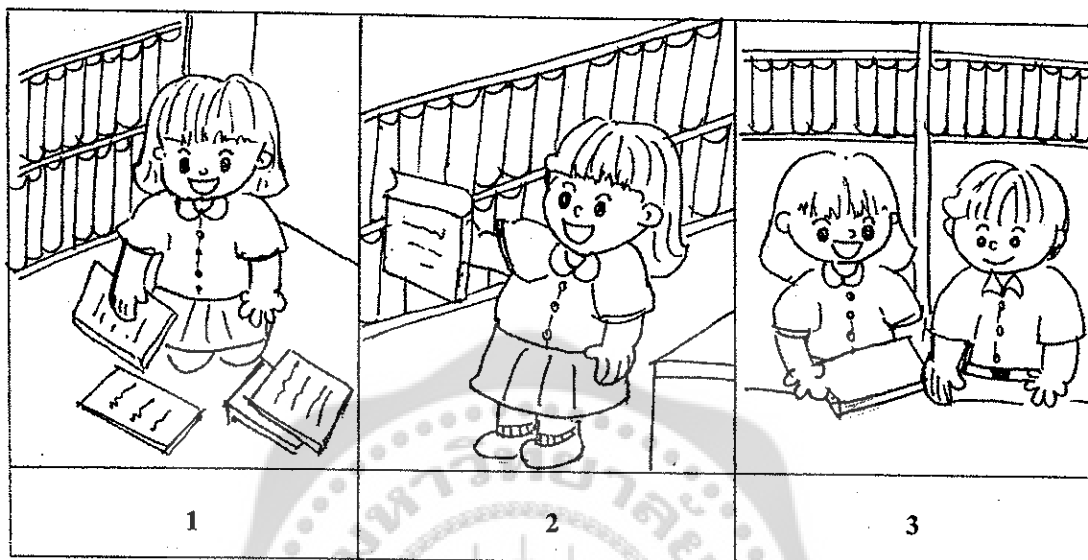
สถานการณ์ : หลังจากนักเรียนทำกิจกรรมวาดภาพเสร็จแล้วจะทำอย่างไร

- ผู้ดำเนินการสอบ :
- : “นักเรียนเปิดหน้าที่ สอง และตั้งใจฟังครูนะคะ”
 - : “นักเรียนดูภาพที่หนึ่งซึ่งที่ภาพ พร้อมกับฟังครูนะคะ เป็นภาพนักเรียนเดินไปหยิบของเล่นทันที”
 - : “ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์เข้าที่”
 - : “ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนวิ่งเล่นนอกห้องเรียน”
 - : “ให้นักเรียนกากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ”

ข้อที่ 3

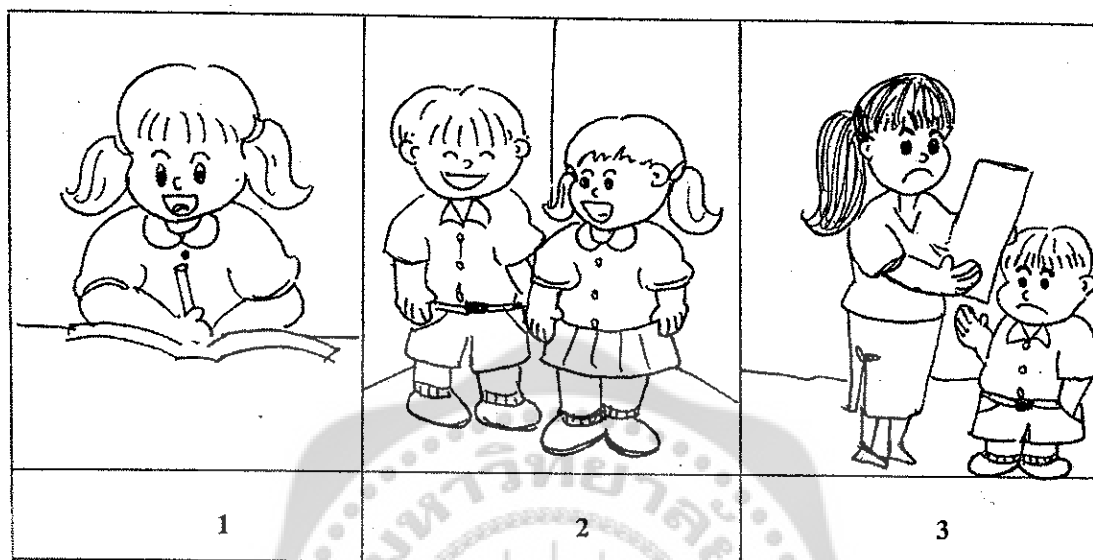
สถานการณ์ : นักเรียนอ่านหนังสือที่มุมหนังสือ เมื่ออ่านจบแล้วจะทำอย่างไร

- ผู้ดำเนินการสอบ :
- : “นักเรียนเปิดหน้าที่ สาม และตั้งใจฟังครูนะคะ”
 - : “นักเรียนดูภาพที่หนึ่งซึ่งมีภาพ พร้อมกับฟังครูนะคะ เป็นภาพนักเรียนวางหนังสือไว้ที่พื้นห้อง”
 - : “ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนวางไว้ที่ชั้นหนังสือ”
 - : “ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนให้เพื่อนอ่านต่อ”
 - : “ให้นักเรียนกากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ”

ข้อที่ 4

สถานการณ์ : นักเรียนนั่งวาดรูปอยู่ แล้วมีเพื่อนชวนไปเล่นไม้บล็อก นักเรียนจะอย่างไร

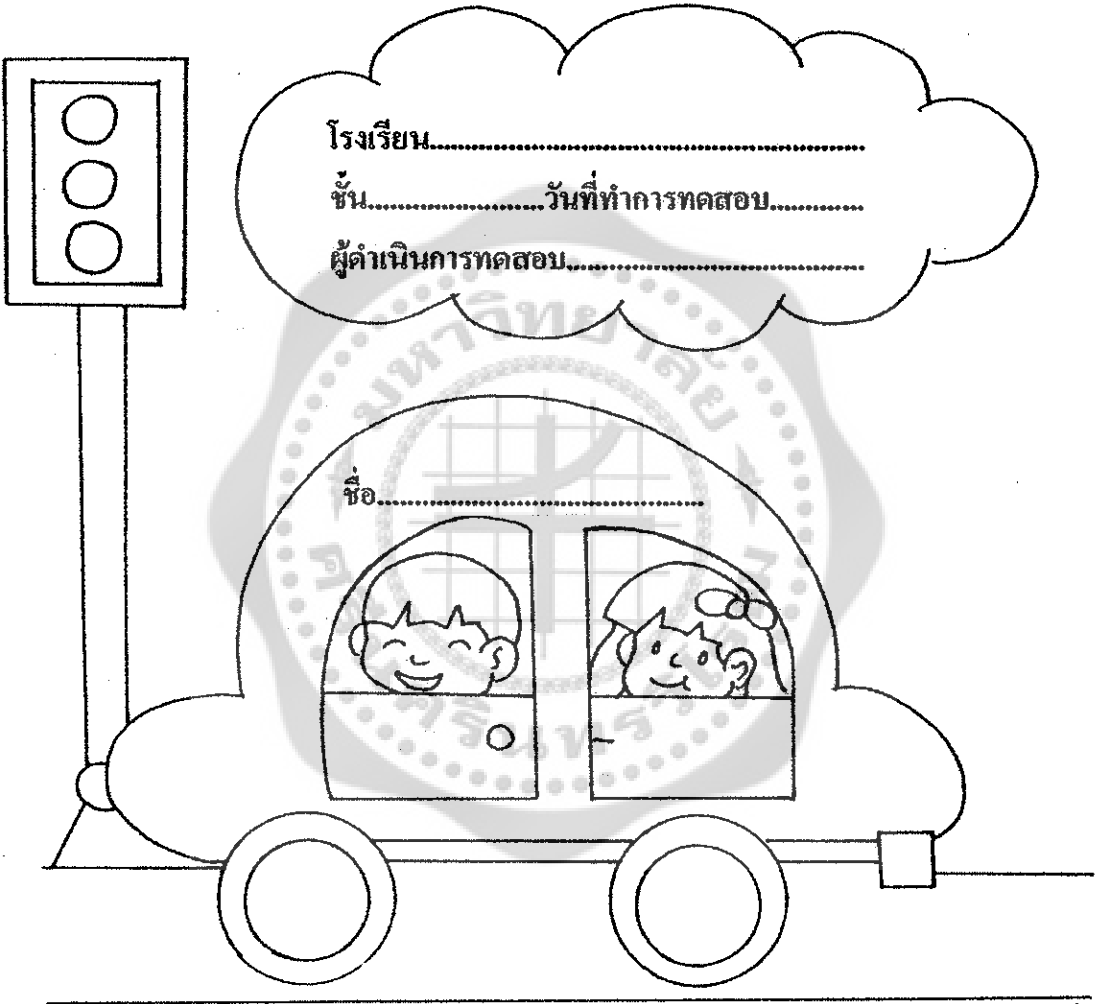

- ผู้ดำเนินการสอบ :
- : “นักเรียนเปิดหน้าที่สี่ และตั้งใจฟังครูนะคะ”
 - : “นักเรียนดูภาพที่หนึ่งซึ่งมีภาพ พร้อมกับฟังครูนะคะ เป็นภาพนักเรียนนั่งวาดรูปให้เสร็จ”
 - : “ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนลุกไปเล่นกับเพื่อน”
 - : “ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนวาดรูปไม่เสร็จ แล้วให้เพื่อนไป”
 - : “ให้นักเรียนกากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ”

แบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 2 แบบทดสอบวัดความมีวินัยต่อส่วนรวม

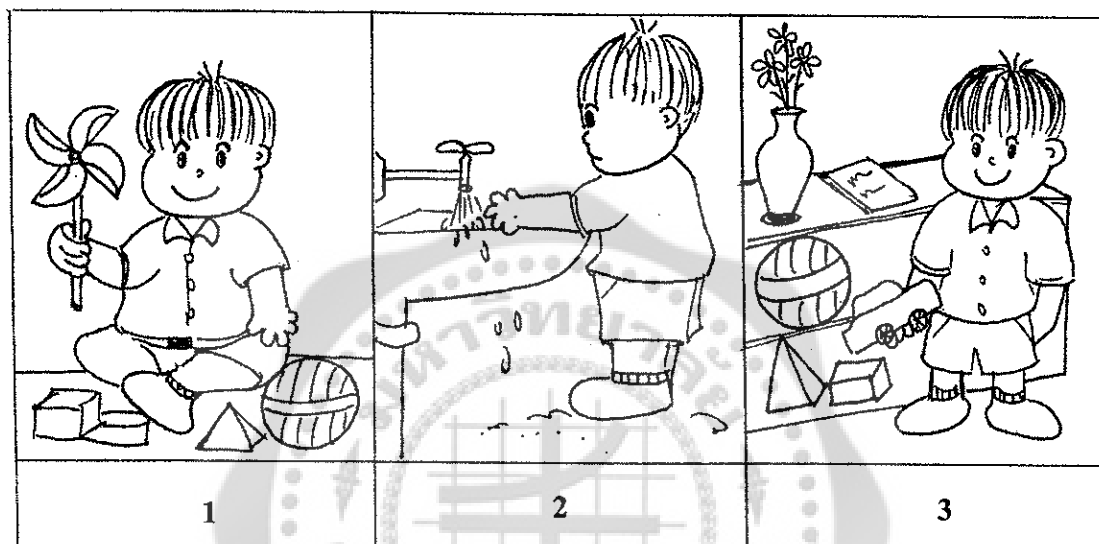
จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ความมีวินัยต่อส่วนรวม

ข้อที่ 1

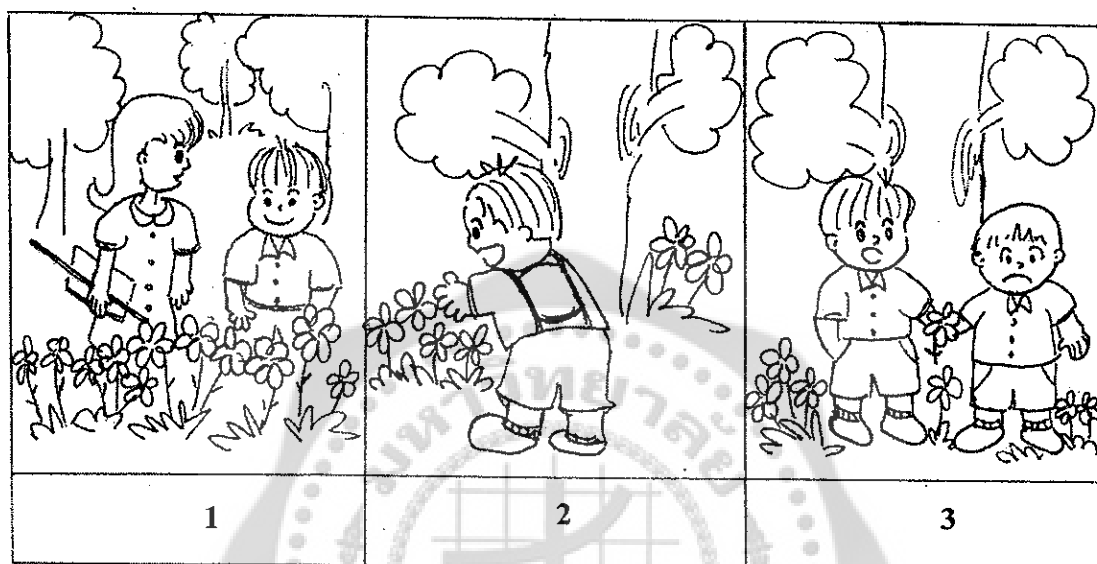
สถานการณ์ : นักเรียนนั่งเล่นของเล่นอยู่เมื่อได้ยินสัญญาณเลิกเล่นจะอย่างไร

- ผู้ดำเนินการสอบ :
- “นักเรียนเปิดหน้าที่ หนึ่ง และตั้งใจฟังครูนะคะ”
 - “นักเรียนดูภาพที่หนึ่งซึ่งมีภาพ พร้อมกับฟังครูนะคะ เป็นภาพนักเรียนนั่งเล่นของเล่นอยู่”
 - “ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนลุกไปล้างมือ”
 - “ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนช่วยเก็บของเล่นเข้าที่”
 - “ให้นักเรียนกากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ”

ข้อที่ 2

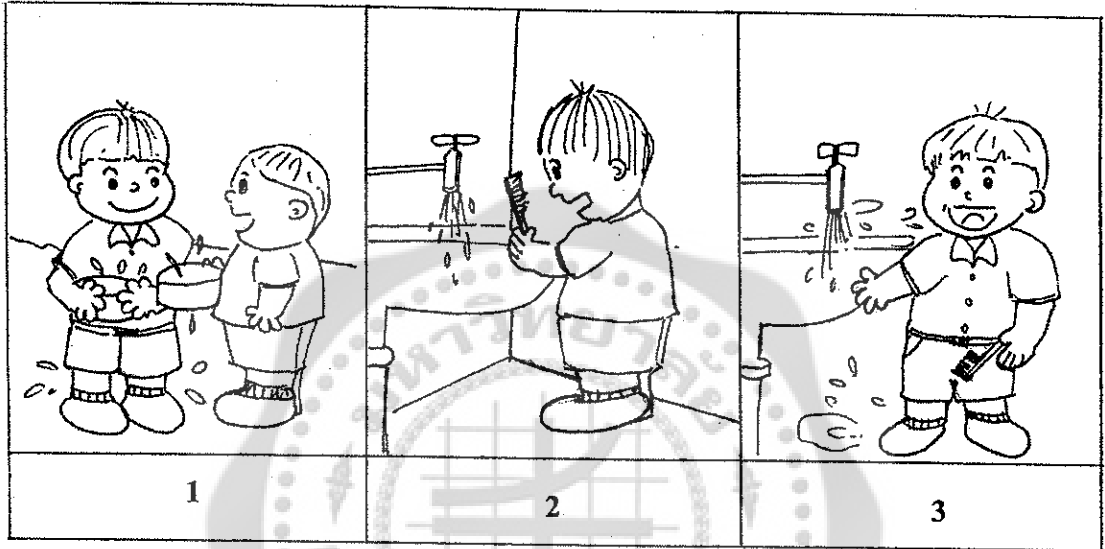
สถานการณ์ : นักเรียนเห็นดอกไม้สวย ที่แปลงดอกไม้ นักเรียนอยากจะเอาไปฝากคุณแม่
นักเรียนจะอย่างไร

- ผู้ดำเนินการสอบ :
- : “นักเรียนเปิดหน้าที่ สอง และตั้งใจฟังครูนะคะ”
 - : “นักเรียนดูภาพที่หนึ่งซึ่งมีภาพ พร้อมกับฟังครูนะคะ
เป็นภาพนักเรียนขออนุญาตคุณครูเด็ด”
 - : “ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนแอบเด็ดไม่ให้คุณครูเห็น”
 - : “ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนใช้ให้เพื่อนเด็ดให้”
 - : “ให้นักเรียนกากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ”

ข้อที่ 3

สถานการณ์ : หลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว นักเรียนต้องแปรงฟัน แต่เห็นเพื่อนเล่นน้ำอยู่ นักเรียนอยากจะเล่นน้ำกับเพื่อนๆ แต่คุณครูบอกว่า “เหลือเวลาอีก 1 นาที ต้องกลับเข้าห้องเรียน” นักเรียนจะทำอย่างไร

- ผู้ดำเนินการสอบ :
- : “นักเรียนเปิดหน้าที่ สาม และตั้งใจฟังครูนะคะ”
 - : “นักเรียนดูภาพที่หนึ่งซึ่งที่ภาพ พร้อมกับฟังครูนะคะ เป็นภาพนักเรียนเล่นน้ำกับเพื่อนอย่างสนุกสนาน”
 - : “ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนรีบแปรงฟันให้เสร็จ”
 - : “ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนแปรงฟันด้วย เล่นน้ำไปด้วย”
 - : “ให้นักเรียนกากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ”

ข้อที่ 4

สถานการณ์ : นักเรียนถือแก้วน้ำดื่มอยู่ เพื่อนมาชน น้ำหกใส่พื้น นักเรียนจะอย่างไร

- ผู้ดำเนินการสอบ :
- : “นักเรียนเปิดหน้าที่สี่ และตั้งใจฟังครูนะคะ”
 - : “นักเรียนดูภาพที่หนึ่งซึ่งที่ภาพ พร้อมกับฟังครูนะคะ เป็นภาพนักเรียนหยิบผ้ามาเช็ดน้ำ”
 - : “ภาพที่สอง เป็นภาพนักเรียนวิ่งไปบอกคุณครูว่าเพื่อนทำน้ำหก”
 - : “ภาพที่สาม เป็นภาพนักเรียนรีบเอาแก้วน้ำไปเก็บทันที”
 - : “ให้นักเรียนกากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ”

ภาคผนวก ค

- คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของ
เด็กปฐมวัย
- แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย (อายุ 4-5 ปี) เป็นเครื่องมือในการบันทึกพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย ในช่วงกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ (เล่นตามมุม) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี เวลา 9.30 – 10.00 น. ดังนี้

วิธีการสังเกต

1. แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 พฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยในตนเอง จำนวน 10 ข้อ
 - ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยต่อส่วนรวม จำนวน 10 ข้อ
2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล ในช่วงกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ (เล่นตามมุม) โดยสังเกตระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี จำนวน 34 คน โดยผู้วิจัยทำการสังเกต 17 คน และผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตอีก 17 คน
3. แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย เป็นการบันทึกในรูปของความถี่ (จำนวนครั้งที่แสดงพฤติกรรม) มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 เป็นคะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้ทุกครั้งโดยมีความถี่อย่างน้อย 3 ครั้ง
- 1 เป็นคะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้บางครั้งโดยมีความถี่อย่างน้อย 1-2 ครั้ง
- 0 เป็นคะแนนเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย

ชื่อ.....อายุ.....ชั้น.....
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....
เวลาที่บันทึก.....สถานที่.....
ผู้ทำการบันทึก.....

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยตามรายละเอียดในข้อต่างๆ.

เกณฑ์การให้คะแนน

น้อย 3 ครั้ง	2	เป็นคะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้ทุกครั้งโดยมีความถี่อย่าง
น้อย 1-2 ครั้ง	1	เป็นคะแนนเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้บางครั้งโดยมีความถี่อย่าง
	0	เป็นคะแนนเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมที่กำหนดให้

ลำดับ ที่	พฤติกรรมความมีระเบียบวินัย	ความถี่ของพฤติกรรม																							
		สัปดาห์ที่ 1			สัปดาห์ที่ 2			สัปดาห์ที่ 3			สัปดาห์ที่ 4			สัปดาห์ที่ 5			สัปดาห์ที่ 6			สัปดาห์ที่ 7			สัปดาห์ที่ 8		
		1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม
1	ความมีวินัยในตนเอง																								
2	รู้จักการเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ																								
3	ในขณะเล่นร่วมกับเพื่อนไม่รังแกเพื่อน																								
4	เมื่อเลิกเล่นรู้จักเก็บของเข้าที่โดยแยกจัดเก็บอุปกรณ์																								
5	ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้น																								
6	ทิ้งขยะลงในถังขยะ																								
7	รู้จักอดทนรอคอย เมื่อยังไม่ถึงเวลาเล่น																								
8	เมื่อทำผิดรู้จักรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง																								
9	เมื่อเพื่อนเล่นของเล่นอยู่ไม่ไปแย่งของเล่น																								
10	ไม่ลุกเดินไปหยิบของเล่นชิ้นใหม่ ขณะที่ยังไม่เก็บของเล่นที่เล่นอยู่																								
	เมื่อได้ยินสัญญาณหมดเวลาเล่นรีบเก็บของเล่นทันที																								
คะแนนรวม																									

ลำดับ ที่		พฤติกรรมความมีระเบียบวินัย		ความถี่ของพฤติกรรม																										
				สัปดาห์ที่ 1			สัปดาห์ที่ 2			สัปดาห์ที่ 3			สัปดาห์ที่ 4			สัปดาห์ที่ 5			สัปดาห์ที่ 6			สัปดาห์ที่ 7			สัปดาห์ที่ 8					
				1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3	รวม	1	2	3
11	ความมีวินัยต่อส่วนรวม																													
12	ไม่รบกวนในห้องเรียนให้เป็นที่น่ารำคาญแก่ผู้อื่น																													
13	ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องได้																													
14	รู้จักขออนุญาตทุกครั้งเมื่อต้องการจะออกนอกห้อง																													
15	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน เช่น ไม่ขว้างปาของเล่น																													
16	เมื่อเล่นกับเพื่อนๆ หมดเวลาช่วยเพื่อนเก็บของเล่นเข้าที่ทุกครั้ง																													
17	ยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น																													
18	รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นระหว่างเล่นด้วยกัน																													
19	ปฏิบัติตามบทบาทของตนเองที่ได้รับในขณะนั้นๆ ได้																													
20	ไม่หยิกอุปกรณ์ของเล่นในห้องเรียนไปเป็นของตน																													
	ช่วยดูแลรักษาของเล่นในห้องเรียนให้อยู่ในสภาพดี																													
	คะแนนรวม																													

ภาคผนวก ง
ตารางแสดงผลคะแนนความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

ตารางแสดงผลคะแนนความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้ในการประเมิน โดยใช้แบบทดสอบ
(ชุดที่ 1) ก่อนและหลังการทดลอง โดยวิธีการทางสถิติ t - test แบบ Dependent

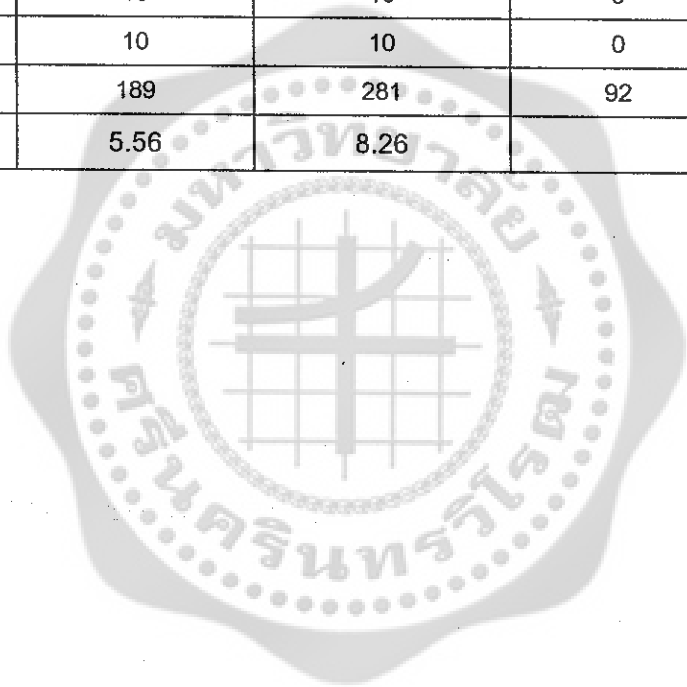
คนที่	แบบทดสอบชุดที่ 1 วัดพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง			
	การทดสอบ		คะแนน (D)	ผลต่างของคะแนน ยกกำลังสอง (D^2)
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง		
1	8	9	1	1
2	3	8	5	25
3	4	8	4	16
4	5	9	4	16
5	4	8	4	16
6	6	7	1	1
7	5	9	4	16
8	5	9	4	16
9	6	7	1	1
10	5	9	4	16
11	10	10	0	0
12	7	8	1	1
13	4	8	4	16
14	10	10	0	0
15	6	7	1	1
16	3	8	5	25
17	8	9	1	1
18	8	10	2	4
19	8	10	2	4
20	6	9	3	9
21	6	9	3	9
22	6	8	2	4
23	4	9	5	25
24	7	9	2	4
25	4	9	5	25

คนที่	แบบทดสอบชุดที่ 1 วัดพฤติกรรมการมีความรับผิดชอบในตนเอง			
	การทดสอบ		คะแนน (D)	ผลต่างของคะแนน ยกกำลังสอง (D^2)
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง		
26	9	10	1	1
27	3	8	5	25
28	7	8	1	1
29	3	9	6	36
30	3	8	5	25
31	7	9	2	4
32	3	9	6	36
33	10	10	0	0
34	9	10	1	1
ผลรวม	202	297	95	381
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	5.94	8.74		

ตารางแสดงผลคะแนนความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้ในการประเมิน โดยใช้แบบทดสอบ (ชุดที่ 2) ก่อนและหลังการทดลอง โดยวิธีการทางสถิติ t - test แบบ Dependent

คนที่	แบบทดสอบชุดที่ 1 วัดพฤติกรรมความมีวินัยต่อส่วนรวม			
	การทดสอบ		ผลต่างของคะแนน (D)	ผลต่างของคะแนนยกกำลังสอง (D^2)
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง		
1	6	8	2	4
2	3	8	5	25
3	4	8	4	16
4	5	7	2	4
5	3	7	4	16
6	6	8	2	4
7	4	7	3	9
8	5	7	2	4
9	6	8	2	4
10	3	7	4	16
11	7	10	3	9
12	6	10	4	16
13	4	7	3	9
14	8	10	2	4
15	7	9	2	4
16	3	7	4	16
17	8	10	2	4
18	7	8	1	1
19	7	9	2	4
20	6	7	1	1
21	6	8	2	4
22	6	8	2	4
23	3	7	4	16
24	7	9	2	4
25	4	7	3	9

คนที่	แบบทดสอบชุดที่ 1 วัดพฤติกรรมความมีวินัยต่อส่วนรวม			
	การทดสอบ		ผลต่างของคะแนน (D)	ผลต่างของคะแนนยกกำลังสอง (D ²)
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง		
26	8	10	2	4
27	5	9	4	16
28	6	10	4	16
29	4	8	4	16
30	3	7	4	16
31	6	9	3	9
32	3	7	4	16
33	10	10	0	0
34	10	10	0	0
ผลรวม	189	281	92	300
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	5.56	8.26		

ตารางแสดงผลคะแนนรวมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้ในการประเมิน โดยใช้แบบทดสอบ (ชุดที่ 1 - 2) ก่อนและหลังการทดลอง โดยวิธีการทางสถิติ t - test แบบ Dependent

เลขที่	แบบทดสอบชุดที่ 1 และ 2			
	การทดสอบ		ผลต่างของคะแนน (D)	ผลต่างของคะแนนยกกำลังสอง (D^2)
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง		
1	14	17	3	9
2	6	16	10	100
3	8	16	8	64
4	10	16	6	36
5	7	15	8	64
6	12	15	3	9
7	9	16	7	49
8	10	16	6	36
9	12	15	3	9
10	8	16	8	64
11	17	20	3	9
12	13	18	5	25
13	8	15	7	49
14	18	20	2	4
15	13	16	3	9
16	6	15	9	81
17	16	19	3	9
18	15	18	3	9
19	15	19	4	16
20	12	16	4	16
21	12	17	5	25
22	12	16	4	16
23	7	16	9	81
24	14	18	4	16
25	8	16	8	64

เลขที่	แบบทดสอบชุดที่ 1 และ 2			
	การทดสอบ		ผลต่างของ คะแนน (D)	ผลต่างของคะแนน ยกกำลังสอง (D ²)
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง		
26	17	20	3	9
27	8	17	9	81
28	13	18	5	25
29	7	17	10	100
30	6	15	9	81
31	13	18	5	25
32	6	16	10	100
33	20	20	0	0
34	19	20	1	1
ผลรวม	391	578	187	1291
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	11.50	17.00		

ภาคผนวก จ
ตารางแสดงค่าดัชนีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

ตารางแสดงคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย (ด้านวินัยในตนเอง) การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ข้อคำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			Σx	IOC	แปลความหมาย
	1	2	3			
1.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
2.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
3.	+1	0	+1	2	0.66	ตรงนิยาม
4.	+1	0	+1	2	0.66	ตรงนิยาม
5.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
6.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
7.	-1	+1	+1	1	0.33	ไม่ตรงนิยาม
8.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
9.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
10.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
11.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
12.	-1	+1	+1	1	0.33	ไม่ตรงนิยาม
13.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
14.	-1	+1	+1	1	0.33	ไม่ตรงนิยาม
15.	-1	+1	+1	1	0.33	ไม่ตรงนิยาม

ตารางแสดงคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบทดสอบวัดพฤติกรรมการมีระเบียบวินัย (ด้านวินัยต่อส่วนรวม) การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ข้อคำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			Σx	IOC	แปลความหมาย
	1	2	3			
1.	+1	0	+1	2	0.66	ตรงนิยาม
2.	+1	0	+1	2	0.66	ตรงนิยาม
3.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
4.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
5.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
6.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
7.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
8.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
9.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
10.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
11.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
12.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
13.	0	+1	-1	0	0.00	ไม่ตรงนิยาม
14.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
15.	+1	0	+1	2	0.66	ตรงนิยาม

ตารางแสดงคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

หัวข้อ พฤติกรรม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			Σx	IOC	แปลความหมาย
	1	2	3			
1.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
2.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
3.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
4.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
5.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
6.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
7.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
8.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
9.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
10.	0	+1	+1	2	0.66	ตรงนิยาม
11.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
12.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
13.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
14.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม

ตาราง (ต่อ)

หัวข้อ พฤติกรรม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			Σx	IOC	แปลความหมาย
	1	2	3			
15.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
16.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
17.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
18.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
19.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม
20.	+1	+1	+1	3	1.00	ตรงนิยาม

ภาพผนวก จ
บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดกิจกรรมการใช้มุมประสบการณ์ในห้องเรียน แบบทดสอบและแบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญา ลุมพิกานนท์

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ฉะเชิงเทรา

อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2 นายกมล ขวัญดี

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

1.3 อาจารย์จักษณา กวินกมลโรจน์

ครูใหญ่ โรงเรียนอนุบาลบ้านดันทกล้ำ

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

1.4 อาจารย์ทิพย์มณี เลขาข้า

ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนเซนต์ ไมเกิ้ล

แขวงยานนาวา เขตสาทร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.5 อาจารย์วัลย์ ลาโดด

ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา

แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวศุภลักษณ์ ศรีดอกไม้
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 45/5 หมู่ 5 ตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
 รหัสไปรษณีย์ 20130
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลชลบุรี
 ถนนวิชิตปราการ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
 รหัสไปรษณีย์ 20000
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ครู รับเงินเดือนในอันดับ คศ. 2

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2524

ประถมศึกษาปีที่ 6

จากโรงเรียนศุภรัตน์

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พ.ศ.2528

มัธยมศึกษาตอนต้น

จากโรงเรียนอ่างศิลาพิทยาคม

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พ.ศ.2535

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

พ.ศ.2538

ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย)

จากสถาบันราชภัฏระยอง

อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

พ.ศ.2551

กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ